

TómeK Sochackí

*Cieszyński Szlabikorz
a ku tymu
cośk wierszym po
naszymu*

Spis treści

Czynść piyrso: Szlabikorz naszej cieszyńskij rzeczy

LEKCYJ PIYRSZO – ABECEDA A RACHOWANI
LEKCYJ DRUGO – MOJA FAMILIJA
LEKCYJ TRZECIO – CHAŁUPA, RACHOWANI, WYKANI
LEKCYJ SZTWORTO – KOLE CHAŁUPY, RACHOWANI
LEKCYJ PIÓNTO – ZABIJACZKA
LEKCYJ SZÓSTO – GODNI ŚWIYNTA
LEKCYJ SIÓDMO – WIELKANOC
LEKCYJ ÓSMO – GALANIO
LEKCYJ DZIEWIÓNTO – SZKUBACZKI
LEKCYJ DZIESIÓNTO – WIESIELI
LEKCYJ JEDYNOSTO – W CIESZYNIE
LEKCYJ DWANOSTO - SZACHTA
LEKCYJ TRZINOSTO – CHAŁUPINKA POD LASYM
LEKCYJ SZTERNOSTO – CIOTKA S FRYSZTOTA
LEKCYJ PATNOSTO - MIANA
LEKCYJ SZESNOSTO – DELSZY, WIYNKSZY
LEKCYJ SIEDYMNOSTO – SZKOŁA A RECHTORZI
LEKCYJ OSIMNOSTO - JESIYŃ

Czynść drugo: Cosik mało wiela do rymu, tak oto ganc po naszymu.

Dożynki na dziedzinie
Ku jesiyni
Ojczyzna
Godni świynta
Jor
Świyntego Jóna
Hyc
O strómach, co kómusikej zawadzały
Żniwa
Kóńczyce Małe
Hażlach
Odpust
Kopoczki
Jesiyanno jabłónka
Pamiynci Hrabiny "Tónki"
Dobrej Pani s Wielkich Kóńczyc
Cosi o deptaniu kapusty
Grziby
Łuskaczki a fazole
Rostomiłe rehtorki a rehtorzi
Złoto jesiyn
Sto dwacet piynć roków hażlaskij Szkoły

Dzisiaj spóminómy tych co umrzili
Wielkokóńczycki pielgrzim
35 roków zespołu Małokóńczanie
Hawiyrz
Mikołoj
Tynsknota
Szkubaczki
Paniczka Zima
Winszowani na Nowy Rok
Wyndzok
Starka a Starzik
Feryje bez śniega
Kormik
Starucno chałupa
Wirus na dziedzinie
Wiater
Dziyń Chłopa
Siejemy
Dzisiaj posyłómy s Aprylym
Wielkanoc
Posucha
Sadzyni ziymnioków
Dónga
Pszczołki a pszczelorz
Mama
Żywot
Dziyń Fotra
Wielkucno woda
Damfula
Paweł a Gaweł
W zogródce
Ojczy Nasz
Siyrpiyń
Zieliny
Wczasy
Chlebiczek
Stary kachlok
O brzócce a o mietle
Piwo Bracki - nasze tustelański
Orzechy
Jesiynno depresyj
Cofani godzin
Pajónk
Na muzyce
Starucno stodoła

Andrejki
Szachta Morcinek
Zima
Winszowani na Nowy Rok
Nawałiło śniega
Starka a Starzik
Płyniesz Olzo
Chałupa Ojców
Sztrykowani
Syn o Cieszynie
Masny sztwortek
Klebetnice
Dziyń Paniczek
Starczyn żywotek
Wiesiołego Alleluja!
Kuchyń
Fajermóni
Zielóny moj
Wczas rano w czerwcu
Sranda
Moja Cieszyńsko Ziymio
Ryczka
Wrzesiyń
Oda do babraczki
Eszcze wczora...
Cieszyński ciastka
Cieszyńsko abeceda

Mojim Fotróm, Starzikóm, Starym Ciotkóm, Ujcóm a wszystkim tym, kierzi wyrzóndzajóm po naszymu.

Moji Rostomili,

Moja drugo ksióńżka, co jóm terazy dzierzycie w packach to je Szlabikorz naszej cieszyńskij rzeczy a wiersze po naszymu. W piyrszej czynści nóndziecie, cosi co żech napisoł dlo tych, co nie znajóm naszej rzeczy a chcieliby sie dozowiedzieć jako si co prawi po naszymu. Zrobił żech to tak, coby w tym było opisane, jako sie wyrzóndzo od Strumiynio do Jaworzinki. Ale przeca wiycie, że w każdej dziedzinie sie kapke inakszy mówiło, tóż to je ganc procno robota, coby zrobić szlabikorz dlo całej Cieszyńskij Ziymi – od Ostrawy do Biyska. Nie prawiym, że to už je dobre – poczytacie, to uznocie sami. W drugij czynści mocie cosik, co sie Wóm bydzie na isto lahko czytać, bo to sóm rymy po naszymu, takowne ganc ajnfachowe o nas, o naszym żywobyciu a o żywobyciu naszych Starek a Prastarek.

Niech sie Wóm to wszystko lahko czyto a niech sie Wóm darzi!

Tómek Sochacki

Tej książeczki by nie było, kieby nie ci wszyscy szynkowni ludzie, kierzi mi na nióm dali kapke grosza.

Godnie mi pómógła aji firma:

Wszystkim Wóm przeogrómnie pięknie dziynkujym!

Szlabikorz naszej cieszyński rzeczy

ZDJĘCIE NR 1

LEKCYJ PIYRSZO - ABECEDA A RACHOWANI.

Dziecka szlabikujcie na kaźdo całóm abecede a bydziecie jóm hned umieć.

Cieszyńsko abeceda:

A – a	amoleta
B – by	baniok
C – cy	cmer
Ć – ćy	ćmok
D – dy	deka
E – e	efoj
F – fy	fachtla
G – gy	grudza
H – hy	hajbisz
I – i	ibercyjer
J – jy	jetelinka
K – ky	kacabaja
L – ly	lasztówka
M – my	modrziczka
N – ny	nasiyniorka
O – o	okorek
P – py	parzok
R – ry	rowniok
S – sy	sałasz
SZ – szy	szaflik
Ś – śy	śmiźla
T – ty	tłołka
U – u	uherka
W – wy	wachtorz
Y – y	yny
Z – zy	zakrzos
Ż – ży	ździuch
Ž – žy	žber

A terazy bydymy rachować od jedyn do dziesiynć:

1 – jedyn	jedno wajco
2 – dwa	dwa miechy
3 – trzi	trzi kokoty
4 – sztyry	sztyry zogłowki
5 – piynć	piynć kreplików
6 – szejś	sześć uherek

7 – siedym siedym kurczoków
8 – osim osiym chłostoli
9 – dziewiynć dziewiynć chroboczków
10 – dziesiynć dziesiynć trusioków

ZDJĘCIE NR 2

LEKCYJ DRUGO - MOJA FAMILIJA

W moji familiji sóm:

Mama, Mamulka, Matka
Tata, Foter, Tacik
Brat
Siostra
Starzik, Starziczek
Matka, Starka, Stareczka
Ujec
Ciotka

Mamulka a Tacik to sóm moji Tatowie. Brat a siostra to też sóm jej ich dziecka. Starzik a Stareczka to sóm Tatowie moich Tatów. Ciotka a Ujec to sóm dziecka od Starzików. Mój Tacik sóm ajzybanerym. Moja Mamulka sóm gaździnóm. Mój brat, siostra a jo chodzimy eszcze do szkoły. Starzik sóm nejstarsi we familiji, cały żywot robili na szachcie. Starka też už sóm starzi, cały żywot byli gaździnóm. Ujec a Ciotka robióm na gróncie.

Tak bydymy rzóndzić czasownik **być**:

1. Jo **je** synek
jezech synek
jezech synkiym
joch je synek
joch je synkiym
2. **Tyś je** dziołucha
Jeżeś dziołuchóm
3. Ón **je** hawiyryzm,
Óna **je** gaździnóm
Óno **je** wrzawe

1. My **sóm** galanio
2. Wyście **sóm** myndrocy
3. Óni **sóm** owczorze
Óny **sóm** przeciwnie

A terazy czasownik **mieć**:

1. Jo **móm** dziesiynć roków
2. Ty **mosz** potargany kabot
3. Ón **mo** szykownóm babe
Óna **mo** piynć wajec
Óno **mo** dwa roki
1. My **mómy** kupa gróntu
2. Wy **mocie** jutro kolynde
3. Óni **majóm** szumne kobzole
Óny **majóm** po patnost Roków

Mama už prziszi z pola. Tacik orzóm pod kopcym. Ujec jechoł spuszczać s chłopami jedlym na byka. Ciotka niesóm kapkym

A black and white portrait of a family of four. In the back row, a young woman on the left wears a dark jacket over a white lace collar, and a young man on the right wears a dark suit and tie. In the front row, a woman on the left wears a dark headscarf with a white lace band and a dark jacket, and a man on the right is balding with a mustache, wearing a dark suit and tie.

LEKCYJ TRZECIO - CHAŁUPA, RACHOWANI, WYKANI

Tak byśmy różnił czasownik **być**, ale jak už cosik było kiejsi:

- 13

Joch **zech był**
Joch **zech była**
Byłach
Byłech
Była zech
Był zech

2. Tyś **był**
Tyś **była**
Był żeś
Była żeś

3. Ón **był**
Óna **była**
Óno **było**

1. My **byli**
My **były**
Bylimy
Byłimy

2. Wyście **byli**
Wyście **były**
Byliście
Były żeście

3. Óni **byli**
Óny **były**

A tak czasownik **mieć**, jak żeście mieli cosik kiejsi:

1. Jo **miół**
Jo **miała**
Miołech
Miałach
Mioł zech
Miała zech
Joch **miół**
Joch **miała**

2. Tyś **miół**
Tyś **miała**
Ty **żeś miół**
Ty **żeś miała**

3. Ón **miot**
Óna **miała**
Ono **miało**

1. **Mieli** my
Miały my

2. Wyście **mieli**
Wyście **miały**
Mieliście
Mielimy

3. Óni **mieli**
Óny **miały**

Terazy rachujemy dali do dwacet:

11 - jedynost	jedynost kaczyc
12 – dwanost	dwanost fazoli
13 – trzinost	trzinost roków
14 – szternost	szternost trusioków
15 – patnost	patnost kostek
16 – szesnost	szesnost bajtlików
17 – siedymnost	siedymnost barónów
18 – osimnost	osimnost becoków
19 – dewatnost	dewatnost chapardzioków
20 – dwacet	dwacet gojiczków

Starka, Starziczek, Mama, Tacik, a aji Ciotka a Ujec sól łod nas starsi a majóm we familiji hyre, tóż kiejsi sie do nich prawo WY. Tacik siedzóm. Mamulka byli. Starka rzykajóm. Starziczek bydóm kurzyć falfke. Ujec obracajóm siano. Ciotka kopióm we wołkach. Dycki sie do nich rzóndziło we trzeci osobie liczby mnogij. Tak sie rzóndziło aji do cudzych – paniczko dejcie mi tóm taszke. Panoczku pódźcie dali. Terazy sie už tak w Polsce nie prawi ale za Olzóm jeszcze ja.

ZDJĘCIE NR 4

LEKCYJ SZTWORTO - KOLE CHAŁUPY, RACHOWANI

Kole naszej chałupy je chlyw, masztal a stodoła. We chlywie sóm kury, kokoty, trusioki a kaczyce. Sóm tam aji krowy, cieliczki a byk. W masztali stoi kóniczek, kiery we świnyto cióngnie kolasy – baji na dożynki. Wedle w corku sóm baróny a kozy. We stodole je siano – w sómsieku a na piyntrze. Stojóm tam eszce stare zdziórba kiery miół Starzik. Wedle stodoły je aport. Kole chałupy sóm wołki ze ziymiokami, ostrwie ze sianym, a reż s pszynicóm. Pod lasym je wyndzok, w kierym Tacik wyndzóm szpyrki po zabijaczce. Od chałupy idzie miedza aż ku dziedzinie, kany chodzimy do szkoły.

Rachowani kiery je kiery:

- 1 – piyrszy
- 2 – drugi

- 3 – trzeci
- 4 – szwarty
- 5 – piónty
- 6 – szósty
- 7 – siódmy
- 8 – ósmy
- 9 – dziewiónty
- 10 – dziesięnty
- 11 – jedynosty
- 12 – dwanosty
- 13 – trzinosty
- 14 – szternosty
- 15 – patnosty
- 16 – szesnasty
- 17 – siedymnosty
- 18 – osimnosty
- 19 – dewatnosty
- 20 - dwacaty

Tak bydymy rzóndzić czasownik **być**, jak cosik dziepro kiejsi bydzie:

- 1. Jo **bydym**
- 2. Ty **bydziesz**
- 3. Ón, óna, óno **bydzie**

- 1. Wy **bydziecie**
- 2. My **bydymy**
- 3. Óni, óny **bydóm**

A terazy czasownik mieć:

- 1. Jo **bydym miół**
- 2. Ty **bydziesz miół**
Ty **bydziesz mieć**
- 3. Ón **bydzie miół**
Óna **bydzie mieć**
Óno **bydzie mieć**
Óno **bydzie miało**

- 1. My **bydymy mieć**
- 2. Wy **bydziecie mieć**
- 3. Óni **bydóm mieć**

Óny **bydóm mieć**
Óny **bydóm miały**

Czasowniki w czasie przeszłym w piąrszej osobie liczby pojedynczej idzie odmiyniać rostomajcie na trzy sposoby:

Jo **rachowała** trusioki.
Rachowała żech trusioki.
Rachowałałach trusioki.

Dycki to słowo rachowała zustowo. Wszecki trzy formy sóm dobre.

A terazy baji tańcować:

Jo **tańcowoł** na muzyce.
Tańcowoł żech na muzyce.
Tańcowołełach na muzyce.

Zaś to **tańcowoł** zustowo.

Czasym eszcze je zaimek **sie** przy czasowniku, a wtynczas sóm sztyry formy:

Jo **sie** dziwała przez okno.
Jo żech **sie** dziwała przez okno.
Dziwała żech **sie** przez okno.
Dziwałałach **sie** przez okno.

Terazy eszcze czasownik spamiyntać sie.

Jo **sie** spamiyntoł dziepro na drugi dziyń.
Jo żech **sie** spamiyntoł dziepro na drugi dziyń.
Spamiyntoł żech **sie** dziepro na drugi dziyń.
Spamiyntołełach **sie** dziepro na drugi dziyń.

A jak przy czasowniku je zaimek **se** to to wyglóndo tak:

Jo **se** spómniała nieskoro.
Jo żech **se** spómniała nieskoro.
Spómniała żech **se** nieskoro.
Spómniałałach **se** nieskoro.

ZDJĘCIE NR 5

ŁEKCYJ PIÓNTO - ZABIJACZKA

Zabijaczka to było dycki wielkucne świynto. Jak eszच्ze kormik był szumny to Tacik wiedzieli, że bydzie miynsa a szpyrek na długi czas. U nas dycki zabijo Ujec, a Foter už łod rana chowali cosik w bintfelu – jakómsik flaszky gorzółki. Parzok a blachym trzeja było rozchajcować už wczas rano. Na blasze sie warziła woda we wielkucnych garcach na preswórszt, a w parzoku woda na oparzyni bagóna. Miynso sie dowalo do chłódnego – baji do szpajski. Kole dziesióntej była Swaczyna a kawa, a potym už do wieczora masorz robił jelita, szynki a preswórszt. We wielkim garcu na blasze bulkała perdelónka. Wszyndzi wóniało korzyniami a warzonym miynsym. Po zawijaczce Tacik wyndzili szpyrki we wyndzoku pod lasym. Hej, zabijaczka to było dycki wielkucne świynto.

Labializacyj je wtynczas jak do słowa kiere sie zaczyno do samogłoski **o** sie przilepi samogłoska **u** . Nie we wszystkich dziedzinach na Cieszyńskij Ziymy óna była. To przilepióne **u** sie czyto a mówi jako ł.

Łokno je odewrzite do korzónt.

Łoto łónskiego roku my mieli kupa kaczyc.

Łodewrzij ty dwiyrze bo tu je duchota.

Ło kierej mosz Tyn cug?

Łod rana był jakisi pitómy.

Rachowani od 21 do 49:

Od 21 do 49 sie rachuje na dwa sposoby. Piyrszy je taki, że nejprzód sie prawi cyfre, co je zapisano po dziesięntkach, potym literym **a**, a potym dziesięntkym. Rachować idzie aji tak, że sie prawi nejprzód dziesięntkym, a potym cyfre, co je dali:

21 – jedyn a dwacet, abo dwacet jedyn

22 – dwa a dwacet, abo dwacet dwa

23 – trzi a dwacet, abo dwacet trzi

24 – sztyry a dwacet, abo dwacet sztyry

25 – piynć a dwacet, abo dwacet piynć.

26 – szejś a dwacet, abo dwacet szejś

27 – siedym a dwacet, abo dwacet siedym

28 – osim a dwacet, abo dwacet osiym

29 – dziewiynć a dwacet, abo dwacet dziewiynć

30 – trzicet

...

40 – sztyrycet

...

49 – dziewiynć a sztyrycet, abo sztyrycet dziewiynć

Liczba mnogo: w liczbie mnogij w rzeczownikach, co sie kończóm na spółgłoske **t** na końcu może być samogłoska **cio**, baji:

Alwokat – alwokac**io**

Kamrat – kamrac**io**

Muzykant – muzykanc**io**

Podobnie je w liczebnikach, wtynczas na końcu je **o**:

Dwa – dw**o**

Trzi – trz**o**

Sztyry – sztyrz**o**

ZDJĘCIE NR 6

LEKCYJ SZÓSTO - GODNI ŚWIYNIA

Szczynści na szczynści na tyn to tu Nowy Rok, cobyście tu kej byli zdrowi cały Boży Rok!

To nóm Boże dej!

W każdym kóntku po dziecióntku, a na piecu troje, a cobyście nie powiedzieli, że je kiere moje!

To nóm Boże dej!

Cobyście byli zdrowi i wiesieli, jako w niebie annieli!

To nóm Boże dej!

Coby sie Wóm darziło, mnożyło, kapusta, groch, żito, reż, pszinička też!

To nóm Boże dej!

Cobyście mieli pełne pudła, coby Wóm gaździno przy piecu nie schudła!

To nóm Boże dej!

Cobyście mieli tela byczków, wiela w lesie smyreczków, a tela cieliczek, wiela w lesie jedliczek!

Cobyście mieli tela liści na kapuście, wiela ludzi na odpuscie!

To nóm Boże dej!

Kurek pełno grzynda, hej kolynda, kolynda!

Zaimek dzierżawczy w cieszyńskij rzeczy:

Jak chcemy rzyc, że gdosi cosik mo baji, że Janka mo cerym, to wtynczas to bydzie tak: Janczyna cera. Koszula Tacika – Tacikowa koszula. Grónt od Jury – Jurów grónt. Synek od Mamy – Mamin synek. To je starucno forma, kierej už ni ma w jynzyku literackim, a mianuje sie óna zaimek dzierżawczy.

Starzików mantel
Starczyn Kabot
Tatowe bótki
Mamine kopyce
Ujcowe bróny
Ciotczyne skoski

Kóńcówka **ch** je czasym w czasie terażniejszym czasownika być:

Przecach je staro,
Južech ci prawił.

Ale to samo idzie rzyc:

Przeca **zech** je staro,
Už **zech** ci prawił.

Už **zech** nie poradził ś nim wydzierżeć.
Musiołech odynść.
Stanyłach ze zadku.
Widziałach to z okna.

W rzeczownikach żyńskich miynkkotematowych w dopełniaczu je starucno kóńcówka e – baji: do piwnice, ze studnie.

Zaniós zech miech do piwnice.
Naciónłach wody ze studnie.
Zanióśli trówle do marownie.
Zakludził kónia do masztale.

W bierniku kole form: **babe, studnie**, je eszcze **babym, studniym, kopackym, koszulym**. Tak prawióm Górole kole Jabłónkowa.

Dej mi tóm kopaćkym.

Ściepej tó̃m zmazańóm kośu **lym**.

ZDJĘCIE NR 7

ŁEKCYJ SIÓDMO - WIELKANOC

Przyszli my tu przyszli, pod wasze okiynko,
Żeby was pozdrowić miło gospodyńko,
Gojiczek zielóny, pięknie przistrojóny.
A na tym gojiczku malowane wajca,
Sóm też tam dziółuszki szykowne do tańca,
Gojiczek zielóny, pięknie przistrojóny.
Siedzóm se gaździnka na małym stołeczku,
Piastrujóm dziecióntko w białym zółoweczku,
Gojiczek zielóny, pięknie przistrojóny.
Zdało sie nóm zdało, że w polu gorało,
A to gaździneczce liczko zakwitało,
Gojiczek zielóny pięknie przistrojóny.
Zdało sie nóm zdało, że sie w polu mroczy,
A to gazdoszkowi czerniły sie oczy,
Gojiczek zielóny pięknie przistrojóny.
Dejcie wy nóm dejcie, co nóm dać i chciecie,
Bo nóm trza iść dali, dobrze o tym wiycie,
Gojiczek zielóny, pięknie przistrojóny.

Jabłónkowani to je inakszy sziakani lebo siakani. Sziakajóm gor Górole kole Jabłónkowa ale słyhać go w rzeczy aji w lstebnym, Kóniokowie a Jaworzince. Jako sie to robi? Miyszajóm sie do kupy spółgłoski dziónsłowe – (**sz, cz, ż, dż**) s (**ś, ć, ź, dź**) a robióm sie nowe – **śz, ćz, źż, dźż**. Jak kole Cieszyna sie prawi **szczekać**, to Górol Jabłónkowski rzeknie **śszczekać**, lebo ściekać.

Szare siano – **sziare** sziano.

Żółto ziymia – **żiółto** žiymia.

Czorne ziele - **ćzorne** ziele.

Uś miesiόνćiek downo zesieł a jo jeście nie spała
Na tebie żech mój synečku na tebie jo ćakała
Nie spała jo prześłej nocy ani śtwierci godziny
Bo mi jynty mój synečku śły ło tebie nowiny
Śły nowiny nowinečki a śły jedna za drugóm
Dej zie Bozie rana doćkać co mi ludzie powiedzóm

W Goraliji sie prawi miasto kopac**z**ka – kopać**ć**ka. Miasto **cz** je **ć**.
Miasto **sz** je **ś** – szkubać – śkubać. Miasto **rz** je **ż** – rzóndzić – żóndzić.

Czopka – ćopka.

Czakać – ćakać.

Czorny – ćorny (ciorny)

Szkubaczka – śkubać**ć**ka.

Szczynści – śćynści

Szpyrka – śpyrka

Rzyka – żyka

Rzóndzić – żóndzić.

Ržitowi – żitowi

ZDJĘCIE NR 8

LEKCYJ ÓSMO - GALANIO

Kany sóm ty czasy, kiej my na zolyty chodzowali. To nie było jako terazy, że synek przidzie a biere dziołuchym na muzyke a ani sie nie spyto jejich Tatów. Kiej si sie szło na zolyty dycki w Piontek, Abo w sobotym, jak było w polu wszecko porobióne. Dziołucha ze synkom se tak nie szła do lasa, abo na miedze se siednóć. Młodzi se siedli na ławie pod chałupom, lebo do izby a wyrzón dzali. Dziepro potym nieskorzi synek wzióń dziołuche na muzyke. Po muzyce jóm musioł jednako odkludzić do chałupy, przed nocóm. Jak už było tak daleko że sie mieli fest ku sobie, to sie robiło smowy. Tatowie wyrzón dzali jako to wszecko bydzie – wiesieli, jaki dziołucha dostanie wiano, gdo co kupuje a tak dali. Zolyty sie

potym dycki fajnie spóminało.

Rzeczowniki, co się kończą na **K** albo na **G** się odmieniają w narzędniku na dwa sposoby. Kóńcówka – **YM** jest starsza, a – **IYM** jest nowsza i polszczyźniona.

Bóg – Bog**iy**m, Bog**y**m.
Krok – krok**iy**m, krok**y**m.
Synek – syn**ki**y, syn**k**y
Starzik – starz**iki**y, starz**ik**y.

Rachowanie dziesiątek do sto:

10 - dziesięć
20 - dwadzieść
30 – trzydzieść.
40 – czterdzieść.
50 – pięćdziesiąt.
60 – sześćdziesiąt.
70 – siedemdziesiąt.
80 – osiemdziesiąt.
90 – dziewięćdziesiąt
100 – sto

Liczebniki 21 – 100

21 - Jeden a dwadzieść, dwadzieść pierwszy
22 – dwa a dwadzieść, dwadzieść drugi
23 – trzy a dwadzieść, dwadzieść trzeci
...
30 – trzydzieść
40 – czterdzieść
50 – pięćdziesiąt
60 – sześćdziesiąt
70 – siedemdziesiąt
80 – osiemdziesiąt
90 – dziewięćdziesiąt
100 – setna.

W dopełniaczu liczby mnogiej rzeczowników mianownikowych jest kóńcówka – **ICH**.

Konie – kónich
Ludzie – ludzich

Kości – kościch
Zady – zadnich

Miasto **ę, ą** w jynzyku literackim w cieszyńskij rzeczy je – **YN, -
ÓN, - ÓM**

Ręka – rynka
Pięc – piynć
Gęs – gynś
Sądzić – sóndzić
Sąsiad – sómsiod
Wąs – wóns.

ZDJĘCIE NR 9

ŁĘKCYJ DZIEWIÓŃTO - SZKUBACZKI

Szkubaczki to było szkubani piyrzo kiere paniczki na Cieszyńskij Ziymy robiły dycki na jesiyrń. W chałupie, kany była dziolucha na wydaniu sbiyrały sie gaździnki a szkubały gynsi pióra, coby młoducha miała s czego suć zogłowki a pierzyny na wiano, kiere sie potym nieskorziz dowowało do trówły – takij drzewianej skrzynie. Każdo młoducha musiała mieć wiano, coby ji chłop nie wyczytał, że nic ni miała. Matka młoduchy pozywała na szkubaczki swoji przocielki, kiere siodały do stoła a dowwała jim na poczynstne kołocz, czornóm kawym, a po kónsku buchty. Gazda zahajcowoł pod blachóm, a w bintfelu mioł schowanóm gorzołkym, kieróm

czynstowoł baby, jak jich w karku szkrobało, a aji chłopóm, kierzi też czasym prziszli a nasrowali gaździnki. Na sztubaczkach sie szło dycki cosik mało wela dozowiedzieć, śpiywało sie pieśniczki a aji rzykało. Jak sie trefił jakisi szykowny muzykant to zagroł na hóślach abo na gajdach. Kiejsi ludzie ni mieli radija ani telewizora, tóż to była dło nich tako rozrywka. Tóż ludzie sie wyncyj dzierzeli po kupie, a wszecy se pomagali. Teraz yż każdy je yny dło siebie a paniczkóm sie czasym nie chce ani wylyć s chałupy coby przerzóndzić s gaździnami s tej izby, bo raczy bydóm rzóndzić przez kómórkym...

Kole Cieszyna w ponikierych dziedzinach sie używo w czasownikach a rzeczownikach spółgłoski J przed S, a Ś.

Miłość – miłojść
Radość – radojść
Prziniyść – prziniyjść
Wszystko – wszyjstko

W czasownikach, co sie zaczynajóm od spółgłoski Z a po nij je **spółgłoska**, w ponikierych dziedzinach miasto Z je S.

Zjechać – sjechać
Zwióz – swióz
Zmazać – smazać
Zdzierżeć – sdzierżeć
Zmylić – smylić.

Rachowani do 1000:

100 – sto
200 – dwiesta
300 – trzista
400 – sztyrysta
500 – piyncet
600 – szejset
700 – siedymset
800 – osimset
900 – dziewiyncet
1000 – tysiónc

Liczebniki 100 – 1000 robi sie tak, że nejprzód sól stówki a potym cyfra, od 21 – 49 sie prawi nejprzód stówki a potym ostatnióm cyfry przed dziesiętnkami, abo tak jak w jynzyku

literackim:

110 – sto dziesiynć

116 – sto szesnost

125 – sto piynć a dwacet sto dwacet piynć

234 – dwiesta trzi a sztyrycet dwiesta trzicet sztyry

586 – piyncet osimdziesiönt szejść

746 – siedymset szejść a sztyrycet siedymset sztyrycet szejść

ZDJĘCIE NR 10

ŁĘKCYJ DZIĘSIÓNTO - WIESIELI

Wiesieli sie zaczynało kiej żynich prziszło ze starostóm do chałupy, w kierej bywała młoducha. Musioł jóm wykupić, ale nejprzód chcioł biołóm biyrke, babucia a cieloka a potym mu przikludzili małóm družkym a dziepro na sóm kóniec młoduchym. Jak už młodzi byli pospołu w chałupie to Tatowie jich błogosławili a przikozali jako majóm żyć. Po błogosławiynństwie sie śpiywało pieśniczke Ojcowski Dóm. Po kościele wiesielnicy jechali do aryndy, a młoducha ze żynichym do chałupy żynicha po błogosławiynństwo. Dziepro wtynczas sie zaczęło tańcować a jeść. Kole północy były oczepiny. Młoducha dostawała czepiec, kiery ji

oblykały na głowym wydane paniczki. Uż nie była swobodno ale wydano, bo miała na głowie czepiec. Jak jako baba miała dziecko za panny to nieśmiała oblykać czepca, ale sfijała warkocz ze zadku głowy – skyrz tego ludzie na nióm prawili, że óna je zowitka.

W czasownikach, co sie kończóm na – **NÓĆ**, abo – **NYĆ** w czasie przeszłym może sie zrobić na końcu – **NÓŁ**, abo - **NYŁ**.

Sied**nóć** – sied**nył**, siednół,
Leg**nóć** – leg**nył**, legnół
Stan**óć** – stan**nył**, stanół
Klup**nóć** – klup**nył**, klupnół

W czasownikach takich jako chodzić, widzieć, w czasie terażniejszym na czynści Ziymi Cieszyńskij je odmiana chodzym, chodzisz, widzym, widzisz. W czynści bliży goralije – je forma **chodzim**, chodzisz, **widzim**, widzisz.

W naszej cieszyńskij rzeczy inakszy sie odmiyniajóm ponikiere imiesłowy biernie:

Zasioto pszynica
Pokroty chlyb
Wylote mlyko
Obleczóny chłop

W jynzyku literackim ni ma takich form jako:

Ludzie wyndzióni z kościoła
Umrzity człowiek

Terazy rzeknymy czasownik **oblykać sie** jakby to było ganc terazy:

1. Jo sie **oblykóm**
2. Ty sie **oblykosz**
3. Ón, óna, óno sie **oblyko**

1. My sie **oblykómy**
2. Wy sie **oblykocie**
3. Óni, óny, óne sie **oblykajóm**

Terazy to same, ale jakby to było kiejsi:

1. Jo żech sie **oblykoł**,
Jo żech sie **oblykała**
Joch sie **oblykoł**
Joch sie **oblykała**
Oblykotech sie
Oblykalałach sie
Oblykoł żech sie
Oblykała żech sie

2. Tyś sie **oblykoł**
Tyś sie **oblykała**
Oblykoł żeś sie
Oblykała żeś sie

3. Ón sie **oblykoł**
Óna sie **oblykała**
Óno sie **oblykało**

1. My sie **oblykali**
My sie **oblykały**
Oblykali my sie
Oblykały my se

2. Wyście sie **oblykali**
Wyście sie **oblykały**
Oblykaliście sie
Oblykałyście sie

3. Óni sie **oblykali**
Óny sie **oblykały**

A jak to bydzie baji jutro to sie wtynczas prawi:

1. Bydym sie **oblykoł**
Bydym sie **oblykała**

2. Bydziesz sie **oblykoł**
Bydziesz sie **oblykać**

3. Ón sie bydzie **oblykoł**
Óna/Óno sie bydzie **oblykać**

1. My sie bydymy **oblykać**

2. Wy sie bydziecie **oblykać**

. 3. Óni/Óny sie bydóm **oblykać**

ZDJĘCIE NR 11

ŁĘKCYJ JEDYNOSTO - W MIEŚCIE

Cieszyn to je starucne miasto. Ani mój Starzik už nie pamiyntajóm gdo go kiej postawił. Z naszej dziedziny do Cieszyna ni ma daleko, tóż Starka chodzóm pieszo na targ we strzodym a w sobotym przedować mlyko, syr a śmietónke. Spadki dycki sie stawiam do obchodu, a kupióm cukier, tej, a nóm dzieckóm jakisi bómbón. Ros za czas Tacik nas bieróm do Cieszyna, kiej jadóm s wozym po wóngli. Jak my sóm szykowni to nóm aji kupióm ajntryt do kina, na jakisi fajny film. W Cieszynie my ros aji byli se zrobić fotografijym, na kierej sóm my dziecka a Tatowie. W mieście je wiyncyj chałup, a wiyncyj ludzi jako u nas na dziedzinie. Paniczki sie inakszy oblykajóm, barży paradnie, ale kupa s nich nosi wałaski oblyczki, jako u nas. Po cestach jeżdżóm tramwaje a kupa kolasów. Jak sie bydym dobrze uczyć, to możne mie Tacik poszlóm do gimnazyja cobyh był chytrzejszy.

Na połedniu Cieszyńskij Ziymi je czasym tak, że o małych
dziołuszkach prawióm w rodzaju nijakim:

Haniczka było **biydne**
Jewka **poszło** do szkoły
Zofija **zrobiło** porzóndek
Marysia **odewrziło** dwiyrze

We Wiśle paniczki a dziołuszka same o sobie prawióm, jakby były
chłopami, lebo synkami:

Hanka **prziniós** nafty
Zofija **prawił** mi
Mania **zrobił** buchtym
Sztefka **zahajcowoł** pod blachóm

Naszo rzecz w każdej dziedzinie je kapkym inakszo. Niżyj je
porownani jako Tyn sóm tekst wyglón do we trzech dziedzinach:

PRUCHNO: We strzode żech był w Cieszynie. Kupiłem Ujcowi
zdradło. Weż putnie, a prziniyś wody ze studnie. Muszym sie
śpiychać, bo chcym s jechać s Tatóm na Baranióm. Jeszczek
tam nie był. Rożnij lampe, bo už je ćma. Jutro abo pojutru bydymy
siyc. Dobróm kosóm sie wartko siecze. Jo rod sieczym, bo móm
nowóm kose. Jano chrómie, musioł go kón kopnóc.

WISŁA: We strzode byłem w Cieszynie. Kupiłem ujcowi zdradło.
Weż putnie, a prziniyś wody ze studnie. Musze sie śpiychać, bo
chce jechać Tató na Baranió. Jeszcze żech tam nie był. Rożnij
lampe, bo už je ćma. Jutro abo pojutru bydemy kosić. Dobró kosó
sie gibko siecze. Jo rod sieke, bo mó nowó kose. Jano chrómie,
musioł go kón kopnóc.

KÓNIOKÓW: We strzodym żech był w Cieśinie. Kupiłem łujcowi
sdżadło. Weż putniym, a pżiniyś wodym ze studnie. Musim sie
śpiychać, bo chcym jechać s Tatóm na Baranióm. Jeściech tam
nie był. Rożnij lampym, bo už je ćma. Jutro abo pojutru bedymy
siyc. Dobróm kosóm sie hute sieće. Jo rod kosim, bo móm nowóm
kosym. Jano chrómie, isto go kón kopnół.

ZDJĘCIE NR 12

LEKCYJ DWANOSTO - SZACHTA

Mój Ujec robióm na szachcie w Karwinej. Kiejsi Hań downij Karwina to była mała dziedzina przilepióno do Frysztota, ale jak se wszymli, że pod ziymióm je wóngli, to nastawiali szachtów, a porobili byty a Karwina sie przeogromnie rozrosła. Ujec robióm na szachcie už długi roki. Miyszkajóm w Kaczyc, tóż jeżdżóm na szychtym na kole. Inksi chłopi, kierzi miyszkajóm dali jeżdżóm arбайтym. Ujec jadóm wczas rano, przez ramie majóm przeciepanóm taszkym ze śniodanim, a na głowie czopkym. Robota na szachcie je cijnżko, Ujec przyjyżdżajóm dycki po połedniu, jedzóm łobiod a idóm se kapkóm legnónć. Pote stowajóm a idóm dali robić – odbywajóm, siekóm trowym, a

wszecko inksze co trzeja srobić.

Zaimek dzierżawczy w trzecij osobie mo odmianym
przymiotnikowóm:

Jeji chłapieć
Jejigo chłopca
O **jejim** chłopcu
S **jejim** chłopcym
S **jejim** dzieckiyem
Jeji cerze

Tak sie prawi rzeczowniki przez przypadki:

Mianownik:	gdo, co	dziołucha	synek
Dopełniacz:	kogo, czego	dziołuchy	synka
Celownik:	kómu, czemu	dziołusze	synkowi
Biernik:	kogo, co	dziołuche	synka
Narzynownik	z kim, s czym	dziołuchóm	synkym, synkiym
Miejscownik	o kim, o czym:	dziołusze	synku, synkowi
Wołacz	o!	dziołucho	synku

A tak sie prawi, kiej cosik by mógló być:

1. Jo bych to **zrobił**
Jo bych to **zrobiła**
Zrobił bych to
Zrobiła bych to
Byłbych to **zrobił**
Byłabych to **zrobiła**

2. Ty **byś** to **zrobił**
Ty **byś** to **zrobiła**
Byłbyś to **zrobił**
Byłabyś to **zrobiła**

3. Ón by to **zrobił**
Óna by to **zrobiła**
Ón by to **zrobiło**
Byłby to **zrobił**
Byłaby to **robiła**
Byłoby to **zrobiło**

1. My by to **zrobili**

My by to **zrobiły**
Byliby my to **zrobili**
Byłyby my to **zrobiły**

2. Wy **byście** to **zrobili**
Wy **byście** to **zrobiły**
Bylibyście to **zrobili**
Byłybyście to **zrobiły**

3. Óni by to **zrobili**
Óny by to **zrobiły**
Byliby to **zrobili**
Byłyby to **zrobiły**

ZDJĘCIE NR 13 AUTOR: LESZEK PIELCZYK

ŁĘKCYJ TRZINOSTO - CHAŁUPINKA POD LASYM

Tej starucnej chałupy pod lasym už ni ma. Už jóm yny pamiyntajóm mój Starziczek. Dycki była pełno, rodziły sie w nij dziecka, umyrali w nij ci, co už byli starzi. Dokoła była zograda, wedle rajczula, las ji pięknie szumioł pieśniczki, kierych už dziosio żodyn nie poradzi zaśpiywać. W zimie była bielućko od śniega, na jor wóniało dokoła kwitkami ze strómów, w lecie sianym, kiere schło na orstewkach, na jesiyń chałupka była malowano na złoto a na strzybno łód liści, kiere leciały ze strómów. Pote tam zostali yny Starziczek ze Starkóm, bo młodzi poszli miyszkać do miasta, do lepszego żywobycio. Jak sie starzi pominyli to chałupe stulali,

terazy už tam je yny miedza, a las fórt szumi jako kiejsi. Tej starucnej chałupy pod lasym už ni ma...

Na połedniu Cieszyńskij Ziymy – w Goraliji je w rzeczy akcynt inicjalny. Je ón na piyrszej sylabie:

Kopačka
Narychtować
Fefermyncki
Zogłówek
Starziczek

W naszej rzeczy przy odmianie czasowników używo sie zaimka jak sie prawi o osobie. Je to ganc inakszy jako w jynzyku literackim:

Jo je kowolym
My orali sami
Jo widzioł
My rychtowali zabijackym

Kóńcówka osobowo je gor w drugij osobie liczby pojedynczej, a mnogij, a przeważnie je ruchomo:

Tyś je młodszy
Wyście go widzieli
Tyś to zrobił
Wyście to ukludzili

Terazy sie bydymy uczyć jako sie poznowo na godziny, a jako sie prawi wiera je godzin:

Je dwanost, je połednie, w połednie, we dwanost (12:00, 00:00)
je jedna, o jednej (01:00, 13:00)
sóm dwie, we dwie (02:00, 14:00)
sóm trzi, we trzi (03:00, 15:00)
sóm sztyry, we sztyry (04:00, 16:00)
je piynć, w piynć (05:00, 17:00)
je sześć, w sześć (06:00, 18:00)
je siedym, w siedym (07:00, 19:00)
je osiym, w osiym (08:00, 20:00)
je dziewiynć, w dziewiynć (09:00, 21:00)
je dziesiynć, w dziesiynć (10:00, 22:00)
je jedynost, w jedynost (11:00, 23:00)

Je sztwierć na jednóm, we sztwierć na jednóm (12:15, 00:15)
Je sztwierć na dwie, we sztwierć na dwie (01:15, 13:15)
Je sztwierć na trzy, we sztwierć na trzy (02:15, 14:15)
Je sztwierć na sztyry, we sztwierć na sztyry (03:15, 15:15)
Je sztwierć na piynć, we sztwierć na piynć (04:15, 16:15)
Je sztwierć na sześć, we sztwierć na sześć (05:15, 17:15)
Je sztwierć na siedym, we sztwierć na siedym (06:15, 18:15)
Je sztwierć na osiym, we sztwierć na osiym (07:15, 19:15)
Je sztwierć na dziewiynć, we sztwierć na dziewiynć (08:15, 20:15)
Je sztwierć na dziesiynć, we sztwierć na dziesiynć (09:15, 21:15)
Je sztwierć na jedynost, we sztwierć na jedynost (10:15, 22:15)
Je sztwierć na dwanost, we sztwierć na dwanost (11:15, 23:15).

Je trzy sztwierci na jednóm, we trzy sztwierci na jednóm (12:45, 00:45)
Je trzy sztwierci na dwie, we trzy sztwierci na dwie (01:45, 13:45)
Je trzy sztwierci na trzy, we trzy sztwierci na na trzy (02:45, 14:45)
Je trzy sztwierci na sztyry, we trzy sztwierci na sztyry (03:45, 15:45)
Je trzy sztwierci na piynć, we trzy sztwierci na piynć (04:45, 16:45)
Je trzy sztwierci na sześć, we trzy sztwierci na sześć (05:45, 17:45)
Je trzy sztwierci na siedym, we trzy sztwierci na siedym (06:45, 18:45)
Je trzy sztwierci na osiym, we trzy sztwierci na osiym (07:45, 19:45)
Je trzy sztwierci na dziewiynć, we trzy sztwierci na dziewiynć (08:45, 20:45)
Je trzy sztwierci na dziesiynć, we trzy sztwierci na dziesiynć (09:45, 21:45)
Sóm (je) trzy sztwierci na jedynost, we trzy sztwierci na jedynost (10:45, 22:45)
Je trzy sztwierci na dwanost, we trzy sztwierci na dwanost (11:45, 23:45)

We sztwierć na trzy mi jedzie cug do Cieszyna.
Ciotka majóm przyść w jedynost godzin
We trzy sztwierci na siedym bydymy wieczerzać
Obiadwóm dycki o pół trzecij
Dzisiaj bydymy śniadać o dziewiόνtej

ZDJĘCIE NR 14

ŁĘKCYJ SZTERNOSTO - CIOTKA Z FRYSZTOTA

Eszcze jak żech małym synkym, to pamiyntóm jak Foter s Mamóm chodzili do ciotki do Frysztota. Za Olzóm my mieli kupa familiji, ale potym jak zrobili granicym, to sie kapkym tyn nasz kóntakt utargoł. Ciotka už byli starzi jak my tam ku nij chodzili. Wyrzónndzała po naszymu, ale poradziła aji rzónndzić po czesku. Dycki mi dowala jakisi dobroty jak my ku nij prziszli – czekulady, pómarańczki, abo krepliki. Potym jak umrzyła to eszcze wiym, że Tacik tam czasym do kuzynów jeździł, ale už miyni. Ciotka mieli wałaskóm sukniym, umieli wszytski pieśniczki po naszymu, a aji rzykali po cieszyńsku. Tacik mi dycki prawił, że za Olzóm to je też Cieszyńsko Ziymia, a cióngnie sie aż do Ostrawice. Cieszyńsko Ziymia je jedna, dlo nij ni ma granic, bo tam kany ludzie wyrzónndzajóm po naszymu, tam je naszo ojczyzna.

Terazy kapkym fónetyki:

Po **RZ** w cieszyńskij rzeczy je przeważnie samogłoska **I**.
Grziby, przikryć, skrziwić, warzić

RZI może być aji miasto **RZE** w jynzyku polskim:

Drzeć – drzić

Umrzeć - umrzeć

A pochylone sie zmiynio w O:

Czarny – czorny

Miał – miół

Wygrał – wygroł

Przed spółgłoskóm nosowóm je Ó miasto A, a miasto O:

Pan – Pón

Sam - sóm

Mam - móm

Koń – kón

Brona - bróna

O pochylone sie prawi jak głoska miyndzy O a U:

Próg, wóz, kościół

E pochylone sie zmiynio w Y, tak po spółgłoskach miynkkich, jak po twardych:

Chleb – Chlyb

Mleko – mlyko

Biedny – biydny

Nieśli – niyśli

Eszcze cosi mało wiela wykaniu. We trzecij osobie liczby mnogij mogymy cosik rzyc jak chcym kogosi o cosikej popytać:

Panoczku! **Nalejóm** nóm sztamperle gorzołki.

Ciotko, **dajóm** nóm kapkym cukru.

Paniczko, **pojczajóm** mi na chwilym blajszyft.

ZDJĘCIE NR 15

LEKCYJ PATNOSTO - MIANA

Każdy u nas na dziedzinie sie jakosi inakszy mianuje. Miano sie dostowo jak sie człowiek rodzi. Kiejsi w chałupie, a dzisio už wiyncyj we szpitalu. Kiejsi za Austryje były miana s nimieckigo: Rajmund, Adolf, Francek, ale eszcze aji przed wojnóm za Starej Polski a za Niymców sie dzieckóm dowowało taki miana. Potym po wojnie ty miana były barży rostomajte. Při mianie je nazwisko, kiere už zoleży łod tego skiyl gdo je, a dycki je po naszych Fotrach. Dziolucha jak sie wydo, to potym mo nazwisko po chłopie.

Jak sie o kimsikej rzóndziło po nazwisku, to sie potym prawilo eszcze skiyl je, a to zoleżało kany miyszkoł. Baji:

Wawrziczek z Gróntu – miół grónt
Tómica Świnkorz – chowoł babucie
Krzympek Tralala – groł na trómpecie w orkiestrze
Gróman z Pasieki – bywoł při pasiece
Gabzdyl ze Sztreki – bywoł nad sztrekóm
Kula spod lasa, od lasa – bywoł pod lasym

Na gaździny sie prawilo podle nazwiska a eszcze sie dodowało –
ULA, -KA, abo – INO

Wawrzyczek – Wawrziczula

Kula – Kulino
Tómica – Tómicula
Paprota – Paprocino
Krzympek – Krzympkula
Gabzdyl – Gabzdylka
Bijok – Bijoczka
Gróman - Grómanka
Chmiyl – Chmiylka

Prawiło sie aji na paniczke podle nazwiska a eszcze dodowało –
OWA

Gabzdyl – Gabzdylowa
Walica – Walicowa
Franek – Frankowa
Gróman – Grómanowa
Bijok – Bijokowa

Na młode dzioluchy, abo aji na paniczki sie prawilo od kogo sóm:

Maryśka od Wawrziczka
Zofija od Kule
Helynka od Macury
Hanka od Bijoka

ŁĘKCYJ SZESNOSTO - DELSZY, WIYNSZY

Nejstarsi u nas we familiji sóm Starzik je jim dziewiynndziesiónt roków, starka sóm kapke od niego młodzi – je jim osimdziesiónt szejść roków. Jo móm dwóch starszych braci, jednemu je osimnost a drugimu sztyry a dwacet. Nejwiynkszy stróm u nas na zogrodzie to je starucny orzech. Starziczek prawili że go sadił eszcze jejich Foter. Latoś my mieli nejwiynkszóm urode, a krowa sie ocieliła, a miała nejwiyncyj ciek jak pamiyntóm. Nejwiyncyj mie dycki sere, jak Mama mi prawióm, żech je mały gizd, bo przeca chcym už być wiynkszy.

Stopniowani przimiotników:

Wielki – wiynkszy – nejwiynkszy
Ciynżki – ciynżejszy – nejciynżejszy
Miyńki – miynkiejszy – nejmiynkiejszy
Mały – miyńszy – nejmiyńszy
Biydny – biydnieszy – nejbiydnieszy

Leki – lekszy – nejlekszy
Długi – delszy – nejdelszy

Stopniowani przymiotników taki jako baji ciynżki, lebo miynkki je podobne, jako w jynzyku staropolskim. Przymiotniki taki jako drogi, lebo długi majóm stopiyn wyższy bez wymian spółgłoskowych, co też je podobne jako w jynzyku staropolskim.

Jak sie pytómy wiela gdo mo roków, to idzie sie spytać na trzy sposoby:

Wielu móm (mosz, mo, mómy, mocie, majóm) roków?
Wielu mi (ci, mu, ónej, ónymu, nóm, wóm, jim, ónym) je?
Jak stary żech je (stary żeś je, stary je, staro je, stare je, starzi my sóm, starzi wyście sóm, starzi óni sóm, starzi óny sóm)

Prawi sie na to:

Wielu mosz roków? Wielu ci je? Jak stary żeś je? Jak żeś je stary?
Móm dziesiynć roków. Je mi dziesiynć roków.
Wielu majóm roków twój Starzik? Wielu je twojemu Starzikowi? Jak starzi sóm twój Starzik?
Mój Starzik majóm osimdziesiön roków. Mojimu Starzikowi je osimdziesiönt roków.
Wielu mo roków twój brat? Wielu je twojemu bratu? Jak stary je twój brat?
Ón mo piynć a dwacet roków. Mojimu bratu je piynć a dwacet roków.

Jak gdosi je tak stary, jako gdosi inkszy to sie prawi:

Ón je tak stary jako óna. Ón mo tela roków jako (co) óna.
Ja je tak stary, jako (co) Jónek.
Wyście sóm tak starzi, jako ciotka.

Eszcze cosi o mianach:

Jak sie pytómy jako kiery mo na miano, to idzie sie spytać na dwa sposoby:

Jako mosz na miano? Jako ci je?
Jako wóm je na miano? Jako wóm je?
Jako ónej je na miano? Jako ji je?

Odpowiadano się na trzy sposoby:

Mi je na miano Jónek. Móm na miano Jónek. Je mi Jónek.
Ónej je na miano Zofija. Óna je Zofija. Ónej je Zofija.
Starzikowi je na miano Adolf. Starzik majóm na miano Adolf.
Starzikowi je Adolf.

ŁĘKCYJ SIĘDYMNOSTO - SZKOŁA A RECHTORZI

Tacik mi prawióm, że do szkoły muszym chodzić cobych nie był osioł. Tóž chodzym, ale raczy bych oroł abo kidoł gnój, bo jakosik mi to wszecko do głowy nie wlażuje. Rachowani je najgorsze, bo mómy takigo rectora, kiery cosik miałczy pod fusym a pote dziecka nie wiedzom co a jak. Nejradszy móm Biologije, bo sie uczymy o rostomajtych zwierzynkach. Na geografiji zająś nóm rectora wyrzónczo o całym świecie, jaki je wielkucny, a wiela je na nim rostomajtych rzeczy. Możne kiejsi do świata pójdym, ale terazy móm dojść roboty dóma. Na historyji zająś sie uczymy co było kiejsi a už nima. Jako było sto roków tymu, a jako tysionc. A jo se myślým, że czort wiy jako było, a wiy jedno, że do szkoły muszym chodzić, a dobre noty do chałupy nosić, bo jak ni, to Tacik majóm hruby posek na mie narychtowany...

Jako sie robi ponikiere słówka:

Rzeczowniki, co majóm końcówke **–IA** sie w cieszyńskij rzeczy czyto a prawi s końcówkóm **–IJA** a **–YJA**, tak jako kiejsi w jynzyku staropolskim:

Geografia – Geografija

Historia – Historyja

Ortografia – Ortografija

Fotografia – fotografija

Kaligrafia – Kaligrafija

Rzeczowniki, co majóm końcówke **–JA** sie w cieszyńskij rzeczy czyto a prawi s końcówkóm **–YJ**

Demokracja – demokracyj

Fundacja – fundacyj

Demonstracja – demónstracyj

Monstrancja – mónstrancyj

Partykuły:

Partykuły w cieszyńskij rzeczy, tak jako w jynzyku polskim to sóm czynści mowy, kiere sie nie odmiyniajóm. Nejwiyncyj sie używo: na, razy, yny, ni, ani, isto, by, lebo, niech, ja, bodej, a sie.

Na dyc sie podziwej Hanko jako to robi, a rób to do porzóndku.
Na, hanej je tyn śmiatok, pod dwiyrzami.
Wiele razy żech ci prawił, cobyś nie chlastoł.
Weż do dzichty yny tela, wiele uniesiesz.
Ni, jo ci tela grajcarów nie pojczóm.
Nie było w aryndzie ani Jónka, ani Karła.
Ćmi sie na polu, isto bydzie padać.
Lepszy by było, coby tukej nie chodził.
Bydymy to siano wozić wozym, lebo nosić w dzichtach.
Trzeba mu rzyc, niech weźnie dwa amprzy.
Ja, a potym żech go widziół jak szoł miedzóm.
Bodej, dyc ón ni mo w kapsie ani grejcara.
Yny sie na niego podziwej co wywodzo.

Jak sie prawi, że trzeja by było cosik srobić to idzie użyć czasownika **mieć**:

Mioł bych to dzisio zapłacić.
Mieli bymy tam dzisio zajechać.
Mieli byście mu rzyc coby tego nie przedowoł.
Miała bych dzisio zónść do ciotki.
Miało by sie to dzisio wybrać.
Miała byś cosik dzisio dobrego uwarzić.

ZDJĘCIE NR 16

ŁEKCYJ OSIMNOSTO - JESIŃ

Idzie jesiń. Wszecko trzeja skludzać s pola. Rzepe sie zwożo ku chałupie a dowo do corka do piwnice. Ziymioki też sujymy do corka, ale taki drobniutki, Tata niechajóm na sadzynie na jor a wiynksze bydóm na łobiod. Sóm aji taki, kiere majóm boloki, abo sie jich przeciupało kopaczkóm, dowómy jich ekstra do miecha a bydzie sie jich warzić babuciowi. Rzepe sie też zwożo ku chałupie, a wciepuje do corka do piwnice – bydzie się jóm warzić a dować bananowi, coby ś niego urosnół szpyrczok. Zieliny a to wszecko, co zbyło na polach sie poli, a dziecka wciepujóm zymnioki, kiere naszły eszcze ledzy kany na polu do rozchajcowanej kupki trowy – to sóm pieczoki. Jabka, kiere my eszcze niedowno pozbiyrali sie dowo do kopki. Marekwie, pietruzieli a ćwikle sie też dowo do kopki, abo do piwnice sie styrko do piosku. Liści lecóm ze strómów, dziyń je coraz krótszy – Starka prawióm, że hned bydzie zima...

W naszej Cieszyńskij rzeczy ni ma imiesłowów. Ponikierzi spolszczajóm naszóm rzecz a styrkajóm do nij imiesłowu, ale tak sie nie śmi robić. Miasto końcówek w jynzyku polskim: **ący, ące** je zaimek: **co**.

Szpatnie: Brakujóncy
Wziyna brakujóncy kastrolek.
chybiół.

Szpatnie: Zeszywajóncu

dobrze: tyn, kiery chybio.

dobrze: wziyna kastrolek, co ji

dobrze: ta, co zeszywo

Zebrała zeszywajónców nitkym. dobrze: Zebrała nitkę, co zeszywo.

Szpatnie: Opisujóncy dobrze: tyn, co opisuje.
To je ksióńżka opisujónco jodło. Dobrze: to je ksióńżka, co opisuje jodło.

Dycki miasto końcówki **ÓNCY, ÓNCO, ÓNCE** sie prawi czasownik, od kierego sie bierze imiesłów, a przed nim sie dowo zaimek **CO**.

Szpatnie: Piszóncy dobrze: tyn, kiery pisze
To je chłop pishóncy po naszymu. To je chłop, kiery pisze po naszymu.

Eszcze kapkym, o tym, jako sie robi ponikiere słowa:

W ponikierych rzeczownikach, co na końcu majóm dwie spółgłoski, sie miyndzy nich styrko samogłoskym – przeważnie **E**:

Teatr: tyjater

Wiatr: wiater

Z Tatr: s Tater

Metr: meter

Piotr: Pieter

Kilometr: kilometer

*Cosik mało wiela do
rymu, tak oto lachko po
naszymu*

ZDJĘCIE NR 18

Dożynki na dziedzinie

Dzisiaj dożynki, na dziedzinie świąt
Choć je to rosło w roku, to każdy pamięta
Obili, reż, skłudzóno, słoma się presuje
Eszcze trzeja żąć, płóg gazda rzytuje

Chned będzie jesień, liści będzie spadać
Ale eszce Pón Bóczkowi trzeja za chleb podziynkować
Bo lato było posucha, a deszcza było mało
Ale jakby cudem ze ziemi powyrostało

Gazda z gaździnóm chleb niesóm, kołoczmy czynstujóm
Babę w szumnych walcach na wozie wjeżdżóm
Chłopi też w wozach za wozami krocóm
Dzisiaj na Rudniku padze, też się kapke zmoczóm

Kierajcie ten traktor albo jakiś sprzęt
Maszynami to przystrojcie jak na jakiś świąt
Dziś na scenie tańczóm, chłopcy już śpiwajóm
Gazda pod parasolem, chłopóm podkrywajóm

Coby się darzyło świąt se wieszajóm
Muzyka zagrała, gazda z gaździnóm tańczóm
Choć grzebie a może padnie woda z czarnego nieba
Żadnemu to nie wadzi, bo deszcza przeca trzeba

Muzyka będzie do nocy, po dziedzinie tańcować
Coraz więcej już idzie na deski tańcować
Żaś za rok w innej dziedzinie się pospołu spotkómy
Żaś zrobimy żać a gaździnóm ze słomy

Teraz trzeja żąć a potem ich walcować
Coby było za co za rok Pón Bóczkowi dziynkować
Bo gazda ziemi orze, a obili zasieje
Ale Pón Bóczek z nieba go wodóm podleje

Dzisiaj się już z latem pómału żegnómy
Za rok zaś dziynkować będziemy za plony

Ku jesýni

Liáci pómału ze strómów spadujóm
A ponikierzi už pod blachóm chajcujóm
Eszcze niby je lato, a už czuć jesiyń
Oto niedowno był moj, a už je wrzesiyń

Ziymioki wykopane, lebioda spolóno
Rzepa wytargano, do corka skludzóno
Nitki babigo lata wszyndzi lotajóm
Jak wiater powieje, to chned sie targajóm

Kupa je latoś jabłek, wszyndzi po dziedzinach
Ujec z nimi jeździli kansik do Cieszyna
Czas stracóny, a yny bynzina wypolóno
Baba nasrano, a robota nie zrobióno

Ciotka zaś yny orzechy fórt trzasko
Bo se už chned chce kupić nowe żelozko
Kapusta už wytargano, už jóm gazda krónžo
Gadzino jóm okrowo, už ledwo nadónžo

Bo śpiychać sie trzeja, żodne czakani
Už jutro przidzie ujec s ciotkóm na deptani
Bydóm solić, deptać, ciść na siłe do beczki
Wypijóm przy tym gazda z ujcym dwie flaszeczki

Potym jóm trzeja na kóniec kamiyniym przywalić
Bydzie dobro babraczka, gazda bydóm chwolić
Marekwia, ćwikła, jabka, gruszki, pietruzieli
To wszecko bydzie gazda kopcowoł po niedzieli

Trowa je eszcze zielóno, kury jóm zbiyrajóm
Bo wiedzóm, że w zimie nic nie nadziubajóm
Czas je fórt piekny, ale kokot śpiywo na ziymi
Starzik prawióm, że už chned pogoda sie zmiyni

Kukurzica eszcze stoi, a kolby sól zdrzałe
Ale po tej suszy co była latoś, zorka sól małe
Jak październik przyndzie a listopad za miedzóm
To chned bydzie zima, starzik to dobrze wiedzóm

Ojczyzna

Je tako chałupa pod lasym, kany miedza sie zielyni
Brzimy tańcujóm na wietrze, obili złotym sie miyni
Matka s Ojcym przy dwirzach dycki na mie czakajóm
A Starka ze Starzikiym fórt mie spóminajóm

Tam my se z kamratami w lesie w balón grali
A za synka na gospodarce, Ojcóm pómogali
Tu mie Matka do Pón Bóczka rzykać nauczyła
A każdóm niedzielym, do kościoła kludziła

W To miejsce kaj sie człowiek ros kiejsi ulógnie
To go fórt tam jakosi siła, fest jak kóniami ciógnie
Je tako dziedzina, kany kościół zza strómów zaglón do
A zómek nad stawym fórt sie we wodzie przeglón do

Chałupy na dwóch kopcach sie na siebie dziwajóm
A dymby starucne ze sobóm wyrzón dzajóm
Je aji taki miasto nad Olzóm, starucne
Szumne je, znane, choć ni ma wielkucne

Piastowie tam kiejsi na zómku rzóndzili
Potym Habsburgowie, a jak sie wytracili
To my Polocy o wolność pospołu walczyli
Je tako Ziymia s kopcami a gorami

Małymi rzyczkami, stawami, jeziorami
Tam wszyscy naszóm rzecz łód małego znajóm
A paniczki przeszumne wałaszki oblykajóm
Je ta naszo Ojczyzna, szumno bioło - czyrwióno

Krwióm naszych bohaterów, przez wieki kropióno
Tu wszyscy żyjmy, kochómy, umiyrómy
Kiejsi sie zają pospołu kansik spotkómy
To je naszo kochano Polska, piekno, umynczóno
A w naszych bioło - czyrwiónych sercach je niewyciynżóno

Godni Świynta

Uż Mikołoj do chałupy przez kumin wjechał
Po cichu prezenty dzieckóm w miechu niechoł
Ty, co były przeciwne oszkrabiny dostały
A diobły jich po rzici różgami śmigaly

Wiesiołe Godni Świynta do dwyrzi uż klupajóm
Po chałupach szumne ozdoby a światełka migajóm
Śniega uż przez noc kapke napadało
Ale na bałwana fórt go je za mało

Wczora eszcze był, dzisio go uż ni ma
Mómy terazy jor, lebo uż je zima?
Starzik fórt spómino, jak to kiejsi było
Na Wilijm śniega dycki nawaliło

Dziecka z kopca na miechach wartko sie spuszczały
Łod rana do wieczora we śniegu sie kulały
Tacik se obuł bótki, do lasa zaś idzie
Jak co roku strómek zaś do nas tu przidzie

Trzeja go pieknie przistroić szumnymi bómbkami
Aniołami, lańcuchym aji bómbónami
Wczas rano dziecka na roraty chodzóm s lampiónami
Rzykajóm coby Aniołek prziszło s prezentami

We Wilijm wczas rano wszecy postowali
Mama sóm w kuchyni, a Tacik w masztali
Wszecy cosi robióm, warzóm a schraniajóm
Żodyn sie nie wadzi, raczy sie mijajóm

Bo przeca jako dzisio, taki cały rok
Tóż dowejmy pozór na każdy nasz krok
Wieczór jak piyrzo gwiozdka na niebie zamigo
To wszecy uż wiedzóm, Wilija sie zbliżo

Tacik s Mamóm rzykajóm, Starzik skłodo rynce
S Biblijie czyto o Jezusie, Maryji, stajynce
Po Wiliji opłatkiym sie wszyscy łómiymy
Zdrowio, szczynścio każdumu s serca winszujymy

Kolyndnicy, pasztuszkowie po chałupach už chodzóm
Bómbónami, ciastkami jich ludzie nagrodzóm
A óni winszujóm coby sie darziło
Množiło, coby szczynści w každej chałupie było,

Wszeckim Wóm tež žyczym Bożej Opatrzności, Szczynścio,
zdrowio a godnie wzajemnej miłości!

ZDJĘCIE NR 19

Słónko wylazło, kocur sie grzeje
wiatr lekućko po gymbie už wieje
Śniega už ni ma, ale może přiść
Zima už to wiy, kany se mo iść

Dziecka Marzannym do rzyki wciepały
Potym jóm spoliły, cosi zaśpiywały
Gazda sie na pole podziwoł a prawi:
Dzisiaj sie zaorze, jutro sie uprawi

Traktor trzeja zapolić, namazać maszyny
Narychtować zorka przed siocim musimy
Cosi sie zasieje, tako wola Nieba
bez obilo nie bydzie w magacynie chleba

Na strómach szumne kwiotki, na biolo sie miynióm
krety a nornice už kopióm pod ziymióm
Gaździno ty zymnioki co zbyły po zimie
Przebiyro a postyrko už hneda do zymie

Jak bydzie miała wołki rowno nacióngnióne
Przez pole, tam pod kopcym godnie pognojóne
Wszecko bydzie rosło, szumnie bez uroku
Jako każdej wiosny, jak łóńskiego roku

Na miedzy hanej na kopcu zielyni sie trowa
Koza chwostym zamiato, raduje sie krowa
Už majóm dość fórt tego ze stodoły siana
Możne jich gazda wykludzi jutro s rana

Kwuczka siedzi na wajcach, kokot sie raduje
Fórt pieje na pnioku, bo jor ganc už czuje
Starka se siedli na ławce pod ścianóm
Podziwali sie na plac a se rozmyślajóm

Wiele jeszcze roków przed nimi zastało
Bo życi długi za nimi, a siły už mało
Dziwo sie na zogóny, jako tam siejóm a sadzóm
Niech robióm pokił majóm siły, pokił poradzóm

Spómniała se stareczka, co kiejsi usłyszała
Co jeja matka prawiała, kiej na zogónach kopiała:
"Kómu sie nie lyni, tymu sie zielyni"

Toż kopejcie, siyjcie na zogónach sodźcie
Chłopi do gospody terazy nie chodźcie
Bo trzeja sie potropić, na gróncie ros w roku
Cobyście na jesiyni wołali: "bez uroku!"

ZDJĘCIE NR 20

Świyntego Jóna

Hej Ty Kupało, Hej ty Świynty Jónie
Gwiozdki na niebie už sóm rozcióngnióne
Dzioluchy cały dziyń wiónecki se wiły
Na brzegu jeziora, se jich postawiły

Chłapcy noszóm drzewo, w stus go ukłodajóm
To bydzie sobótko, tak to nazywajóm
Kole północy na miedzy, při starych pieśniczkach
Bydóm skokać, tańcować a grać na hósliczkach

Yny roz do roka, tako nocka krótko
Tóż swiyć a gorej do rana, ty naszo sobótko
Dzioluchy nad wode idóm, swiyczki zapolajóm
Do każdego wiónka po jednej styrkajóm

Potym na wode ty wiónki jedyn za drugim puszczejóm
Starodowne pieśniczki, se při tym śpiywajóm
Tak stare, że sóm starsze aji od stareczki
Kiero też kiejsi puszczała do rzyki wiónecki

Wiónecki se płynóm, swiyczkami migajóm
Chłapcy na drugim brzegu už jich wyglónajóm
Jak prziplynóm bliży, chycóm każdy jedyn
Potym se posiadajóm w rzyndzie nad brzegiym

A bydóm wyrzóndzać jedyn przez drugigo
Kiery dzisio chycił wiónka szumniejszego
Ta dziolucha co go uwiła, bydzie jego babóm
A do ślubu przesumnóm kolasóm pojadóm

Kiejsi hań downij we swiynto Kupały
Syncy a dzioluchy pospołu sie czochkali
S tych hańdownych czasów, pieśniczki zustały
Jasny ogiyn sobótki, ceremóniał cały

Dzisio Świyntego Jóna nad wodami swiyncóm
Ale w słowiańskich czasach fórt blóndzóm pamiyncióm
To co było hań downij sie nie śmi zakozać
A nowym generacyjóm wszecko to przekozać

Hej Ty Kupało, Hej Ty Świynty Jónie
Czuwejcie nad młodymi, wióneckek už płynie
Sobótko gore, starucne pieśniczki už słyhać
Bydymy tóm noc swiyntojańskóm, zaś długo pamiyntać

Uż tydziyń nas słónko fest po gymbach grzeje
Pón Bóczek hajcuje, hyc sie s nieba leje
Yny siedlocy muszóm robić łód rana
Czas je dobry do suszynio a ruszanie siana

Bydzie lepszy smakować naszym krówkóm w zimie
Bo lato a gorjesiyn dycki warto minie
W taki hyca bezmala pić trzeja łapczywie
Tóż gazda wyciõgnół chłopóm po piwie

Piwo to ni ma woda, ale lepszy smakuje
Jak sie człowiek urobi, a rónk už nie czuje
Jedni narzykajóm, na takóm duchote
Wlazuóm do wody, srajóm na robote

Straszno je posucha, zymia je spieczóno
GaŹdzino idzie s pola, strasznie urobióno
Jarziny a łobili wody potrzebujóm
Co wieczór gaŹdzinej sie fórt a fórt lutujóm

Óna jich podlywo, piastuje, a pleje
Kapusta, marekwia sie do nij fórt śmieje
Naroz zagrzmiało, fest sie zablyskało
Na suchóm zymeczke, wody nakapało

Uż padze deszcz, na który gaździnki czekały
Każdy dziyń co wieczór o niego rzykały
Raduje sie kapusta, raduje pietruzieli
Pójdóm do polywki, kiejsi przy niedzieli

O strómach, co kómusikej zawadzały

Kole cesty w Cieszynie strómy se stoły
Żodnego ze siykiyrkóm, s piłóm sie nie boły
Sadzone były eszcze kiejsi za Austryje
Niejednóm przeżyły w mieście sumeryje

Dycki na wiosne liści zielónie puszczały
Ptoki a zwierzynka rade sie w nich chowały
S wieczora ty strómy rzóndziły miyndzy sobóm
Jako ludzie żyjóm, co fajnego robióm

Spóminały se aji ty hań downe czasy
Kiej w starucnym Cieszynie szumne były lasy
Potym nieskorzij strómy zaczli bulać
Po miedzach bez lasów wiater zaczón hulać

Potym se tam ludzie chałupy postawiali
Ale ciynia nie było, fórt na sólńko mamrali
Bo kaj ni ma strómów, w lecie jak je hyc
Tak ni ma czym dychać, luftu nic a nic

Ty strómy kole cesty w Cieszynie niechali
Damfule a wagóny po torach popuszczali
Całe roki sie ty strómy na cugi dziwały
Rosły se po cichu a nie zawadzały

Smyrały wagóny listkami zielónymi
I myślały, że to sie nigdy nie zmiyni
Przyszół jakisi chytry, metry porachowół
S kimsikej przerzóndził, cosí poczachrowół

I ogłosił w becyrku starostowi nieskorzij
Że ty strómy zawadzajóm szefóm kolejorzi
Przeżyły strómy Austryje, Niymców a naloty
Nie przeżyły obyczajnej ludzkij gupoty

Terazy Cieszynioki w hycy sie bydóm smażyć
A pod parazolami o strómach fórt marzić

Żniwa

Syrpiyń to je dycki taki miesiõnc w kaźdym roku
Kiej gazda wyndzie na pole a prawi: "Bez uroku!"
Bo se weźnie do rynki obilo zorka małe
Spróguje, a chned wiy, że óny už sóm zdrzałe

Dzisiej kómbajn wielkucny wymłóci we dwie godziny
To co kiejsi robili ludzie s całutkij dziedziny
Hań downij sie nejprzód łobili kosami zesiykkło
Potym snopki we słóme sie szumnie oblykkło

Snopki se na polu dziyń, abo dwa postóły
Potym sie jich skludziło do gumna stodoły
Chłopi s gazdóm cepami po tych snopkach walili
Aż pod słómóm uwidzieli, to cynne łobili

Ty zorka gazda do burdaka pómału se dowoł
A burdak jich wioł, fukoł, tajlowoł, pucowoł
S niego zorka obilo sie chytało do miecha
Dlo gazdy to už była fest wielko uciecha

Bo už wiedzioł, że ty zorka do młyna zawiezie
A s młyna mółkym na chlyb a na buchty prziwiezie
Gaździno zaś je rada, świycóm sie ji oczy
Na niedzielym napieczce cały plech kołoczy

Słómy z młócyńio trzeja było do sómsieka dać
Bydom miały w zimie zwierzynća na czym spać
Było kiejsi przy żniwach tej roboty nie mało
Czasym to aji dwa tydnie do kupy wszecko trwało

Ale ludzie pospołu se pómału robili
Przy tym se drzistali, fulali, rzóndzili
Dzisiej kómbajn przijedzie poburczy a porampluje
Łobili wywieje, potajluje, a słómy wypluje

Potym presa przijedzie, eszcze niż sie ściymni
A wyciepie powiõnzane kostki na ściymni
Terazy cepy wiszóm w Izbie Regiõnalnej na ścianie
A burdaci stojóm w zogrõdce, szumnie pomalowane

Yny czasym wieczór se spóminajóm, ty żniwa hań downe
Jaki sie przy nich śpiywało pieśniczki starodowne
Jaki to było świynto, bo Pónbóczek s nieba
Dwoł człowiekowi zorka do pieczynio chleba

Kńczyce Małe

Je tako dziedzina na Cieszyńskij Ziym
Kiero sie kopcami, strómami a stawami miyni
W tych stawach rośnie tatarczok, pływajóm kaczyce
Ta dziedzina sie nazywo Małe Kńczyce

Tam żech sie wychowoł, do szkoły chodzowoł
S kamratami na kołach a po lesie wywodził
Miyszkół żech w tej czynści przesumnej dziedziny
Kaj były same miedze, lasy a wysoki brzimy

Tak żech to zapamiyntoł, tak to było kiejsi
Ta czynść Małych Kńczyc nazywo sie Podlesi
Było tukej kiejsi poru wielkich siedloków
Mieli całe szlogi obilo a ziymnioków

W postrzodku dziedziny szumny zómek se stoi
Je to dwór obrónny, tóż niczego sie nie boji
Kiejsi zapuszczóny, zmazany, odropany
Terazy hyrnie stoi bo je obrychtowany

Tam sie ros za czas paniczki s KGW schodzajóm
Dycki cosi uwarzóm, rychtujóm, wyrzóndzajóm
Szumne tam pieśniczki Małokńczanie śpiywajóm
Na każdym kónkursie nagrody wygrywajóm

Małe Kńczaneczki też tam śpiywajóm a tańcujóm
Na imprezach a kńcertach szumnie wystympujóm
Sóm tu w Małych Kńczyc sportowcy, pszczelorze, flintkorze
Každy robi to co umi, co mo rod a wiela może

Kole zómku je stow wielkucny a na nim most s drzewa
Most je dobry bo stawu obchodzić nie trzeba
Sóm jednako tacy, co radzi szpacyrujóm
Abo na kołach radzi po Kńczycach rajzujóm

A tukej je kaj rajzować, szpacyrować, chodzić
Jak už nie bydziecie wiedzieć co ze sobóm zrobić
Zóndźcie do sołtyski, óna Wóm doradzi
Ta Wóm wymyśli zajynci, że bydziecie radzi

Kónsek łód zómku, je kościół szumny, zadrzewióny
Kole kościoła je kierchów strómami zaciynióny
Spióm se na nim Małokónczanio, co hań downij pomrzili
Co w Małych Kónczyc żyli, balandrowali, robili

Przez dziedzinie rzyczka se pómału rzyne
Tukej płynie miedzóm, tam sie kapkym świnié
Nazywo sie Piotrówka, a choć je tako mało
Jak wyleje to starość majóm Małokónczanio

W postrzodku dziedziny je wielko dolina
Za Palowym Kopcym chned je Kolónija
Pod nim Zogrodniki, a dali za miedzóm
Sóm wielkucne stawy, utopce tam siedzóm

Po drugij strónie Kónczyc, kaj chałup je niewieli
Też je kupa stawów, to je Saradela
Wyżyj na kopieczku chałupa je na chałupie
Tam je Karolinka, ludzie miyszkajóm w kupie

Sóm też w Małych Kónczyc gryfni fajermóni
By było kupa nieszczynść, coby nie łóni
Zómek, stawy, dobrzi ludzie, trzy kopce a dolina
To sóm Małe Kónczyce, tako przeszumno dziedzina

ZDJĘCIE NR 21 AUTOR: MARIUSZ GANDZEL

Hażlach

Kicoł se zajónczek po Cieszyńskij Ziym
Dziwoł sie jak trowka wszyndy sie zielyni
Za Cieszynym w lesie chwilkym sie zastawił
Kwiatki se powónioł, a uszy postawił

Tyn las to je Parchowczok, brzózkami malowany
Za nim Parszywo Kympka a Czuchów schowany
Dokoła lasy, kopieczki a głymboki jamy
Bliży je Fukala, potym Podbrzezówka
A przy Wielkich Kónczycach chowie sie Odnózka

Uż wieczór, trzeja sie wrócić na spadek do mamy
Zajónczek s mamóm w jamie siedzi uż schowany
Trzeja se dować pozór, bo jutro je wielki gón
Flintkorze, panowie przijadóm ze wszystkich świata strón

Zaś bydóm szwandrosić jak uwidzóm ty zajyncze jamy
Hasloch, lebo Hasen loch, sprógujcie, jynzyk połómany
Potym siedlocy zacznóm tak mówić jak ci panowie
Hasloch, potym Hażlach, tak jim zustanie uż w głowie

Siedloków tu dycki było kupa, orali doły głymboki
Chowali krowy, babucie, kury, a białe trusioki
Sóm tukej dwa kościoły, dwie wiary kole siebie
Choć wierzóm inakszy, możne sie spotkajóm w niebie

Fojta mómy młodego, zrynczny s niego synek
Buduje tak, że w Hażlachu bydzie isto rynek
W Cyntrum je szkoła, kónzum a boisko
Ci co tu miyszkajóm wszyndzi majóm blisko

Ku Zamarskóm je Górski, a choć gór tam ni ma
Je tam kopiec a za nim wielkucno dolina
Przez Hażlach idzie cesta, Karnowiec sie nazywo
Przed nim na Kopcu kokot, na gróncie sie odzywo

Pod kopcym sól modre stawy, ryby na nich hópkejóm
Pod Szybóm, na Czarne Doły lekućko skryncajóm
W tych dołach nad stawami utopce snoci siedzóm
W nocy ludzi straszóm, w dziyń siedzóm pod miedzóm

Przyndziecie przez Babilón, krajszkiym, chodnikiym
Tam je pore chałup, sóm už ganc Pod Rudnikiym
Jak przijedziecie do tej naszej dziedziny
Nie wyjedziecie bez kołocza a godnej gościny

Paniczki s KGW Wóm dycki cosi dobrego uwarzóm
Jako pod blachóm hajcować, fajermóni ukożóm
Cobyście wiedzieli, jako ogiyń po lasach rozpolać
Kany zwónić po pómc, a jako sie ratować

Sóm w Hażlachu sportowcy, flintkorze, pszczelorz
Siedlok Wóm ukoże jako sie traktorym orze
Bo ludzie tukej sóm tacy, robocie rozumióm
Sóm mechanicy, co s autami wszecko robić umióm

Je tukej lakiernik, kiery auta strziko
Sóm aji kamiyniorze, zrobióm pómnik starzikóm
Nejlepszy se siednyć na koło, Hażlach objechać
A pómału, wóniać luft, ale sie nie śpiychać

Jak czego nie wiycie, kaj co je, baji tam za miedzóm
Spytejcie sie w Urzyndzie, wszecko Wóm powiedzóm
Zajónczek kiery kicoł, Kicok sie nazywo
Uż terazy spi s mamóm, už sie nie odzywo

Wszecko Wóm powyrzónczoł o Hażlachu, kany miyszko
Terazy do nas Przijedźcie, oglóndniecie wszystko

ZDJĘCIE NR 22

Odpust

Dzisiaj w dziedzinie jest odpust, słoneczna niedziela
Rzykają ludzie na kłynczkach, do Świętego Bartłomieja
Apostoła to był odważny, za wiary go zabili
Za to że wyznał Jezusa, ze skóry go odrzili

Na placu przed kościołem budy ustawiane
W nich kupić idzie balony, bawidła malowane
Ciastka rostomaję, kokoski, s orzechami
Autka, lalki, pluszki, flinty s nabojami

S kierek potym chłopczyska po dziedzinie strzelają
Jak gązdzinom nasralom, po rzici nachytają
Som tam aji serca, s piernika wypiekane
Lukrym som na nich slowa miłości napisane

Kupują ich chłopcy, galankom, a chłopcy panickom
Ujcowie ciotkom, a aji starzicy starczkom
Babski drzist też czasom pod budami przedują
Paniczki a dziecka se po nim palce oblizują

Po kościele dziecka do Fotrów na łobiod idom
Som radzi, że wnuki a wnuczki dzisiaj ich nawszczywiom
Mama polywke s nuglami do talyrzy už nalywają
Foter ze synkiem sztamperle gorzolkom napelniają

Piją se tom odpustowke, nim gądzino do pojeść
Miała być jedna półka, a už ich wypili sześć
Na drugi Mama fajne miynso nom zrobiła
Wczora szumnego kokota wziyna a zabiła

Po obiedzie Ojcowie s dzieckami wyrzondzają
A dziecka bawidelkami sie pieknie bawulkają
Mama upiekli kolocz s posypkom ze syrym a s makiem
Ku kawie to je nejlepsze, wszyscy jedzom ze szmakiem

Mama ze synowom s dzieckami po miedzy szpacyrują
Tata ze synkiem pod trześnią przy piwie przesiadują
Po południu mecz grają, trzeja sie podziwać
Jako ta nasza Victoria poradzi wygrywać

Potym pójdymy na muzyke se kapke potancować
Do wieczora bydymy zwyrtać, skokać, balandrować
Zaś odpust, za nami, paradny, malowany
Yny kokot jakisi siedzi zastarany

Kopaczki

Zaś prziszeł wrzesiń, słonko je coraz słabsze
Przez dziyń ganc fest grzeje, a wieczór wartko gaśnie
Ze zymnioków, kiere w moju gaździno posadziła
Urosły szumne becoki, drobnioczków snoci tam nima

Ty zymnioki se cicho spióm pod suchymi zielinami
Eszcze nie wiedzóm, że jich gazda zjy na łobiod ze szpyrkami
Gaździno s nich robi stryki, fusate gałuszki, żebroczke
Dzieckóm frytki, a starzikowi s kapusty babraczke

Nejprzód sie trzeja ku nim dostać, zieliny wykosić
Kopaczke namazać, miechów wyncyj nanosić
Na miedze poskludzómy zieliny ze zymnioków
Jak jich nieskorzi spolymy, pojymy se pieczoków

Tacik traktorek namazoł, rope do niego lejóm
Baby lecóm s koszami, a chłopi sie śmiejóm
Bo wiedzóm, że jak gazda s kopaczkóm wyjadóm
To flaszkę kansik schowie, po cichu przed babóm

Prziczepe trzeja przywiyżć, bo baby na zogónach czakajóm
Gazda poloł po jednym, a už chłopi jóm targajóm
Kopaczka narychtowano, do wołka przistawiono
Traktorek czorny dym puścił, gaździno kapkę zdziwióno

Bo miasto becoków, yny same drobnioczki do luftu leciały
Baby sie po nich zegły a wszyscy do kosza wciepały,
Ale se swoji pomyślały, że gazda mało gnoja nakidoł
Bo sie na swojóm babe na zogrodzie a na zogónie fórt dziwoł

W postrzodku wołka jednako szumne zymnioki už lecóm
Dziecka jich pozbiyrajóm, do kosza mamie prziniesóm
Pełne, ciynżki kosze chłopi na prziczepe sujóm
Kopaczka sie wartko zwyrtó, paniczki przedreptujóm

Bo wołek cały skopany, a zymnioków ni ma
Starka narzykajóm, że jim je ganc zima
Starko stónce se na zaczóntku kaj sie zaczyno kopać
Nazbiyrocie becoków, a przestaniecie wynotwiać

Prziczepa už je pełno, jadymy do piwnice
Ziymnioków nóm styknie aspón do Grómnice
Nim sie ostatni ziymnioki do corka skulały,
To paniczki piynć miechów eszcze nazbiyrały

Gazda chłopóm polywo, gaździno niesóm swaczynę
Starka už dreptać ni mogóm, siedli se na ziymie
Dziecka ciepióm pecyny tam hanej na miedze
Gazda traktorkiym pómału s prziczepóm se jedzie

Postawi jóm na ziymioczysku, powłóczy ziymeczke
Na pokopkach sie nazbiyro becoków kapeczke
Potym se ty ziymnioki gazda potajluje
Drobniozcki a skrymbioki do kosza powciepuje

Spióm se ziymnioczki w corku, a po cichu czakajóm
Aż jich gaździno na łobiod kiejsi zawołajóm
Dobre bydóm ku miynsie, abo ku kapuście
Na Godni Świynta, Wilije abo w miynsopuście

Kopoczki bydóm zajś na rok, wszyscy sie radujóm,
Aji starka, choć rewme w nodze už fest czujóm...

ZDJĘCIE NR 23

Jesiynno-jabłónka

Jabłónka na jaro przesumnie nóm zakwitła
Pierzinkóm s białych kwiotuszków sie oblykła
Potym naroz s dnia na dziyń wiatér zaczón fukać
Zaczły, białe płatki s tych kwiotków wszyndzi fruwać

Jabłónka sie okryła na zielóno, liści ji przibyło
Miyndzy liściami sie godnie małych pónczków porobiło
S każdego jabuszko urosło, szumne, czyrwióno - zielóne
Ale liści sie robióm, jakisi blade, biydne, pomarszczóne

To znaczy, że sie lato kóńczy a jesiyn zaczyno
Coroz czynścij na jabuszka poglóno naszo gaździno
Óna už wiy, co bydzie s nich robić w kuchni
Yny jich trzeja strzepać, a pozbiyrać ze ziymi

Ponikiere jabuszka sie schowióm za liściami do trowy
Bydóm se myśleć, że sie o nich gaździnka nie dowiyn
Ale latoś owoców je mało, tóż gazdowie trowe macajóm
Chytrym jabkóm a liścióm sie ofikać nie dajóm

Każde je dobre aji to małe, a kapke obite
Za siebie wyciepujóm, yny ty fest zgnite
Už wszystkie jabka sóm strzepane, procznie pozbiyrane
W miechach, we skrzinkach w koszach, pięknie poukładane

Ty nejzielyńsze idóm do córka, s marekwióm do piwnice
Bydóm dozdrzywać w chłódku, wydzierżóm do Grómnice
Ty szumne gaździno chned pokrónżo na małe flostereczki
Na bóntramie jich powiesi, a bydóm s nich pieczki

Zrobi jich dycki wiyncyj, nakrónżo do forotu
Bo warzi s nich w zimie ros za czas wielki garniec kómpotu
Sóm aji jabuszka maluczki, kiere gazda do chlywa chowie
Bydzie jich dowół zwierzyntóm, babucióm, kozie a krowie

Ty co sóm, czyrwióne, zdrzałe, czekajóm w kuchni
Až jich gaździno wciepie s masłym do brutfaniji
Bydóm w nij na blasze bulkać, baba bydzie rada
Dziecka też, bo už wónio po całej chałupie marmulada

Bydóm jóm jeść pełnóm gymbóm, a warzechy lizać
Mama jóm nie postarczy na talyrze nakłodać
Upiecze przy niedzieli na plechu zawijok s jabkami
Zjy go ku kawie starzik pospołu ze starymi ciotkami

S jabłónki liści pómału zaczynajóm lecieć
Eszcze sie ji ziywło, cosi chciała powiedzieć
Ale už isto spi, a blynśnióm sie ji ty biołe kwiotuszki
Listki zielóne, a za nimi jabuszka schowane taki małe, maluczki

ZDJĘCIE NR 24

Pamięnci Hrabiny "Tónki" Dobrej Pani s Wielkich Kónczyc

Roku Pańskigo tysiόνc osimset siedymdziesióntego drugigo
We Wydniu, w familiji Eugeniusza bogatego hrabigo
Co Larysz sie pisoł, a ludzie wszyndzi moc go szanowali
Urodziła sie Gabriela, kieróm nieskorzi Von Thun mianowali

Jak eszcze była mało, to Matka a Foter hned poumiyrali
Ale w testamyncie kónczycki szumny zómek ji niechali
Trzinost roków u Ujca Franciszka Deyma miyszkala
Aż sie za hrabigo Feliksa von Thun und Hohensztajna wydała

Odkónd na kónczyckim zómku s całóm służbóm zamiyszkala
To wszystkim ludzióm dokoła, radziła a godnie pómogala
Baji paniczkóm w Czyrwiónym Krziżu grejcary dowala
A aji szpital dlo dziecek w Cieszynie ufundowała

Bo samotne matki a dziecka przełogrómnie wspiyrała
Przychodnie jim zrobiła, a czasym sama opatrowala
Ale dycki pómogala wiyncyj sercym, jako grejcarami
Tym co robiła, bo ludzi kochala, wspiyrała dobrymi słowami

Choć była Rakuszanekóm, to Polske też w sercu nosiła
Legióny Piłsudskigo, a majora Hallera podporziła
Dzieckóm na Świynta dycki bómbóny a owoce dowala
Borokóm a głodnym nigdy jodła nie żalowała

Ludzie na hrabine zaczli mówić Dobro Pani
Bo wiedzieli, co dlo nich robi, tóż jóm szanowali
Po wojnie żyła skrómnie, w Cieszynie, zómku už ni miała
Ale fórt jako mógła ludzióm aspóń dobrym słowym pómogala

Jak umrzyła, to jóm na kierchów tysiόνce odkludzały
Isto wszystkie strómy we Wielkich Kónczyc płakały
Dzisiaj sie na nas s tego pómnika zaś dziwo
A jeja dobroć, skrómnosć a miłosć, dycki bydzie żywo

Cosi o deptaniu kapusty

Jak sie už pokóńczóm po dziedzinach odpusty
To chytajóm sie ludzie deptanio kapusty
Szumne sie latoś po zogónach głowy kulajóm
Godnie tego bydzie jak jich pokróńczajóm

A eszcze nie tak downo flancki gaździno sadziła
Rowno w rzóndku, zymeczkóm jak pierzinóm przikryła
Całe lato sie na nich potym z okna dziwała
Pleła, podlywała a sarnioki przeganiała

Terazy pospołu s gazdóm jich ze zymie targajóm
Starka ze starzikiym jim kapke pómogajóm
Korzyńska tym kapustóm nożym obrzezujóm
Suche liści obijajóm, na miedze odciepujóm

Liści zeżere krowa Gwiazdula, abo staro koza
Nie śmi sie na gospodarce nic a nic zmarnować
Starzik ze starkóm głowy do waszkuchni kulajóm
Tacik noże na krónżani z piwnice wycióngajóm

To co sie nakróńżo, chned do cychy wciepujóm
Starzik ze starkóm co chwile kapuste prógujóm
Muszóm wiedzieć jako je, sucho abo zoftowito,
Jako ś nióm bydzie szmakować zymniok a jelito

Tacik szłapy porzóndnie umyli, do drzywka wlazujóm
Mama pokróńczanom kapuste pod nogi mu wciepujóm
Depce jóm jakby tańcowoł, dokoła sie toczy
Aż sie mu w głowie zawraco, a przewraco oczy

Starzik co chwile kapke soli po łyżce do drzywka sujóm
Starka kapuste s cychy bieróm, pod szłapy wciepujóm
Uż strziko woda, Tacik se musi spocznóć, bo mu serce wali
Ujec gorzołke wycióngnył po jednym s Tatóm se dali

Jak už Starka całóm kapuste do drzywka pociśli
, To Starzik wielkucny kamiyn ze szopki przinióśli
Dali go na wyrch, drzywko dymbowym deklym przikryli
Potym go do piwnice zanióśli, w chłódku postawili

Bydzie sie kapusta kisić, pómału ze solóm przegryzać
Zóndzie sie gaździno na nióm ros za czas podziwać
Jak uż bydzie kwaśno, to ś ni zrobi babraczke
S jelitami jóm gazda zjy, chned po zabijaczce

Jak dziecka bydóm gryźć chroboki, kapuśniónki sie napijóm
Ani jedyn sie nie ostanie, wszyscy warto zginóm
Gaździno uwarzi kwaśniónki, kiero tak wszystkim szmakuje
Że po brodach sie kidze, a gazda aji talyrz wylizuje

Kany je drzywko s kapustóm, tam głodu nie bydzie
Aji jak biyda do dwiyrzi zakłupie a do chałupy przidzie
Choć nie bydzie miynsa, szpyrek, stryków s wyrzoscami
Zjymy kapuste ze szmakiym, aji s zymniokami

ZDJĘCIE NR 25

Grzyby

Jesień listki na strómach szumnie pozłociła
Kapke rychlij sie latoś na dziedzinie zjawiła
Lasym przeszła, wiatrym fukła, deszczym pokropiła
Tak dreptała, góniła, że grzyby pobudziła

Piyrsze szampiónki na miedzy zaczęły s trowy wystawać
Chciały sie przed rannim słónkiym kansik w liściach schować
Ale jich słónko ciepłym prómykiym po czopkach połechtało
Uż sie jim nigdzi uciekać ani chować nie chciało

Potym prawoczki sie miyndzy liściami obudziły
Że jich było osim na kupie, tóż rzeczy sie chyciły
Jedyn przez drugigo przeokropnie sie zbywały
Kiery s nich je nejwiynkszy, a kiery zaś je mały

Kapke nieskorzi na skraju lasa wylazły spod brzozy maśloki
Jako każdego roku sie starajóm, że jich oblezóm ślimoki
A że jich żodyn nie zebiere, bo bydóm robaczywe
Przed chrobokami sie schowióm za wielkucnóm pokrziwe

Pod staróm lyskóm hyrnie dumnie stojóm dwa szumne kozoki
Wyglóndejóm jakby lasu wachowały, taki gryfne wojoki
Nie bojóm sie pierónów, wiatru, deszczu, żodnej sumeryje
Przeganiajóm chroboki, muchy, mory a inksze bestyje

Pod dymbym, w postrzodku lasa urós polok czyrwióny
Choć je młody a wielkucny, uż kapke pomarszczóny
S paprotkóm fórt pospołu sie na strómy dziwajóm
S kierej stróny przilecóm szpoki, a bez obdziubajóm

Gymbónie na starym buku se w rzóndku posiadały
Jako je pora roku, uż isto ganc zapómniały
Bo całe lato spały, mchami sie przykryły
Dziepro jak jesiń chłódkiy fukła, cosi przerzóndziły

Pobudziła jesiń aji w lesie rostomajće gadziory
Miyndzy nimi nejszumniejsze sóm dycki muchomory
Ze sinoli, ze zajónczków sie śmiejóm, bo mogóm balandrować
Nie muszóm sie przed grzibiorzami, nigdzi w liściach chować

Grzibiorze už paprotki a krzoki rozchylajóm
Do polywki a do wajecznicie grzibków chledajóm
Latoś jich je godnie, w kupkach pod strómami siedzóm
Gazda a gaździno tež už o nich wiedzóm

Gazda chned rano stanył, do lasa warto poszeł
Prawoków, maśłoków gaździnej prziniós sztyry kosze
Óna jich pokraje na kónski, na nitki styrczy jegłami
Bydóm sie pómału suszyć, pospołu s pieczkami

Reszte grzibów pokroła, s masłym nasmażyła
Potym jich do szklónek wraziła, wyrzeczki zakrynciła
Warzyła ty szklónki dwie godziny we wielkucnym garcu
Bydzie s nich wajecznicie smażyć eszcze aji w marcu

W lesie grzibów už ni ma, yny gadziory zustały
S muchomorym wiesiołym sie kapke zastarały
Bo jich grzibiorze nie chcieli, przekroczyli, poszli dali
Wszystki inksze grziby po lasach wyzbiyrali

Jesiń jich przitulila, rosóm namazała
Coby sie nie starały, je dlo nich jak mama
Na rok zaś przidzie, grziby po lesie pobudzi
Gazde a grzibiorzi ku nim wczas rano przikludzi

Łuskaczki a fazole

Wszystki jarziny skludzóné, prózne už je pole
Zustały na nim yny suche bażoki a na nich fazole
We strónczkach wiesioło tańcujóm kie jich wiatér poruszy
Krawalu kapke robióm, tóż jich gaździno usłyszysz

Óna jich už słyszała, ale eszcze na polu niechała
Ze szopki drzewianym tragaczym chned rano wyjechała
Chciała, coby ty strónczki na słóńcu sie eszcze wygrzoły
Nim jich pospołu s gazdóm poskludzo do stodoły

Jak už były na boisku, gaździno sie uradowała
Chned gaździnki z poru chałup do siebie poskludzała
Gazda se myśłoł, że už jich latoś pozwała na szkubaczki
A óna we waszkuchni, se chciała srobić łuskaczki

Chłopu hned przikozala, coby w kaczycy zahajcowoł
Hrube kónski drzewa pod blache powciepowoł
Choć je październik, a słónko przez dziyń przigrzywo
To wieczór sie už człowiek pierzinóm przikrywo

Baby dostały po stołku, fazole ze strónczków łuskajóm
Przeogrómnie se przy tym pospołu o wszystkim wyrzóndzajóm
Że oto Michoł s Karłym, a Zofija s Hankóm cosi porobili
A stary Jozef Kokot zza lasa oto w pióntek umrzili

Były miyndzy nimi dwie fest pogniwane gaździny
Kiejsi sie o cosi szkubły, bez żodnej przyczyny
Od słowa do słowa, cosi ze sobóm po roku przerzóndziły
Dobrze sie jim zaś ze sobóm fulało, tóż sie pogodziły

Gazda fazole nosi, kapke sie na baby gniywó
Bo jim tej roboty, kruca nic a nic nie ubywo
Prziniós ze szpajski flaszké latosi warzónki
Každej paniczce naloł po wiynksze pół szklónki

Terazy už ty fazole tak wartko gaździnki łuskajóm
Że gazda jich nosić do waszkuchnie už nie postarczajóm
Fazoli sóm pełne garce, už strónczki nie szczyrkajóm
Pół biydy, bo paniczki už ani siły w palcach nie majóm

Gazda fazole do płóciennych miyszków jeszcze dzisiaj wsujom
Postawi jich przy kachloku, zorka sie nie popsujom
Namocz jich gaździno w garcu, w pióntek jich uwarzi
Bydóm jich jeść wszyscy w chałupie, wiele gdo poradzi

Pomaści to gaździno szpyrkami, s patelnie jich ciepie
Pokrónżo do tego cebule, wónio to przepieknio
Do gorka maślónki každemu ze żbónka naleje
A chned sie wszystkim przy stole gymbulka zaśmieje

Potym w sobotym w chałupie bydzie kapke smerdzieć
Bo starzik ze starkóm zacznóm s tych fazoli pierdzieć
Bydzie trzeja yny izby kapke wyluftować
A na talyrz kapke miyni fazolków nakłodać

Ros za czas uwarzi gaździno garniec fazolónki
Bo gazda fórt ni może jodać na łobiod bulczónki
Jak zjy w połednie kopyaty talyrz s wielkim krajiczkiym chleba
To mu už nic wiynicyj do wieczora pojodać nie trzeba

Było dzisiaj wesoło, gaździnki fazole łuskały
Cosi warzónki wypily, kapke se zaś pofulały
Trzeja fazole zaś na jor w zogródce posadzić
Coby na rok sie mógły gaździnki, zaś o cosi powadzić

Rostomie Rehtorki a Rehtorzi

Rehtorzi a rehtorki, dzisio je Wasze swiynto
Wiydźcie, o tym, że o Was cało dziedzina pamiynto
Idymy do Was ze sercym s kwiotkami, pukietami, bómbónami
Coby podziynkować, że sie tropicie s tymi naszymi dzieckami

Uczycie jich, jako sie czyto a pisze, piyrszych liter
Plusów, minusów a rostomajtych miyńszych a wiyńkszych cyfer
Uż ponikierzi wiedzóm co to je Madagaskar
Kany w Polsce sóm dziedziny, a kany sóm miasta

Uczycie ty nasze dziecka o lwach, o krokodylach
O tym co mómy w postrzodku, o kościach, o żyłach
Co sie stanie jak sie kwas s wodóm zmiyszo we szklónce
A czymu czónsteczki masła pływajóm w maślónce

Na gimnastyce dziecka gónióm, w lajdy, we fusbal grajóm
Ćwiczmó nogi a rynce, po madracach sie fórt kulajóm
Historyje Polski a Świata po kapce odkrywajóm
Kaj co kiej było, za kogo, s rehtorym rosprawiajóm

Polski jynzyk poznawajóm, poetów, s ksióńzek bohaterów
Coby pisać listy a opowiadania, bez żodnych felerów
Uczóm sie aji szprechać, spikać, po inkszymu fanzolić
Bo jak chcóm iść do świata, to sie muszóm s jynzyków szkolić

A eszcze im o Bogu wyrzóndzocie, jako majóm rzykać
Jako być dobrym człowiekiym, Biblije słuszenie czytać
Uczycie ich życie, przez nauke, a świata poznowani
Choć my Fotrowie a Wy Rehtorzi wycie, że kupa eszcze przed nami

Rysujóm dziecka obrozki a malujóm na drzewie
Szumne, kwiotki, ludzi ptoki, a słónko na niebie
Taktujóm, nut sie uczóm, a na fletach grajóm
We szkolnym chórze przeszumne pieśniczki śpiywajóm

Za to, że tym naszym dzieckóm wszystko piszecie na tablicy
Aji wtynczas, kiej sóm przeciwne, jako diobły w kukurzicy
Że ich kludzicie przez wiedze, ksióńżki, ministerstwa systymy
My Mamy a Tatowie Wóm ze serca dziynkujmy!

Złoto jesiń

Jesiń liści na strómach złotym pomalowała
Dymba, buka ani brzozy sie o to nie spytała
Bo strómy spały, a ani o tym nic nie wiedziały
Że pyndzłym, jich w nocy słóžki jesiyni malowały

Piyrszy sie obudził starucny dómb, kiery mo sztyrysta roków
Ziywnył, gałynzie cicho poprostowoł, coby nie wylynkać ptoków
Eszcze było szaro, bo sólńko dziepro za kopcym stowało
Ale to jesiynne malowani sie mu ogromnie spodobało

Choć je starucny, bo eszcze Sobieskigo dobrze pamiynto
To każde jesiynne malowani dlo niego je jako świynto
Bo zaczyno starnóć, a ptoki sie o niego starajóm
Baji dziyncioły chroboki, s postrzodka mu wycióngajóm

Potym sie brzóska w postrzodku lasa jedna po drugij pobudziły
Listki pooglónały, kiero mo szumniesze, przy tym sie powadziły
Bo sie zbywały kiero mo jich wiyncyj, a kiero je barży bióło
Ale jak żółte liści po sobie uwidziały, chned jim było wiesioło

Yny Świyrki a sosny cały rok jegły zielóne na sobie majóm
Jesiń jich nie pomaluje, óny už na zime czakajóm
Kiej przidóm Godni Świynta, śniegiym zawieje do piwnice
Bydóm stoć w izbie prziozdobióne isto aż do Grómnice

Brzimy jegły pómału ściepujóm, s wysoka spoglónajóm
Wiatru a deszczowi sie jako wojocy opiyrajóm
Eszcze kapke a przidzie zima s biółóm pierzinóm
Kieróm sie aż do wiosny do spanio owinóm

Pozłociła jesiń aji listki na buku wielkucnym
Na kopieczku se sól stoj a je kapke smutny
Bo mu kamratów latoś, na drzewo gazdowie porzazali
Ale za to młode buczki do ziymi chned postyrkali

Kapke se eszcze jesiń po lesie poszpacyrowała
Kupa strómów na czyrwióno a złoto pomalowała
Miyńióm sie w oczach, w sólńku blyszczóm, liściami ruszajóm
O starodownich czasach se s jesiynióm pospołu wyróndzajóm

Sto dwacet piynć roków hażlaskij Szkoły

Na kopcu przy cysarskij ceście kole kościoła
Stoji se ta naszo hymno, hażlasko szkoła
Bolko, Leszko a Cieszko tej szkole patrónujóm
S wielkucnej ściany przy dwiyrzach, dziecek wypatrujóm

Wiyncyj jak sto roków tymu jóm tukej postavili
Rechtorów pozganiałi, dziecka do ławek posadzili
Było to rowno, sto dwacet piynć roków tymu
Tóż terazy to chcymy przypómnieć po kapce každyemu

Gdo tukej dzisio prziszol na to szkoły świynto
Jejóm ciekawóm historyje, na isto zapamiynto
Choć powstała kiejsi hań downij eszche za Austryje
To sie w nij po polsku uczyły, dwie generacyje

Po piyrszej światowej wojnie, jak Rakuszan už nie było
To dziepro szkoła była polsko a wszystko sie zmiyniło
Ale chybiało rehtorów, ksióńżek a dziecek było moc
Tóż Hażlaszanio co mieli to dali, coby szkole pomóc

Na dziedzinie fórt dziecek co rok przibywało
Tóż sie hażlaskóm szkole kapke rozbudowało
Za Starej Polski dziecka uczyło tukej dwacet rehtorów
A kierowało szkołóm po sobie dwóch dyrehtorów

Jak prziszli Niymcy, to polskich rehtorów ze szkoły przegónili
Swojich se tukej przignali, kierzi yny po obcymu szwandrosili
Pod kóniec okupacyji, szpital se tukej zrobili
W kierym swojich wojoków, co prziszli s fróntu lyczili

Choć frónt był blisko, a artyleryja fórt strzylała
To hażlasko szkoła sie dziynki Bogu cało ostała
Ale nie było stołków, ławek, szafy były rozwalóne
Tabule, półki poniszczóne a okna wyszklóne

Choć ludzie po wojnie mieli biyde, niewiela jim zustało
To zaś do szkoły szli pómogać Ci dobrzi Hażlaszanio
Rehtorzi chned sie naszli, dziecka zaś uczyli
S serca wiedze dowali, a tóm szkołóm żyli

Zmieniały się książki, ludzie, rozmaite programy
Ale dzieci a rektorzy w sercach fót byli tacy sami
Ze ścian hażlaskij szkoły, idóm w świat dali się uczyć
Coby wiedze, kieróm tukej zdobyli, poszyrzać a jóm ćwiczyć

Rektorzy, doctorzy, fojtowie, malyrze, mechanicy
Pamiyntajóm, że jich tu rektor pytał nieroz przy tablicy
Po wyncyj jak stu rokach, mómy rektorki szykowne
Rektorów zryncnych, a aji dwie dyrektorki zaradne

Gor jedna Pani Agnieszka, fót cosi nowego zganio
Po nocach ani nie spi, w dziyń chodzi niewyspano
Ale majóm dziecka nowe technologije, szkołe odnowiónóm
I jako to dycki bywo, jedni chwolóm inksi krytykujóm

Ale idymy do przodku, pospołu s naszymi dzieckami
Kludzimy jich s rektorami przez życi małymi kroczkami
Wszyscy się uczymy nie dlo szkoły, ale dlo naszego życio
A życi nas zaś nauczmy nowych wiecy, miłości a współczucio

Stoji se ta hażlasko szkoła, na kopce się dziwo
Ta historyja o niej szumno, długo a prowadziwo
Przidóm po nas rektorzy, dziecka, a Fortowie
Niech ta szkoła swojóm historyje sama jim opowiy

Dzisiaj spóminómy tych co umrzili

Eszcze łóńskigo roku tukej pospołu s nami byli
Tu na tym stołku siedzieli ze wszystkimi różndzili
Fórt sie śmioli, rynkami machali, po zogródce chodzili
Gowiydź odbywali, pod blache przykładali, czasym sie wadzili

Na nic nie narzykali, nigdzi jich nie dziubało
Do dochtora chodzili, yny jak už fest bolało
Tak se obo, w jednej izbeczce pomalutku żyli
Aż sie naroz s dnia na dziyń po cichu wytracili

Żodnymu nic nie prawili, że kansikej idóm
Kany, s kim abo po co, a ło kierej przidóm
Do legiera jako co wieczór se obo polygali
Rynce słożyli, porzykali, oczy pozawiyrali

Rano jak nie stanyli, to w chałupie wszyscy płakali
A po dziedzinie sie o nich ludzie fórt yny pytali
Bo dycki rano do magacynu, po chlyb chodzowali
Gazety, kónszczek wórsztu a masło kupowali

Na pogrzebie za trówłom szła calutko dziedzina
Farorz, przociele, bliższo a dalszo familija
Jak trówłym przisuli ziymióm, zakryli pukietami
To dziepro wszyscy se wszymli, że ich už ni ma s nami

Fórt na grób ludzie chodzili, kwiotki przynoszali
Umrzitych spóminali a świyeczki zapolali
Ale potym coroz miyni kwiotków przibywało
Coros miyni ludzi świyeczki na grobie zapolało

Bydóm mijać roki, a świat sie ganc zmiyni
Ci co stoli nad grobym, už spać bydóm w ziymi
Na starucnym kierchowie urosnóm biote lilije
Każdo s nich kogosik spómino, a dło niego żyje

Bo ludzie na tyn kierchów už nic nie przynoszajóm
Tóż aspón ty lilije ros do roka przeszumnie zakwitajóm
A strómy czasym zaszumióm, umrzitych spóminajóm
Óny wszystko wiedzóm, o wszystkich pamiyntajóm

Śpiychejmy sie kochać ludzi, tak warto sie ze świata zbiyrómy
Żywot idzie wartko, wczora my sie rodzili, dzisio umiyrómy
Tóż pokieli żyjemy, a nie yny łod świynta
Zapolmy przocielóm świyczke, musimy jich pamiyntać

Przi grobie stóncie, chwile porzykejcie
Na stare zdjynci sie dobrze podziejcie
Starke, Starzika, Matke a Fotra se pospóminejcie
W pamiyntci jich noście, dzieckóm o nich wyrzóndejcie

Inakszy bydóm o nich szumieć strómy, bo óny pamiyntajóm
O tych wszystkich, kierych ludzie jakosik zapóminajóm
Jak w sercu jich noszymy, tych kierych už ni ma s nami
Mogymy o nich powyrzóndzać pospołu ze strómami

ZDJĘCIE NR 26

Wielkokóńczycki pielgrzim

Szoł pielgrzim pieszo na pónć po Cieszyńskij Ziym
Bo chcioł porzykać w wielkucnym kościele do Świyntej Maryji
Dreptoł pómału ros miedzóm a potym cestóm s kamiyni
Oglóndoł jako sie tyn świat kole niego dokoła fórt miyni

Mioł na sobie długóm jakle, do samiućkij ziymi
Utkali mu jóm Górole s lstebnej, poprzednij jesiyni
Przez pleco mioł taszke przeciepanóm, w nij chlyb schowany
Kónsek szpyrki, cebule a wórszt głymboko wciepany

Na nogach stare stargane bótki, rzymiyczkiym zwióznane
Na pónć trzi razy do roka chodziły, tóż były umazane
Włosy a brode mioł długóm, tóż dziecka sie go boły
Jak go widziały to dycki warto uciekały do stodoły

Ale ludzie go szanowali, bo wiedzieli że idzie porzykać
Nie do aryndy, chlastać piwo, ani sie po świecie posmykać
Dowali mu po chodniku jodło, pytali jako je we wielkim świecie
Wyrzóndzoł jim, kany był, co widzioł, zbytek czas prziniesie

Jak ros szeł łód Cieszyna, to trefił do jednej dziedziny
Tak oto s cysarskij cesty zeszeł bez żodnej przyczyny
Chciało sie mu napić wody, przy lesie zdrzódło uwidzioł
Na starej ławce se siednył, w rzyce nogi poobmywoł

Ta dziedzina Wielki Kóńczyce, sie snoci nazywała
Na kopcu a w wielkucnej dolinie sie kiejsi schowała
Pielgrzim sie wody napił, do żbónka se na ceste naloł
Bótki sie mu ganc rozpruły, tóż sie kapke zastaroł

Za rzykóm gazda s pachółkami siano na wóz nakłodali
Był hyc, a pić sie jim chciało, tóż sie fest śpiychali
Uwidzieli starzika s brodóm, co wodóm rynce obmywoł
Tóż wziyni żbónki, a ón jim chłódnej wody ponalywoł

Dziwo sie gazda, bo tukej nigdy kole rzyki zdrzódła nie było
We Wielkich Kóńczyc miyszko łód dziecka, tóż go to zadziwiło
Ale ta woda wystrzikła, jak pielgrzim cestóm s kopca schodził
Coby sie mioł czego napić, Pón Bóczek mu rzykani nagrodził

Potym už dycki przez Kóńczyce tyn starzik chodzowoł
Jak był przy zdrzódle, to ludzióm dobrej wody nalywoł
Terazy tam stoi drzewiany pielgrzim a woda fórt tam ciecze
Každymu, kiery tam po nióm przidzie, zdrowi, urode prziniesie

35 roków zespołu Małokóńczanie

Dzisiaj je pyndziałek, godziny už szóstóm wybiły
Gazdowie poodbywali, gaździnki se w chałupie porobiły
Tóż na zómek w Małych Kóńczyc wartko przyjechali
Jak szli na wyrch do salki, nowóm pieśniczke śpiywali

Trzicet piynć roków tymu Marysia Grim jich tukej pozwała
A organiste Staszka Kanie pięknie popytała
Coby jich uczył śpiywać szumne pieśniczki po naszymu
Właszki, suknie, bótki a jakle kosała poszyć każdymu

Uczyli sie nowych pieśniczek, babów a chłopów przybywało
Zaczli po kónkursach jeździć, fajnie sie jim pospołu śpiywało
Na półce pore dyplómów a nagród kapke už stoło
Tóż tym tupłym Małokóńczanie se śpiywali wiesioło

Śpiywali na próbach, ale aji dóma jak fazole łuskali
Kiej kapuste deptali, a jak w radiju piyrzi szkubali
Pozywali jich do szkoły, na festyny, na rostomajće świynta
Długo jich cieszyński pieśniczki bydóm tam pamiyntać

Jak dwacet roków tymu Ule Wierzgón na kierowniczkę wybrali
To potym sie dziepro Małokóńczanio na całóm Polske rozjechali
Na półce dyplómów, pucharów a nagród už żodyn nie rachuje
A Ulka nowe pieśniczki fórt ze starych śpiywników spisuje

Je też poru, kierzi pospołu s Małokóńczanami śpiywali
Ale tego jubileuszu dzisiaj už sie nie doczekali
Terazy sie isto s nieba tu na nas wszyscy dziwajóm
A szumnie Pón Bóczkowi tam na wyrchu śpiywajóm

Eszcze kupa przed Wami, rajzy, kónkursy śpiywanio
Godnie eszcze je pieśniczek starucnych do wychledanio
Życzymy Wóm zdrowio, bo jak óno bydzie
To wszystko inksze samo s czasym kiejsi przidzie

Na tyn jubileusz, niech Wóm Pón Bóczek błogosławi
A kierowniczką pół litra dobrej warzónki postawi
Śpiywejcie eszcze długi roki Małokóńczanie rostomili
Cobyście szumnym śpiywym wszystkich dokoła cieszyli

.

Hawiryż

Stasiek wczas rano stanął, na godzinach pół pióntej wybiło
Podziwoł sie jak kole niego se leży żónka Danka rostomiło
Gymbe nad laworym se umył, pómału sie w izbie oblyko
W kuchni Danku mu rychtuje kónsek buchty a świyże, ciepłe
mlyko

Do taszki mu dała krómke chleba, w papiór wórszt owinyła
Do flaszki teju nalóła a wyrszczek fest przykryciła
Stasiek sie szoł eszcze na dziecka do izby kapke podziwać
Cerze a synkowi dać pusu, pierzinóm jich poprzykrywać

Biere taszke, do dwiryzi idzie, krziż starucny s szacunkiym całuje
Do obrozka Świyntej Barbory cosi szepcze, óna hawiryzi opatruje
Isto jóm pyto, coby mu dała szychte szczynśliwie przerobić
Czornego wónglo całe wagóny na wyrch bezpiecznie wydobyć

Bo to czorne wóngli jego Foter, Ujec a Starzik fedrowali
Jak był mały to mu dycki o tej szachcie fórt, a fórt wyrzóndzali
Tóż ón už wiedziół kim bydzie, nie rehtorym ani malyrzym
Yny tym co wóngli spod zymie wydobywo, kaczyckim hawiryzym

Uż szachta go woło jak Matka synka, ón jóm jak babe szanuje
W szoli "Szczyńś Boże" dycki prawi, na przodku s hajerami fedruje
Czarne skarby spod zymie na wyrch fórt skipym wartko posyło
Coby starce a starzikowi było ciepło, a pod blachóm sie dobrze
poliło

Dycki jak je Barbory świynto, to óna se hawiryzi ku sobie biere
Stasiek pore kamratów už pochowoł, w kaczyckim drzewianym
kościelu

Ale Świynto Barbora baby a dziecka tych hawiryzi opatruje
Krziwdy jim zrobić nie do, a jejich modlitwy wysłuchuje

Jedzie Stasiek zaś na wyrch w szoli, świyży luft na gymbie czuje
Srandy a błozna kamratów zaś jako co dziyń wysłuchuje
Bo terazy jim je do śmiychu, ale jak tómpla skała na ścianie
To wszyscy sie ganc poboli, a sztygar zaczón rzykać różaniec

Stasiek prziszół do chałupy s szychty, babe po licach całuje
Dziecka ścisko, łobiod jy, hawyrski ancug na jutro rychtuje
Bo jutro je Barbórka świynto tej Pani, kiero go opatruje
Óna go na dole chróni, a ón do nij dycki rzyko, jak Matke jóm
szanuje

Mikołój

Mikołój sied przy piecu, rynce a nogi ogrzywo
Dziwo sie, że už ogiń pod blachóm dogorywo
Tóż prziszło, jedyn s diobłów, drzewo pod blache wciepoł
Też kapke sie ogrzoł przy blasze a list Świyntymu niechoł

Mikołój brodym pogłoskoł, na kartke sie podziwoł
Okulary se na nos wraził biołóm głowóm pokiwoł
Nie wszyscy byli grzeczni, Jónek s Karlikym dorobiali
Cały rok byli przeciwni a Tatów nie posłuchali

Hanka ze Zofijkóm też pómogać Mamie w chałupie nie chciały
Raczy po polu fórt góniły, a po lesie sie smykały
Były jednako aji grzeczne dziecka, kiere Mikołój pochwoli
Po głowie ich pogłosko, na kolanie se siednónć powoli

Mikołój s fotela sie dźwignył, losków sie podeprził
Mantel a czopke se oblyk, przez okno na pole pozdrził
Diobły wielkucny miech prziniósły, na pleco mu wciepały
Wziyny lańcuchy, miechy oszkrabin, a na pole wyleciały

Podciepy s nich sóm okropne, przed świyntym dycki gónióm
Od wónglo gymby majóm zmazane, a lańcuchami zwónióm
Mikołój też zwóni, zwóneczkiym po calutkij dziedzinie
Ani jednej chałupy, chałupinki po chodniku nie minie

Diobły dycki dziecka straszóm, gymby jim wónglim szmyrajóm
Chwostami walóm, gónióm po izbie, lańcuchami szczyrkajóm
Przeciwnie dziecka becżóm, obiecujóm, że už bydóm grzeczne
Mamóm, Tatóm bydóm pómogać a Starzikóm bydóm posłeszne

Na kóniec dziecka Mikołojowi kolynde zaśpiywały
Diobły se przy nij aji wiesioło pospołu potańcowały
Świynty sie dźwigo, ku dwiyrzóm sie trzeja miarkować
Eszcze kupa dziecek na dziedzinie trzeja obdarować

Mikołój we śniegu kroczy, gwiazdki na niebie migajóm
Diobły podciepy przed nim po chałupach straszóm a lotajóm
Jak už wszyscy dostanóm wiynksze a miyńsze prezynća
To Mikołój už sie może s diobłami rychtować na Świynta

Tynsknota

Stareczka se siedli przy oknie a na świat sie dziwiałóm
Czytać gazet, przeglónać zdjynć už siły dzisio ni majóm
Wyglónajóm przez szybe, esi gdo ku nij dzisio nie przidzie
Siednie se ku nij na chwile, kapke tu s nióm, przerzóndzi,
pobydzie

Pokiel miała siły, to dzieckóm fórt cosi mało wela pómogala
Grejcar jak miała to dała, wnuki ceróm a synkowi piastowała
Jak sie jeji chłop pominół, a óna sama na chałupie zastała
To eszcze každymu dobre słowo, wajco, a kónszczek miynsa
dowała

Potym jak už nie poradziła se koło siebie nic srobić
Zaczła jóm rewma kryncić a o losce musiała fórt chodzić
To jóm dziecka do dómu starców w Cieszynie chned dały
Bo przeca żodyn ni miał czasu, wszyscy robili a sztydyrowali

Už pore roków stareczka se tukej w jednej izbeczce miyszkajóm
Żle tu ni ma, paniczki jóm opatrujóm, tóż nie narzykajóm
Ros dwa do roka jóm tukej synek abo dziołuchy nawszczywiałóm
Wnuki eszcze rzadszy, bo przeca swoji wieca fórt wyrzóndzajóm

Zdjyncia wszystkich mo powieszane na wielkij biółej ścianie
Už ji aji prawnuki rosnóm, taki sóm małe szykowne chaciane
Je rada, że sie jejim dzieckóm darzi, że se chałupy wystawili
Každy je na swoim, wszyscy sie dziecek a wnuków už też dorobili

Ros do roka jóm biere nejstarszy synek na jedyn dziyń na Wilije
Starka czako na to całóm jesiń, rachuje každy chwile, minute, a
godzine
Latoś synek zazwónił, że po nióm nie przijedzie, bo s babóm
jadóm do Zakopanego
A wnuki majóm už poplanowane, każdy mo napiynte, żodyn ni mo
wolnego

Synek, dziołuchy, wnuki, prawnuki starce zazwónili a
powinszowali
Zdjyncia na kómórke, co jich ani odewrzić nie poradzi chned
poposyłali
Starka se siedli przy oknie, na zdjyncia z biółej ściany sie dziwiałóm
Tóż przeca aspón do mnie zazwónili, tóż przeca o mnie
pamiyntajóm

Do tydnia sie wszyscy na pogrzebie pospołu zeszli, na trówle sie
dziwali
Szli za nióm po cichu, było widać, że po chodniku cosi se
rozmyślali
Terazy yny zapolić ros za czas świyeczke na kierchowie stareczce
mogóm
Śpiychejcie sie starych ludzi nawszczywiać, óni tak wartko
odchodzóm

ZDJĘCIE NR 27

Szkubaczki

Haneczka cały rok białe gynsi na zogradzie chowała
Zorka obilo, kukurzice jim suła, liwa, liwa jich nawoływała
Wszyndzi za nióm chodżyły, jak szła s pola to jóm witały
Wiesioło za gaździnóm góniły, ale obcych przeganiały

Przeszło lato, liwy ostatni zielóne trowki pozjodały
Wieczory coroz rychlij jich do chływa zaganiały
Szumne piyrzi už majóm, tóż gaździno jich musi futrować
Bo bydzie cere na wiosne za siedloka wydować

Przeca dziołucha musi mieć wiano, zoglówki, pierziny
A synek od siedloka, traktór a namazane maszyny
Trzeja cychy narychtować, pięknie, równo jich pobiglować
Biolučki piyrzi do nich wsuć, a do tróhły przed wiesielim schować

Haneczka w kuchyni stół rozkłodo, chłop pod blachóm hajcuje
Dziołuchy piyrzi w miyszkach znoszajóm, Starka warzónke
rychtuje
Za chwile tukej przidóm gaździnki, tóż Starzik se siedli przy stole
Stareczka go przegónili, poszeł borok przez plac ku stodole

Ale tam trefił dobrze, bo gazda do sztamperli gorzołke nalywoł
A Jozef Kokot zaś sie s siedlokiym Jopepóm o babucia zbywoł
Jednako po pióntym sztamperlu sie jakosi tak urzóndzili
Że babucia na pół rozpołowili, a w wyndzoku uwyndzili

W kuchyni baby szkubajóm, Haneczka kołoczym, warzónkóm
czynstuje
Dziwo sie jako s miechów piyrzo ubywo, esi sie co nie marnuje
Cosi dycki pod stół spadnie, ale nejważniejsze je to szkubani
Wyrzóndzani ze stareczkóm, a jeji starych czasów spóminani

Jako to było hań downij, kiej na szkubaczki ze swojóm Matkóm
chodzowała
Jako sie co kiejsi robiło, a co łod starych ciotek spamiyntała
Gaździno Tómicula, jak tego wszystkigo łod starki wysłuchała
To se starodownióm kóńczyckóm pieśniczke sama jedna
zaśpiywała

Pieśniczka była tak szumno, że chned wszystkie gaździnki se jóm
zaśpiwały
S miyszków piyrzi sie straciło, baby warzónke ze sztamperli
pozpijały
Na kóniec gaździno wszystkim gaździnkóm pięknie podziynkowała
Każdej do kapsy eszcze po kónsku buchty a kołocza dała

Za tydziyń szkubaczki bydóm u Zofije, baby zaś przidóm a
siednóm w kupie
Bydóm śpiywać pieśniczki, srandy a radości bydzie po calutkij
chałupie
Chłopi też sie už rychtujóm, bo chłop od Zofije už gorzołke szteluje
Siednóm se w masztali pospołu, Starzik sie też ogromnie raduje

ZDJĘCIE NR 28

Paniczka Zima

Dziecka na prowdziwóm zime už calutki grudziyń czekały,
Dycki rano jak s łózek stawały, przez okna śniyg wyglónały
Mama jim prawała, że Pani Zima po biołu z nienazdanio przidzie
Śniegym Świat posuje, wode zmrozi a chwile w zogródce
pobydzie

Przifurgnie s piyrszym śniegym, dycki w nocy, mało gdo jóm
uwachuje
Zimnym piyrzim chałupy przikrywo, smreki, sosny mrozym maluje
Na miedzy za chałupóm Zima śniega dycki wiyncyj nawali
Bo wiy, że jutro Foter s dzieckami bydóm śnieguloka kulali

Małe ptozki siedzóm w gniazdkach, jedyn od drugigo sie grzeje
Jor, zielóno trowka sie jim śni, Zima o tym wiy, a w duchu sie
śmieje
Nie starejcie sie, zorka obilo Wóm gaździno pod gniazdko nasuje
A gazda aji kónsek szpyrki do dziubanio ze szpajski narychtuje

Smreki a sosny sie Zimie nisko ku ziymy pokłóniły
Chned sie biołym śniegim jak szumnóm jakłóm przistrojiły
Muszóm być paradne, s chłapcami s dziedziny pospołu
kolyndować
A každy mu gdo kole nich przyndzie, na Nowy Rok powinszować

Gazdowi jakosi rano zima zabyło, pod blachóm zahajcowoł
Fórt w izbie było surowo, choć drzewa do pieca dokłodoł
Hrube fusekle se oblyk, sweter s łowczej wełny sztrykowany
Baranice, skórkowe rynkawice a kabot stary filcowany

Dwyrze do pola odewrził, śniyg w siyni wiesioło tańcuje
Gazda na placu łopatóm ku chlywu chodnik odciepuje
Dziecka sie už też pobudziły, na pole wartko wyleciały
Kulkami sie obciepały, potym we śniegu całe wykulały

Po połedniu s Fotrym na miedzy za chałupóm śnieguloka kulały
Ciynżko to je robota, ganc sie przy tymu zmordowały
Na głowe mu dały garniec, rynce s mietel zrobiły
Nos s marekwie, knefle s kamiyni do oczy wóngli wraziły

Pani Zima eszcze na szybach strzybne kwiotki namalowała
Starka jak to uwidziała, ogrómnie sie uradowała
Bo se stare hań downe czasy hned pospóminała
Jak s dzieckami na sónkach s kopca sie spuszczała

Winszowani na Nowy Rok

Rostomili przociele, rok my zaś przeżyli
Ros było wesoło, ros my sie tropili
Ale dycki do przodku, bo żywot sie fórt toczy
Czasym sie śmiejmy, potym sie lży cismóm do oczy

Gaździnki, coby Wóm kury godnie jajec nosiły
S chłopami cobyście sie co nejmiyni wadziły
Coby Was nie nasrowali, a szykowni byli
Piwa a gorzołki, w aryndzie fórt nie pili

Gazdowie, coby Wóm ziymeczka godnie obrodziła
Krowa sie na jor szczynśliwie ocielila
Coby baby po Was co nejmiyni ryczały
Dycki wieczór przed spanim słodkij pusy dały

Starko, zdrowio, coby Was rewna wieczór nie łomała
Cobyś se ros za czas wesoło zaśpiywała
Wnuki cobyście mieli szykowne, by Was szanowały
Každy dziyń rano a po połedniu Was nawszczywiały

Starziku, cobyście sie ze starkóm tak moc nie wadzili
W zdrowiu, w szczynściu nastympny rok s nami przeżyli
Cobyście se kole chałupy pómału o losce chodzowali
A dochtora, szpitola, lyków nie potrzebowali

Dziecka Fotrów a Matki dycki posłuchajcie
Starzików a Starki godnie nawszczywiejcie
Cobyście miały we szkole same dobre noty
A w głowie dycki poukłodane, żodne tam gupoty

Wszystkim zdrowio, szczynścio, co nejmiyni starości
Grejcarów pełne pytle, moc śmychu a miłości
Bo dycki je ros gorszy ros lepszy, taki żywobyci
Ros padze deszcz, a potym chned słónko zaświyci

S Pón Bóczkiym, też se czasym powyrzónдзеjcie
Porzykać nima grzych, tóż o nim pamiyntejcie
Eszcze ros wszystkigo najlepszego, yny samej słodyczy
Tego Wóm Tómek, synek stela szczerze s serca życzy

Wyndzok

Chned po zabijaczce dycki rok do roka
Zaglón dajóm starzik s ujcym za chałupę do wyndzoka
Starym mantlým przikryty, cały rok w zogródce przedrzymoł
Obudził się jak gazda przedwczora szumnego babucia zabijoł

We waszkuchni na stole leżóm masne szpyrki narychtowane
Mynso, szynki a kita wszystko szumne a zapeklowane
Wónio to po całej chałupie, gaździno kocury przegania do pola
Dały by se, aji psy, nic by nie zostało do wieczora

Starzik całe lato pod stodołóm drzewo s jabłónki suszył
Wachowoł go coby go żodyn tam stela nie ruszył
Potym na jesień dwie grusze pociupoł, uschniynte boroki
Hej, bydzie drzewa na wyndzyni jeszcze na dwa roki

Gazda jak poodbywoł gowiydź, to wyndzok rozhajcowoł
Uż się s niego kurzi, tóż na starzika zawołoł
Coby hoki, pół litra a sztamperle wartko narychtowoł
Starzik uż wszystko niesie, co trzeja przed babami schowoł

Wyndzok je rozgrzoty, dym się zaczyna po zogródce snuć
Mynso wisi na hokach, w południe uż go bydzie czuć
Starzik drzewym s jabłónki fórt we wyndzoku hajcuje
Ty szpyrki, kity a boczek cało dziedzina uż czuje

Gazdowi kamraci też tyn dym zza lasa poczuli
Francek s pasieki przilecioł w samiućkij koszuli
Choć na polu je zima, mrozym co chwila powieje
Przi wyndzoku a warzónce, każdy się chłop dzisiaj ogrzeje

Wyndzi się szynka pospołu s kitami, fet s nich okapuje
Starzikowi to wszystko szumnie wónio, fórt yny przedreptuje
Szpyrki s kapustóm s zymniokami mu starka nawarzi
Bo kaj pusa masno, tam się dycki dobrze darzi

Wyndzok zaś się bydzie drzymoł, do przyszłego roku
Mo latoś gazda małych szykownych babućków bez uroku
We szpajsce we szpyrniku na strychu wiszóm same fajnotki
Oblizuje się starka, starzik, gazda s gaździnóm a aji stare ciotki

Starka a starzik

Starzik s pola prziszłoł, drzewa prziniós, pod blache kónsek
wciepoł

Daleko, aż na drugi kóniec dziedziny po to wozym jechoł
Choć mo osimdziesiónt roków, a czasym nim posmykuje
To krzywaka ani patyka do chodzynio nie potrzebuje

Gazety už czyto w brylach, na telewizor sie yny s wieczora
podziwo

Raczy radio se puści, bo prawi że tam je informacyj prowdziwo
Na rynkach skóre mo twardóm, łod słónka je fest spolóno
Rokami ciynżkij roboty, na gospodarce wymynczóno

Ale gymbe starzik mo gładkóm, wyglóndo jak wybiglowano
Yny jak je nimocny, to blednie, jak ściana wopnym malowano
Jodło mu dość tak szmakuje, do dochtora mało chodzi
Prawi, że żodyn cetlami, ani chemijóm už go nie odmłodzi

Stareczka sztworo dziecek na świat wydali a wychowali
Żodyn jim w tym nie pó móg, dycki na siebie spolygali
Tu dziecka, tu gospodarka, tu trzeja wszystkim uwarzić
Trowe wypleć, gowiydź odbyć, s chłopym zymni ioki posadzić

Gymbe mo pozgrzibacónóm, každo bruzda to je jakosi starość
Ale miyndzy tym sóm lica gładki, to zaś je nadzieja a radość
Bo w całym swoim żywobyciu sie rostomajcie miała
Ros sie śmioła a tańcowała, potym w kóntku płakała

Jak mo czas to sztrykuje, starzikowi koszule bigluje
Przi blasze garcami trzasko, a szumne obrozki haftuje
Zielinami sie lyczy, co jich na miedzy w lecie nazbiyro
Suszy jich pod bóntramym, a potym s gorka popijo

Tak se siedzóm, starka ficujóm, starzik radija posłucho
Óna mo bryle na nosie, ón do pudła przistawio ucho
Gazety s tego tydnia, kansikej w izbie potracili
Tóż starka zrobiła krawal, a chned sie powadzili

Naroz gdosi klupie do dwiyrzi, dziecka s wnukami przyjechali
Starke a starzika dopadli, wyściskali a wycałowali
Sóm radzi że jim kwiotki a czekulady zaś poprzynoszali
Jednako nejważniejsze, że na nich myślóm a o nich pamiyntali

Feryje bez śniega

Styczeń sie pómału kończy, niby je zima
A śniega eszce nie było, a fórt go tukej ni ma
Dziecka całe feryje w chałupach przesiedziały
Bo s nieba padze deszcz, a óny na śniyg czekały

Sónki namazane, skije w szopce s kijami czakajóm
Miechy foliowe w stodole už też sianym wóniajóm
Na kopcu trowka zielóno, strómy pónczki puszczaajóm
A ptoki, po niebie furkajóm, jor wszyndzi rozgłoszajóm

Dziecka w chałupie fórt siedzóm, w gry rostomajće grajóm
Na to biółe cosi s nieba, całe dnie a noce czakajóm
Ty nejmiyńsze co niedowno od zymie poodrostały
Isto ani śniega eszce na polu w żywocie nie widziały

Ponikiere dziecka s Fotrami do Goralije pojechały
Jak śniyg uwidziały, przeogrómnje sie radowały
Kulały sie w nim, jak małe babučki w bagnie
Zocene jim to było, gdo wiy kiej zaś to spadnie

Starzikowi to je ganc dziwne, bo śniega dycki nawaliło
Pół roku było bióło, aż dziepro na jor sie zazielyniło
Terazy yny siómpi, na placu maras, gumocze zmazane
Liwy a kaczyce po bagnie chodzóm we wodzie wykoltane

Starka też narzyko, bo w chałupie fórt smarkajóm, kuckajóm
Po izbach fórt kichajóm, a jedni drugich zarażajóm
Cetlami sie futrujóm, pruszki we wodzie rozpuszczajóm
A knoblocha, miodu, cebule do pusy se dać nie dajóm

Kiejsi mróz jak chycił, to kwiotki na oknach malowoł
Každy chrobok a wirus, bo zymie chned sie schowoł
Terazy mómy jor w zimie, pómału nie trzeja hajcować
Bydymy wóngli po chałupach, isto za darmo rozdować

Latoś ani śnieguloka na miedzy se nie nakulómy
Bo na niego tego biółego czegosikej ani kapki ni mómy
Pón Bóczku pytómy Cie, jak jutro wczas rano sie wszyscy
pobudzimy
Niech śniega bydzie aspón kapke, ogrómnje radzi bydymy

Kormík

Chned po zabijaczce, jak sie už powyndziło
Kity a szpyrki do szpajski, do szpyrnika wraziło
Chlywek sie poukludzało, ściany wybiyliło
To sie jechało na targ, a kormika kupiło

Ale nim sie babučka do chałupy, gaździnej dokludziło
Kupa sie eszcze po chodniku wiecy wydarziło
Bo gazda s kamratami na targ dycki jechali
A swojim babóm szumne kormiki pokupowali

Gazda chned rano stanył, gowiydź poodbywoł
Pośniodoł, ciepło sie oblyk, na babe sie podziwoł
Hanka sie pod pierzinóm, na bok przekulała
Ani pusy ji nie doł, bo tak twardo spała

Už na gazde jego kamraci do okna w izbie klupióm
Wiedzóm, że szumne babučki łod siedloka kupióm
Torg ni ma daleko, każdy miech za sobóm smyczy
Yny Karel, bo je tłusty szłapie a przy tymu dyszy

Na targu babučeków je tela, że aż sie w oczach miyni
Trusioki, kurzynta a kaczyce lotajóm po ziymy
Górole swoji owce a baróny fórt yny zachwolajóm
Gazdóm a gaździnkóm gorzołke radzi polywajóm

Gazda s chłopami dokoła sie fórt rozglóndajóm
Siedlokóm, Górolóm a Cygónóm gorzołke polywajóm
Trzeja przeca sie zagrzoć, bo wszystkim je zima
Ale kormików w miechach jak ni ma, tak ni ma

Ale mieli szczynści, a Pón Bóczek jich opatruje
Bo už jich siedlok Górnioł do siebie zwołuje
Szumne mo babučki, žyrne, a je co odbywać
Karel už nie fuczy, už zacznón polywać

Idzie gazda ku chałupie, babučka do chlywka wkludził
Po cichu, coby yny Hanka chned s rana nie obudził
Ale nie wiedziół, że se swojóm gowiydź už poodbywała
A babučekowi do korytka žranio nakidała

Starucno chałupa

Tej chałupy hanej pod lasym dzisio už ni ma
Eszcze łóńskigo roku, ku ziymi se chyliła
Oknami na strómy w zogrodzie za dnia zaglóndała
W nocy drzymała, starucne czasy spóminiała

A miała co spóminać, baji jak jóm stawiali
Kiej przy gróntach chłopi malte do dziury wylwali
Ciynżko to była robota, betóniarek było mało
W kajfasie sie malte łopatami cały dziyń miyszało

Potym sie betóndeke zbrojiło, forsztami szałowało
Roboty było przy tymu kupa, a chłopów fórt mało
Ale fórt gdosi prziszło a pómogoł, jako yny umioł
Bo przeca przocielowi trzeja pómóc, każdy to rozumioł

Jak betóndeka była sucho, to sie jóm wodóm polywało
Mulorza Wawrziczka sie na rok do murów napytało
Bo kiejsi hań downi sie chałupe długo stawiało
Każdego roku po kapce sie cosi dorobiało

Mulorz był zły, bo halangrzy szpatnie malte miyszali
Miasto robić fórt yny piwo pili a s gazdóm wyrzóndzali
Na rok zaś galandry a bóntramy cieśle s buka strugali
Byli s Góralije, bo jakosik inakszy s gazdóm wyrzónдали

Chałupa stanyła, familija wielko sie do nij wkludziła
Starzika, Starke, Fotrów a dziecka, wszeckich przigarnyła
W przestrónnej kuchyni dycki jodło fajnacki wóniało
Do izbów miesiόνczek a słónko rade zaglóndało

Kupa wiesiel, krzcin, a umrzików chałupa widziała
Ros sie s familijóm śmioła, inkszy ros płakała
Rada była jak dziecka sie w izbie gałganami bawiły
A starka, s wnuczkami w kuchyni wiesioło rzóndziły

Tak to było kiejsi, bo Starzicy už downo pomrzili
Pokiej żyli, to pómału se w chałupce gospodarzili
A dziecka poszły do świata, w miastach bywajóm
Chałupy spod lasa už ani se nie spóminajóm

Tej chałupy hanej pod lasym dzisio už ni ma
Oto niedowno sie už ganc do reszty zwała
Urosły na tej kupie szumne biółe lilije
Spóminać bydóm tóm wielkóm, hynóm familije

Wirus na dziedzinie

Staszek nieskoro rano sie jakosik dzisio obudził
Gymbe wodóm umył, pośniodoł, s masztale kónia wykłudził
Trzeja go zaprzógnóć do woza, kierym drzewo bydzie woził
Obiecoł to ujcowi, przeca už miesiónc za nim chodził

Ale borok chłop w samej koszuli, do masztale polecioł
Że na polu je zima, dziepro sie dozowiedzioł
Kiej mu lód po rynkach przeszoł, gymba zaczyrwiyniała
Ale kruca miało być jaro, baba w Głosie wyczytała

Kón už stoij przy wozie, Staszek ciepłóm jakle oblyko
W nosie jakosik go krynci, ros po drugi a po trzeci fórt kicho
Ujec go pocieszo, bo to ni ma na wode
"Staszku uwidzisz, dzisio nawszczywiymy u Szczyrby gospode"

Tóz pojechali po to drzewo do Kaczyc do lasa
Ale Staszek mo ryme jak pierón a snopel aż do pasa
Smarko, kicho, sznuptychła už je mokro, wirusa isto chycił
Ledwa żywy sie do chałupy na spadek wieczór wrócił

Jak wloz do dwiyrzi, to sie na niego baba szpatnie podziwała
Bo wiedziała że na dziedzinie je wirus, s gazety to kansik
wyczytała
Kozala se mu legnónć, cebule na flostry pokroła
Przy legierze jich poukłodała na dłaszce dokoła

Lepszy sie už Staszekowi dycho, w nosie cebula fest wierci
Gaździno naloła wrzawego mlyka do gorka do trzi sztwierci
Do tego miodu kidła a trzi zómbki knoblocha wciepała
Taki lykarstwo starka starzikowi na wirusa dowala

Staszek sie pod pierzinóm wygrzoł, fest sie pod nióm wytropił
Ale godnie wirusa przez to w legierze przez godzinie wypocił
Rano mu eszcze baba syropu na kuckani dwie łyżki do gymby
dała
Cebule pokroła, cukrym zasula a na piecu do połednia niechała

Rano Staszka do odbywanio už baba oblykała
Wirusa snoci ni mo, knobloch a cebula zadziałała
Ale musi terazy dwa zómbki rano a wieczór pojodać
A cebule jeść dycki, gor jak s babóm bydóm rano śniodać

Smerdzi knoblochym a cebulóm po całej dziedzinie
I pierón wirus tego nie zdzierży, warto wyginie
Ujec go gorzolkóm zabił, choć ciotka mu bróniła
Dzisiaj zaczęła kichać, chned dwa sztamperle wypła

ZDJĘCIE NR 29

Wiater

Po caluśki dziedzinie už tydziń wiater wieje
Wielkucny orzech u nas przy chałupie, sie tymu yny śmieje
Bo choć go ty wiatry už sto roków chcóm obalić
To nie poradóm, do góralije sie lecóm żalić

Tam majóm brata kiery fest ducho, po gróniach, po halach
Łod Istebnej, przez Beskidy, Spisz aż do Podhala
Ón ze sosnami, smrekami tam w górach fórt sie mocuje
W jejich gałynziach, szumne pieśniczki fórt kómpónuje

Jak kiery gajdosz jich usłyszysz, bo w nocy spać nie poradzi
Ty nuty se spamiynto, potym miyndzy palce se jich yny wrazi
Zagro na gajdach s wieczora, melodiym sosny pamiyntajóm
Wiater też usłyszol a prziszol, stare smreki sie mu kłaniajóm

Óny už wiedzóm, że to je kres ich żywota, że jich wiater słómie
Ani nie wyicie jak płacze w lesie, na gróniu stróm po strómie
Jak se stary dómb, smrek, abo orzech na ziym ze starości legnóm
To se młode strómki kole nich cicho na trowce, przisiednóm

Wiater nad tymi strómami fórt góni, pogrzyb jim rychtuje
Ale młode strómki piastuje, dziyń a noc jich wachuje
Przidzie gazda a słómiane strómy na bóntramy na krokwie
przerobi
Bydzie smrek starucny fórt żył, a s wiatru se błozna zrobi

Hej, wiater se myśloł, że wszyscy stare strómy po lesie połómoł
Ale że baca w Istebnej stawio chałupe, už se ganc zapómniol
Nie wszymnył se też, że gazda w Małych Kóńczyc, stodołę
postawił
A dymbowe wrota se do nij od placu a od lasa chned wprawił

Wpod wiater, zapiskoł, na krokwiach kóńczyckij stodoły
Dziwo sie a dómb s krokwie wyróndzo i ganc je wiesioły
Wiater we strzesze bacy s bóntramym se pospołu wyróndzajóm
W nim je smrek starucny, tóż se stare czasy spóminajóm

Wielkucny, stary orzech wiatrowi sie dzisio už nie śmieje
Raczy se spóminajóm pospołu hań downij starodowne dzieje
Kiej stróm s orzecha wyrosnół, wiatr go w nocy piastował
A starzik orzech sie śmioł, jak s nim wiatr nagrowoł

Jak słyszycie, że wiatr wieje a po ścianach tańcuje
To wydźcie, że ón cosi wyrzónczo, pieśniczke kómpónuje
Bydóm jóm potym gajdosze w lstebnym na gróniu wygrywać
A w Małych Kóńczyc gaździnki a gazdowie śpiywać

Dziś Chłopa

Dzisiaj my mieli na dziedzinie nasze chłopski świątko
Mało kiero gości, dziolucha, staro o tym pamiętko
Uż łód rana my na jaki wiośniany, a na puse czekali
Byli my szkodliwi, maształ my zamyśli, gowidź podbywali

Ale fót nic, paniczki swojóm robota se s rana porobiły
Pośniodały, kónsek buchtu zjadły kawóm to popiły
Potym sie po chałupach po dziedzinie chned porozchodziły
Tela miały rzeczy, że o figiel obiadu by nie uwarziły

Godziny w kuchni cykajóm a chłopci fót czekajóm
Że też ty jejich baby za grejar gańby ni majóm
Dwa dni tymu, jak było w kalendarzu jejich szumne świątko
To każdy gość o swoj rośtomilej gościńce pamiętko

Hanka sie podziwiała do gazety, o jakimś świątku wyczytała
Hned do Zofijki zaszła, okulory na czytani ji pojechała
Raczy to jeszcze ze dwa, trzy razy pospołu poczytały
Siadły na ryczkach, a fest sie obie zastarały

Uż je od południa, godziny sztyć na piynć wybiły
U Helynki gościńki w izbie siadły a pospołu radziły
Jako teraz gościńce zónść a pięknie powiośnianć
A pół litra dobrej gorzółki warto nasztelować

Jak paniczki uż to wszystko se powyrzónrzały
To poszły każdy do swojich chałup a chłopów hledały
Ale óni uż w aryndzie dwie godziny siedzieli
A fót przy szynkwasiu przybywało przocieli

Po chałupach je ćma, cicho, zahajcowane ni ma
Starci pod pierzinóm leżóm a trzepie jich zima
Bo starziki w aryndzie piwa, sztamperle stawiajóm
Cetli wieczór nie pojedli, za to szumnie śpiwajóm

Chłopci nieskoro w nocy sie do chałup porozchodzili
Po chodniku jeszcze jedno piwo s flaszczyki wypili
A paniczki se to wszystko wieczór porozmyślały
Na rok o chłopskim świątku uż nie zapómniały

Siejmy

Zimy latoś jakosik wubec u nas nie było
Lyniwe słónko za chmury sie fórt a fórt kryło
S nich godnie wody na świat z nieba nakapało
Tóż dzieckóm sie po bagnie s kopca fajnacko klejzało

Pod kóniec marca sie słónko naroz obudziło
Gazdowi a gaździnej do izby zaświyciło
Ziymeczke hned ogrzoło, chroboki pobudziło
Blyszczało s całej siły, tóż aji dnia przibyło

Gazda miał obili posioće eszcze na jesiyni
Na gróncie pszyniczka, reż a owies szumnie sie zielyni
Wzión kónsek ziymi ku nosie, pięknie mu zawóniała
Rok do roka kupa rodziła, a wielki plón dowala

Ale gaździno stoi na zogónach a ganc je zastarano
Bo fest kopie kuce ziymi, tak szpatnie je zorano
Gazda traktór zapolił, brónami dwa razy przejechał
Trowe, korzyńska a chwasty na miedze na kupe wyciepoł

Gaździno była rada, hned grzóncki kopaczkóm ciupała
Zorka do nich wsuła, a wodóm po kapce jich polywała
Gazda palików nabił, siatke przirobił gwozdkami
Bydzie aspóń kapke chróniła zogóny przed sarniakami

Ale gorsze łód nich sóm myszy a pierónski normice
Skyrs nich miyni zymnioków sie kulało do piwnice
Tóż gazda se dokludził takigo psa, kiery myszy wychytuje
A gaździno kocury na normice w lecie isto poszczuje

Za dwa tydzie wszystko wzeszło, zogóny sie zielynióm
Bo tym wszystko rośnie, kierzi sie nie lynióm
Gaździno je rada, bo jarziny pómału schodzajóm
Jak małe dziecká listki, do słónka wycióngajóm

Óno jich głoszcze, a Matka ziymeczka piastuje
Miesiónczek myszy odganio, pospołu s psym wachuje
Marekwia, koper, szumne fazole a białe pietruzieli
Bydóm tańcować w polywkach, przy każdej niedzieli

Dzisiej posytomy s Apryłym

Gazda s gaździnkóm wczas rano dziosio postowali
Gymbe w zimnej wodzie umyli a hned pośniodali
Do okna sie podziwali, a na polu je zima
Tóż už wiedzieli, że se jor s nich zrobił Apryla

Poszeł gazda kónia podkuć, prózno je w hamerni
Kowoliczka nigdzi ni ma, a w piecu sie czerni
Naroz jakisi dioboł wyskakuje, wónglim wymazany
Kón ucieko, gazda dryntwy stoi wylankany

"Wyboczóm gazdo, ale dzisiej błozna se robimy
Jedni, drugih cyganiymy a s nich sie śmiejemy"
Gazda nasrany, ale kowoliczek w piecu už hajcuje
Terazisko gazdoszkowi kóniczka podkuje

Gaździno do kónzumu, po śniodaniu sie wybrała
Jakosik sie tak stało, że godziniek przepómniała
Starzika, co siedziół pod murem o czas sie spytała
Kiwnył głowóm, że wiy, a sie zaśmiał, tóż baba sie nasrała

W kónzumie, cukier mółka, wszystko wykupióne
Sklepikorki stojóm w kóntku pieknie wypyrzóno
"Czemu tak tych wiecy na półkach je niewiela?"
"Tóż paniczko, bo przeca dzisiej je niedziela."

Gaździnka leci do chałupy, leje sie ji s czoła
"Kruca namol, nie zaszłach dzisiej do kościoła"
Do chałupy wparziła, we szpajsce warzónke wyhledała
Hned se dwa sztamperle s nerwów wartko dała

Wiele razy dzisiej sie wszyscy dali obulikować
Tóż sie przy Aprylu trzeja fest a fest miarkować
Bo ludzie dokoła, stary czy młody srande se czynióm
A prowde prawióm ny wtynczas kiej sie pomyłóm

Gazdowie se też s ludzi dzisiej błozna zrobili
Gorzołki, warzónki a wina wieczór sie napili
Przyszli ludzie rano po mlyko, żodnego w chałupie ni ma
Naroz gazda s okna woło: "Wiesiołego Apryla!"

Wielkanoc

Zajónce na zielónej miedzy, wiesioło dorobiajóm
Świyżóm trowke a listki zómbkami pogryzajóm
Łod wczora sie gaździnkóm klujóm fórt kurzynta
To je znak że už hned bydóm Wielkanocne Świynta

Kokot na pnioku siedzi, skrzidła se prostuje
Pieje na całóm dziedzinie a kury fórt zwołuje
Muszóm nosić wajca, na gniozdach ze słómy siodać
Bo dziecka hned bydóm pisanki przeszumnje sztrajchować

Gaździno w kuchni łod rana ciasto na buchte rychtuje
Ganc przy tymu je nasrano a chłopa fest regiruje
W kuchni je moc roboty, na nic czasu už ni ma
A Trzeja eszcze upiyc kołocz, potym s wórsztym murzina

Gazda we waszkuchni warzónke ze starzikiym sztelujóm
Muszóm wiedzieć na isto że je dobro, tóż fórt jóm prógujóm
Dwie flaszki starce a gaździnej do bintfela wazili
Cosik mało wiela porobili, potym sie hned wytracili

Bydóm mieć baby czym w śmiergust chłopów czynstować
Jak jich przidóm poloć, bo tuż tradycyjym trzeja zachować
Młode dziołuchy bydóm mokre kole chałupy gónić
A Fotrowie przed śmiergustnikami jich nie bydóm brónić

Bioły barónek sie pasie na zielónej rajczuli
Roz za czas sie do swoji Mamy jako dziecio przituli
Czym wiyncyj takich barónków na miedze ze szopy wyskoczy
Tym bliżyj je do tego wielkucnego świynta - Wielkij Nocy

Dziółuszki rychtujóm gojiczek, maszkami go ozdobiajóm
Potym s nim po dziedzinie chodzóm, pieśniczki śpiywajóm
Pospołu sie s nimi ludzie po chałupach radujóm
Bómbónami a ciastkami ty dziecka radzi czynstujóm

Prziroda sie budzi, wszystko sie zielyni
Pón Bóczek cały Świat ożywi, miłościóm odmiyni
Wiesiołego Alleluja! Chrystus żyje! Wszyscy sie radujcie
Wajcym sie podzielcie, zdrowio, szczynścio se pospołu winszujcie

Posucha

Przełogrómnio je latoś na dziedzinach posucha
Wszystko posioć a posadzóno o wodym woło po chałupach
Ludzie jarziny, cebule pod wieczór dycki podlywajóm
Co posiołi a posadzili piastujóm a sie o to starajóm

Uż miesiόνc ani kapka wody nie spadła s modrego nieba
A wody do życio a dło urody roślinkóm fest a fest potrzeba
Cały dziyń siedzóm w suchej ziymi, o wodzie rozmyślajóm
Wieczór uż sie ku chałupie dziwajóm, gaździnej wyglónhajóm

Dycki wieczór sie jarziny podlywo, na słónku by jich spoliło
Było by jich szkoda, bo sie jich calućki dziyń siolo a sadziło
Gazda wode w amprach niesie, do kónwi jóm przelywo
Gaździnka godnie wody do grzónków nalywo

Napiły sie roślinki, słónko sie za chałupę schowało
Ale tej wody w zymeczce je fórt a fórt za mało
Ni ma jak popadane, jak Pón Boczek przyrode podleje
Každy kwiatek sie wtynczas do niego na dziedzinie zaśmieje

Dzisiaj cebule s marekwiami zaś wieczór sól powadzóno
Kiere były rychlij na zogródce do ziymi posadzóno
Sałot a zymnioki sie s nich na głos zaśmiały
"Pójdziecie i tak pospołu do skrzinek do stodoły!"

Gazda na zogóny psy puścił, coby normice hledały
Pore dziur w grzónkach gaździnej uż dzisiaj wykopały
Myszy uciykły, a psy całe rade, w ziymi se pokopały
Całe zogóny zymniokóm gaździnej isto latoś uratowały

Je tak sucho, że ani trowa ze ziymi nie wylazuje
Mojczek lecy kany sie na miedzy pokazuje
Gaździno jak wołki na zymnioki trzy tydzie tymu kopala
To se na suchych pecynach dwie kopaczki słómała

Starka sie na to wszystko s okna podziwała
Rynce słożyła a do Pón Bóczka se cicho porzykała
Coby świat wodóm pokropił, a niech sie na ludzi nie gniywo
Ale na tych, co o deszcz rzykajóm niech sie czasym podziwo

Sadzyni zymnioków

Na piyrszego moja, jako dycki każdego roku
Sadzili gazdowie po dziedzinach długi wołki zymnioków
Przi każdej chałupie szumnie zymeczka wóniała
Jak jóm płóg przeoroł, abo kopaczka skopała

Gaździno w piwnicy už od zimy drobnioczki wybiyrała
Przez trzy miesiõnce, sztyry miechy jich uszporowała
Bo drobnioków nie lza ani barzo na obiod oszkrobać
Ale za to we wołku je jejich plac, tam bydóm kiełkować

Wczas rano Hyniek przijechoł, rowne wołki płógiym narobił
Wielkucny mo Jozef grónt, tóż kón sie fest a fest nachodził
Ale sie ta robota a dreptani jim obum wypłaciła
Bo gazda grejcarami posuł a gaździno nakormiła

Gazda na tragaczu miechy drobnioków nazwożoł
Co wiela trzeja sadzić zymnioczki synkowi pokozoł
Bo eszcze tego nie widzioł, a dycki sie tak robiło
że co szłape sie jedyn zymniok do ziymie wraziło

Całe dopołudnie drobnioczki do wołków styrkali
Yny tela spoczli co wartko w połednie poobiadwali
Słónko po plecach baby grzeje, gazde po licach hajcuje
Gaździno kómpotym ze śliwek wszystkich dokoła czynstuje

Terazy eszcze trzeja zymnioczki ziymióm poobsypować
Kopaczkami by to szło, ale na co sie tak mordować
Hyńka z obsypokiyem a s kóniyem gazda zaś se napytali
Roz, dwa, trzy cały grónt, wszystkie wołki objechali

Sadzoki zymeczka przykryła, do spanio ukolybała
Bydzie sie o nich do jesiyni jak dobro Matka starała
Pón Bóczek jich roz za czas deszczym kapke podleje
A gaździno z cerami trowe na klynczkach opleje

Uż zymnioki zielóne rónczki do słónka wycióngajóm
Ponikiere sie eszcze bojóm, a w ziymi sie chowajóm
Ale starka o urode każdy wieczór rzykała
Tóż gaździno sie na jesiyn szumnych becoków doczkała

Dónğa

Jakosik sie dzisio po połedniu, fest łod Cieszyna mroczy
Starzik na niebo poglóno a fórt yny mruży oczy
Bo choć chmury, jako czorne szyfy nad dziedzine płynóm
To promiynie sólńka sie przez nich aji tak przebijóm

Starka mo strach, raczy sie do chałupy schroniła
W izbie po cichu porzykała a grómnice zapoliła
Bo wiy, że taki chmurska nie prziniesóm nic dobrego
Tóż zastarano sie dziwo fórt na to czorne niebo

Spómino se, jak jeja starka Zofija dycki prawila
A óna jako mało dziołucha sie tymu fest dziwiła
Że jak padze deszcz a sólńko przy tymu zaświyci
To na isto czarownica kansik masło klóci

Z tego szpatnego, czornego nieba chned fest popadało
Ale sie ani roz nie blyskło a ani nie zagrzało
Na szutrowej ceście sie kałuże wielkucne porobiły
Gynsi z kaczcami sie w nich o chroboki pobiły

Kapki deszcza a promiynie sólńka pospołu tańcujóm
Możne na niebie cosik szumnego dzisio namalujóm
Blyszczy sie woda, wszelijakimi farbami sie miyni
Modrym, czyrwiónym, fiołkowym od żółtego aż do zielyni

Starzik deszcz przeczaoł w szopce, na orzech sie dziwo
Jakóż sie tyn starucny stróm, wubec eszcze miywo
Ale niż sie orzech, obudził a mało wiela zmiarkował
To už gdosi szumnóm dónge na niebie namalował

Nejprzód nad stawym jóm ryby a żaby rychtowały
Potym w lesie dymby z grzybami szumnie sztrajchowały
Na kóniec miedza z mojczkami ji urode dała
A kónwalija s gynsimi pómpkami jóm domalowała

Takóm szumnóm dónge Pón Bóczek na niebie powiesił
A ludzi na Cieszyńskij Ziymi aspón kapke pocieszył
Coby se na niego w dziyń a w nocy spóminali
A każdy wieczór do niego na klynczkach rzykali

Pszczółki a pszczelorz

Całóm zime pszczółki se w hólu pod lasym spały
Bo sie łóńskiego roku fest z miodym naharowały
Ale jak na miedzy sie kwiotki szumnje rozmnożyły
To wszystkie jedna po drugi sie hneda pobudziły

Nejprzód Królowa stanyła, na świat sie podziwała
Słónko jóm grzeje po licu, tak na niego czekała
Hneda larmo w hólu zrobiła, coby pszczoły stowały
Skrzydła suszyły a miechy na nektar rychtowały

Wyfurkły. Na miedzy same mojcizki, na żółto malowane
Miyndzy nimi gynsi pypki, pod trawóm pochowane
Na jabłónce sie už też pómału kwiotki otwierajóm
Tóż pszczoły pełne miyszki nektaru do hóla zbierajóm

Furkajóm fórt w te a we wte, bzuczy po całej dziedzinie
Słyhać jich aji w magnoliach we starym mieście Cieszynie
Wszynndzi kaj yny kwiotuszki do nieba zaglóndejóm
To pszczółki jich zapylajóm, przy tymu na miód se zbierajóm

Miodym kormióm swoji dziecka, a wszystko to co jim zbydzie
To se weźnie pszczelorz jak za dwa tydzie tu przidzie
Ón swoji pszczółki fórt doglóndo, kormi a opatruje
Hól sprawi, cukru wsuje, pszczelóm familije wachuje

Jak je hyc abo posucha, wode jim dowo do picio
Bo wodziczki też potrzebujóm, do miodu a do życia
Jak szerszynia uwidzi, to hneda go handróm przegóni
Bo pszczelorz dba o swoji hóle a przed wszystkim obróni

Za to mu roz za czas do drzywka, słodkiego miodu dowajóm
Ale dlo małych pszczółek, dycki se kapke niechajóm
Ludzie miód radzi kupujóm, bo miód to je samo zdrowi
Jak go gdo nie spróguje, nigdy sie o tym nie dowiyn

Už pszczółki spióm w hólu pod lasym, dzisio sie fest u tropiły
Nektaru z kwiotków do flostrów kupa nanosiły
Jutro zaś na wiatro wyfurknóm, a narychtujóm miechy
Bo lipa už zaczyno kwitnónć, to dziepro bydzie uciechy

Mama

Jak żech yny oczy na tyn świat odewrził
To na Mamy pieknóm gymbe żech sie nejprzód pozdrził
Śmioł żech sie do nij, jak mie kolybała
A Jak mi szumne pieśniczki po naszymu śpiywała

Wszystkigo mie uczyła, wszystko pokazała
Jak żech był przeciwny to mie oryczała
Kiej mi krziwde robili, to podciepy przegnała
Przed spanim mi szumne pogodki a bojki wyrzónczała

Do Pónbóczka mie też słusznje rzykać nauczyła
Na pozoryndziu dycki w chałupe leżała Biblija
Piyrso mi o Panu Jezusie cosi mało wyrzóndziła
Co wiedziała wszystko mi o świecie jako mógła prawała

Potym mie do szkoły, ku rectoróm na nauke posłała
Widzioł żech jak se do szatki kapke popłakała
Bo wiedziała, że ku światu musimy iść, a mie nie zastawi
A gdosi miyndzy nami hned jakisi mur isto postawi

Uczyłech sie długo, w Cieszynie, fórt blisko chałupy
Jakosik żech tych wiecy ze świata nie umioł dać do kupy
Coch nie wiedzioł, toch sie Mamy pytoł, a óna wiedziała
Dycki miała czas coby mi o tym cosi powyrzónczała

Całe długi wieczory my rozprawiali, rzóndzili
Czasym my sie przy tymu aji kapke powadzili
Ale Matke żech szanowoł, a jak żech ji rzyk co złego
Toch ji prziniós kwiotka aspón takigo polnego

Potym sie zaczęła tracić, a z dnia na dziyń słabła
Fórt yny leżała a mało wiele jadła
Jednego do połednia oczy na zowdy zawrziła
Swojich starzików a fotrów isto nawszczywiła

Mamo, chciołech ci rzyc, że fórt myślým o Tobie
Choć se tam spisz w Małych Kónczyc w grobie na kierchowie
Mojim dzieckóm pokazujým Twoji zdjyncia coby wiedziały
Że ni ma na tym świecie nic lepszego od Mamy

Żywot

Sagi żeś kiejsi na tyn Świat tukej prziszło
Nic żeś na sobie ni miał, yny żeś fest ryczoł
Do biołej plynki cie Matka hneda zawinyła
A z cycka cie mlykiym długi czas kormiła

Z kolybki na kolana Cie fórt przenoszali
Bawidła do pacek ci jakisi dali
Po sztyrech żeś po dłaszce w chałupie wandrowoł
A potym cie kludzili, už żeś aji sól stowoł

Na szłapach żeś gzuł po polu, Matka cie góniła
Kaj możesz a kaj ni możesz iść, fórt ci to prawiła
Co cie spoli a co cie dziubnie, Foter ci wykłodoł
Ale żeś tymu nie wierził, tóż palec cie fórt boloł

Rzykać cie matka nauczyła, o Pónbóczku wyrzónrzała
Biblija dycki na stole w chałupie leżała
Jak ci było siedym, to cie Tatowie do szkoły posłali
Tam było pisani, historyja, mapy a rachowani

Jak ci było patnost, to ci sie Zofija z gróntu spodobała
We stodole na sólmsieku ci roz kiejsi pusu dała
Tyś nie społ do rana, óna też a obu sie wóm zdało
Że ta pusa to už je miłość, ale fórt cosi za mało

Rynce żeś matce całowoł, jak żeś szoł na asynt do becyrku
Łza sie ji po licu skulała, bo ji teschno bydzie po synku
Yny Foter wiedzioł, że z ciebie chłopa tam zrobili
Choć cie tam fórt gónili, a bajzlu chned oduczyli

Zofije żeś se wzión za babe, wiesioło było po całej dziedzinie
Ale żeś zapómniół, że w żywocie uroda wartko ginie
Tóż jak ci dziecka swoji dziecka do chałupy przikludziły
To żeś se wszymnył jak wartko czas leci od zimy do zimy

Żywot je krótki už to wiysz, od kolybki aż do grobu
Coby był dłuższy, ni ma żodnego ajnfachowego spusobu
Tóż żyj, Babe, Matke, Fotra a familije szanuj
Ale w żywobyciu niczego se nigdy nie żałuj

Dziyń Fotra

Dzisiaj w tyn czerwcowy dziyń, Fotróń winszujemy
Ze sercym odewrzitym, z gymbóm wysmiotóm do nich idymy
Jedni z kwiotkiym, z flaszczykóm, inksi z bómbónami
Bydymy jim pięknie dziynkować, swojimi szumnymi słowami

Za to że nas na chłopów, móndrych, silnych wychowali
Choć my byli czasym przeciwni, tóż poska nie żałowali
Roboty nas na gróńcie, przy maszynach w garaży nauczyle
A jak my czego nie wiedzieli, ciyrpliwie wyónaczyli

Cery też bydóm dziynkować, pusy Ojcu dajóm
Choć sie Foter zestarzi, samego go nie niechajóm
Bo dycki jak si jim krzywda robiła, do Taty uciekały
W silnych Ojcowskich rynkach przed światym sie schowały

Choć Wasz Foter to už je starziczek, ku ziymi sie chyli
Zdrowi mo annielski a siły każdy dziyń coraz miyni
To go nawszczywiejcie, nie yny roz do roka
Bo go tu jutro už może nie być, słabego boroka

Co miół to Wóm doł, dycki jako poradził
A choć sie z Matkóm wiela razy powadził
To jóm cały żywót jako chłop szanował
Swojóm familije, jako dobry Ojciec opatrował

Ciyńżko robił cały żywót, na szachcie, na gospodarce
Skys tego, terazy mo taki zgarowane, twarde palce
Grejcarów w gospodzie nie marnił, Matce wszystkie przinosał
Jak miół fuche na boku, choć sie mu nie chciało to poszoł

Chałupe pospołu z Matkóm na gróńcie postawił
Wszystkim Wóm dzieckóm pó móg, co yny poradził
Kaźdej cerze doł wiano, a synkóm do kapsy grejcare
Coby sie jego dziecka jakosi w żywocie też miały

Drogi Fotrze, mogym Ci dzisiaj yny śwyczke zaświycić na grobie
Czasym mi strasznie chybiosz, a teschno mi je po Tobie
Eszcze sie kiejsi możne kansik przy stole siednymy
A o żywocie, o chłopskich wiecach se chwile porzondzymy

Wielkucno woda

Dwa miesiõnce w kónsku sie z nieba woda loła
Nejprzód jóm zymeczka piła, potym už na gróntach stoła
Wcisła sie do żabińców, do jezior, studnie nafilewała
Z potoków rzyki zrobiła, w dolinach jich wartko pognąła

Gazda z gaździnóm na deszcz dwa miesiõnce czekali
Posucha była jak pierón, tóż wszystko co rośło podlywali
Na każdo do Pónbóczka o porek kapek deszcza rzykali
A ón prziszło roz po połedniu, że ani sie oba nie nazdali

Nejprzód wszyscy byli radzi, bo przeca deszcza było trzeba
Wszystko hneda odżyło, to je jako Manna z Nieba
Tóż jak už sie jarziny napiły a trowa zazielyniła
To sie cało dziedzina z pustyni w oazym zmiyniła

Gazda był rod, trowa kole chałupy jako las, bydzie godnie siana
Ale cóż z tego, kie deszcz leje od samiućkigo rana
Gaździno też sie raduje, bo szumnie urosły zymnioki
Ale sałot a kapuste ji zeżrały, ty pieróński ślimoki

Nie było dnia bez deszcza, coby nie popadało
Gazda nasrany, bo mu na miedzach gnije szumne siano
Ale kaczyce a liwy sóm rade, w kałużach sie topłajóm
Że za kupa wody z nieba leci sie wubec nie starajóm

Uż sie do piwnicy woda ciśnie, bo rułki przebiyrajóm
Telkowej wody jako terazy starzik nie pamiyntajóm
Obuli se gumocze, pómpe do sztekra wrazili
Na pół dnia sie stareczce z chałupy wytracili

Na placu maras, wszystko mokre, ludzie słónecka czakajóm
Do Nieba na karakóny sie ze strachym dziwajóm
Bo zaś idzie sumeryja, gaździno sie už starajóm
A starka w izbie grómnice od maszynek zapolajóm

Deszcza a słónka trzeja, ale ni jako se Wóm zachce
Pónbóczek to dowo - jedno a drugi po kapce
Starzi ludzie wiedzóm, że o czas popytać trzeba
Tóż rzykejcie, to Wóm do Pónbóczek wszystko jako potrzeba

Damfula

Na sztacyjón damfula sie pierie
Ciynżko, wielkucno, pot sie z nij leje
- Masno oliwa, co maże wszystki wele
Stanyła a fuczy, paróm fórt ducho
Ogiyń z wrzawego brzucha od nij fuko
Buch - ale hyc!
Uch - ale hyc!
Puff - ale hyc!
Uff - ale hyc!
Uż ledwa dycho, szpatnie sie czuje
A eszcze hajcyrz wóngli do nij suje
Wagóny do nij ajzybanerzi hneda przikulali
Wielkucne a ciynżki, ze zielaza a ze stali
A kupa ludzi je w każdym wagónie
A w jednym krowy, a w inkszym kónie
A we trzecim siedzóm sami bachrocze
Siedzóm a żeróm wórszt a kołocze
Sztwórtý wagón je nafilowany samymi bananami
Piónty aż sie blyszczy szumnymi klawiyrami
W szóstym stoi hrozucny kanón, z wielkucnymi kołami!
Kaźde mo zaszprajcowane zieleźnymi klinami!
W siódmym dymbowe stoły, dymbowe odmaryje
W ósmym słón, żyrafy a jakisi inksze bestyje
W dziewióntym same babucie, szumne, fest wykormióne
W dzesióntym kiśnie a kufry porzónndnie zabezpieczóne
A tych wagonów je tela, że jich nie lza porachować
A už sóm nie wiym, co by szło do nich eszcze schować
Ale choć by przyszło tysiónc silnych chłopów
A kaźdy by zjod tysiónc talyrzi ziymnioków
A kaźdy by sie nie wiym jako naprynżoł
To by tego nie dźwigli, taki to je ciynżor!
Naroz - cosik zagwizdało!
Naroz - cosik zapiskało!
Para - buch! Koła - w ruch!
Nejprzód pómału, jako mucha na jesiyń ospało
Ruszyła sie damfula po glajzach niemrawo
Szkućła wagóny a cióngnie jich jako wół na gróncie za wołym
Tóż toczy sie, toczy sie koło za kołym
Jedzie coraz warciejszy, ani hajcyrz nie wierzi
A bucho a klepie, rampluje a derzi
A kany? A kany? A kany? Do przodku!
Po glajzie, po glajzie, po glajzie po mostku

Po góraliji, w tunelu, po gróntach, przez las
A śpiycho sie, śpiycho sie, coby przijechać na czas
Do taktu tak klupie a chysko fórt to:
Tak to to, tak to to, tak to to, tak to
Tak snadnie, tak lachko sie kulo durch przed siebie
Ni jako damfula, ale chmorka na niebie
To ni ma sfuczane maszyńsko, kiere ledwa żyło
Ale plechowe bawidelko, kiere dziecko sturziło
Tóż skiyl, tóż jako, tóż czymu tak gno
A co to to, co to to, gdóż jóm tak fest żgo?
Że derzi, że pyndli, że bucho buch - buch?
To wrzawo, bioło para pocisła to w ruch
To para, kiero z kotła rułkami do tłoków
A tłoki kołami gibajóm z obu boków
Tóż gnajóm a cismóm, że cug warto rzyne
Bo para ty tłoki fórt ciśnie w tej maszynie
Tóż koła ramplujóm, bucho, klupie se to
Tak to to, tak to to, tak to to, tak to!

ZDJĘCIE NR 30

Paweł a Gawęł

Paweł a Gawęł w jednej bywali chałupie
Jedyn na wyrchu a drugi dołu, ni obo na kupie
Paweł, szykowny, żodnymu nie zawadzoł
Gawęł co nejgorszego dycki wywodzoł

Fórt se po izbach dziwoki góny robił
Tukej pies, tu mycek, tu zogłowka dobił
Gónił, derził, na tepichach fórt a fórt buki stawioł
Strzyłoł z flinty a dorobioł, pierónstwa odprawioł

Paweł to długo znoszoł, ale už dali nie poradzi
Slazuje do Gawła a pyto go pięknie, nigdy sie nie wadzi:
„Panoczek, bydóm kapke cichszy a miyni ramplujóm,
Bo mi na wyrchu wszystkie szklónki w kuchni tańcujóm.”

A na to Gawęł mu prawi: „Wolność, Tómku we swoim dómku”.
Cóż Paweł móg rzyc? Co móg prawić? Ani jako mysz nie pisknół.
Poszeł na spadek do siebie a czopke na głowę przicisnół.

Na drugi dziyń Gawęł se jeszcze w legierze chrapie
A tu z powołu cosik mu na nos fórt kapie a kapie.
Wylezie z legiera, rzynie wartko na wyrch, przeganio kocury
Klupie na dwiyrze, zawrzite, tóż dziwo sie do dziury
A widzi...Cóż tam? Całe piyntro zalote aż do siyni
A Paweł ze sakiym siedzi na odmaryji.

„Cóż Panoczku robicie?” „Ryby se chytóm, z izbów móm
porobióne stawy”
„Tóż dobre, ale mi woda z powołu kapie, do pierzin, do garców a
do kawy”.
A Paweł mu prawi: „Wolność, Tómku we swoim dómku”.

Z tej pogodki je takowy morał, kiery se zapamiyntocie:
Tak inksi Was bydóm mieć w zocy, jako z nimi wywodzocie.

W zogródce

W Hanczynej zogródce jarziny wczas rano postowały
Zielónymi gymbulkami ziały, z listów kapki rosy strzepały
Marekwia z pietruzielim sie hned chyciły godki
Esi agryz je barzy kwaśny, lebo wiyncyj słodki

Kapusta jich zwrzeszczała, że yny o gupotach drzistajóm
Że w zogródce fórt miyndzy jarzinami cosik napochajóm
Ale sama sie z kelerubami fest wczora powadziła
Czy terazy je lato abo jor a że isto jesiyn už była

Ziymnioki siedzóm w ziymi, tym je dycki zima
Ale na knobloch a na celube żodnej rady ni ma
Bo jak sie chycóm godki, to wszystkich szczypióm oczy
Yny gaździno w kuchyni jim to na isto wyboczy

Groch z fazolami sóm hyrne z wyrchu sie na grzóncki dziwajóm
Ku niebu rosnóm przy paliku, na wiaterku sie hójda jóm
Yny ze słónecknikiy poradzóm wyrzóndzać, fórt yny o jednym
dokoła
Jak wysoko sólńko wisi na niebie, a kogo wiyncyj gaździno posioła

Paradajki z ogórkami ni mogóm być w rzóndku pospołu
Tóż jednych sie wraziło do szklarnie, a drugi rosnóm we wołkach
dołu
Łóńskigo roku sie o mały figiel pospołu nie pobiły
A jakómsik nimocóm se miyndzy sobóm liści zaraziły

Sznytloch je fórt zielyniński a młody, bo go co chwila targajóm
Na chlyb abo do wajecznicy go radzi w chałupie wszyscy dowajóm
Zowiści mu koper, bo ón sie tak na zielóno szumnie nie
sztrajchuje
Bo z niego gaździno yny roz za czas warzi na śmietónce koprule

Saloty spióm całe dnie, tóż z nimi kurowodów ni ma
Nie wadzóm sie, nie kwiańczóm, nie ryczóm po inkszych jarzinach
Ale dziepro jak sie zećmi to roz za czas gymby otwiyrajóm
Fórt przeganiajóm ślimoki, a inkszym spać nie dowajóm

A gaździno se siedzi na sztokerli a w duchu sie śmieje
Roz za czas ty swoji jarzinki wodóm po listkach poleje
Darmo sie wadzóm a myślóm, że co óny to nie sóm
I tak jich ku obiedzie gazda z gaździnkóm zjedzóm

Ojczy Nasz

Fotrze nasz, co żeś je w niebie
Coby było świynte miano Twoji
Coby przyszło królestwo Twoji
Coby było jako chcesz na niebie a na ziymy
Chlebiczka naszego, co go mómy na każdo, dej nóm aji dzisio
A przebocz nóm, co my szpatnego zrobili, jako my przeboczómy
naszym winowatym
A nie kludź nas tam, kany mogymy cosik złego zrobić
Ale nas opatruj od złych wiecy

Amyn.

ZDJĘCIE NR 31

Síyrpíyń

Lipiec sie przed siyrpniym za strómami schowoł
Eszcze obili na gróntach na złoto posztrajchowoł
Chmory poprzeganiół, letni trójkónt na niebie powiesił
Siano strzybłym pomazoł tóż gazdym fest pocieszył

A siyrpiyń prziszół chned z rana, jakisi zaspany
Kroczył po trowce po rosie kapke zastarany
Wiedziół, że mo kupa roboty, tam żniwa tukej siano
Bydzie musioł stować każdy dziyń z gazdóm wczas rano

Musi wachować coby sólńko fórt na niebie świyciło
Coby pszyniczka, reż, wszystko obili na polu dozdrziło
Bo z gazdóm a z jego familijóm bydzie hneda żniwowoł
Żodyn sie przed robotóm nie bydzie nigdzi chowoł

Zorka do płachty z burdaka wiesioło sie kulajóm
Gazda z synkami na piyntro jich w miechach wynoszajóm
Každe z nich je świynte, na mółke jich młynorz zemiele
Bydzie z nij świży chlebiczek, na strzode a na niedziele

Siano też trzeja rozciepać, wiaterek fórt musi fukać
Bo potym go trzeja eszcze porzónndnie grabiami poruszać
Ostropce sie do ziymi postyrko, bydóm jak wojsko stoły
Zwiezie z nich gazda godnie siana do wielkucnej stodoły

Siyrpiyń na zogrodzie z gaǳzinóm też mo mocka roboty
Trzeja warzić ku obiadu a na hyc fajnacki kómpoty
Maliny, rybiżle, jabka a gruszki pospołu sbiyrajóm
Cosi zjedzóm, cosi zawarzóm, reszte na sok przerobiajóm

Na zogródce jarziny szumnie gaǳzince dozdrzywajóm
Siyrpiyń o kapke deszcza z nieba od Pónbóczka pytajóm
Tóż na isto pokropi, zymeczka sie wody napije
W zogródce marekwia, cebula a pietruzieli odżyje

Siyrpiyń sie eszcze na zymnioki, do wołków podziwoł
Potym sie pod starym dymbym, na miedzy wyspoczywoł
Co mioł zrobić to zrobił, roboty fakt było kupa
Ale sólń rade gaǳzinki a gazdowie po wszystkich chałupach

Zieliny

Za staróm chałupóm je miedza, mycki se po nij hópkajóm
Zieliny a kwiotki rostomajće, szumnie nad nióm wóniajóm
Posioło jich jaro a Matka Ziymia u siebie schowała
Całe lato jich w dziyń a w nocy jak dziecka opatrowała

Gaździno ze starkóm, jak do aptyki na miedze chodziły
Zieliny targały, wiónzały a pod bóntramym suszyły
Na co, kiero je na isto dycki hned wiedziały
A jak ni, to se w ksióńżkach warto poczytały

Jak yny kogosi w chałupie jakosik nimoc chytała
To starka už wodym warziła, zieline nióm zalywała
Gorski sie to piło, gor dzieckóm gymbami krziwiło
Ale sie kiejsi nimocnych yny tak w chałupie lyczýło

Każdej zielinie Pón Bóczek z nieba pobłogosławił
Do kwiotków a do listków jakisi lykarstwo wraził
Coby ludzie sie cetłami a żodnóm chemijóm nie truli
Gdo zielinami sie roz wylyczy, tyn to hned zrozumi

Baji Ajbisz chróni strzewa, je też fest dobry na kuckani
Babski Gniyw lyczy żylaki, nyrki a pómogo na jscani
Basakir je dobry na nerwy a w nocy na dobre spani
Biedrziniec jak kogosik odymo, na skóre a na odkuckani

Fortusznik jak boli żółóndek a na wszystkie babski nimoce
Haniczka na żyły, wilka, zapolynia a na spokojne noce
Szczyrbek jak gdo mo dyche, czerciniec na wszelki boleści
Wanieliczki na wszystko inksze, pod strzechóm sie jich kupa
zmieści

Tóż na miedzy sóm lyki na wszystko co świyżbi a boli
Za darmo, łód Matki Natury tóż korzystejcie do woli
Jak nie wiycie co je na co, w zielniku se poczytejcie
Abo starej dziedzińskij zieliniorki sie oto spytejcie

Wiszóm suche zieliny pod bóntramym, na zime czakajóm
Wtynczas nejwiyncyj ludzióm w chałupie pómogajóm
Jak jich starka zaparzóm to dziepro ożywajóm
Nimoce, strach a boleści hneda przeganiajóm

Wczasy

Choć miała Hanka s Jozefym przy chałupie stawy a lasy
Zachciało sie jim latoś jechać kansikej na wczasy
Do kancylaryji, co rajzy przedowajóm we strzodym zajechali
Ale całe dopołdni to trwało, niż sie tam w końcu wybrali

Oba w gazetach a w ksióńżkach se o świecie kupa poczytali
Tóż paniczce co wczasy przedowo jedyn przez drugigo mamrali
Bo tukej je hyc, tam fórt padze, tukej zaś je za zima
Tam dowajóm dobrze pojeść, a hanej tam fajnego nic ni ma

Paniczka w kancylaryji jim wszystko o rajzach powykłodała
Kupa jim tego o całym świecie, o dalekich krajach wyrzónndzała
Tam miyszkajóm murziny, a tukej ci, co yny w sałaszach bywajóm
Ci, radzi jedzóm ślimoki, a ci s gliny chałupy stawiajóm

Gazda s Gażdzinóm sóm ciekawi tego świata, tóż posłuchajóm
Jozef by jechoł baji do Hiszpanije, piękne dziołuchy tam majóm
Jak se tego Hanka wszymła hned swojigo starego orczyła
Bo óna by kansik do Norwegije, kaj je chłódek rada pojechała

Terazy jako sie dam dostać, bo autym przeca sie nie do
Tóż do tych krajin europolanym idzie polecieć pod samo niebo
Ale Hanka prawi, że o lotaniu we chmorach nie chce ani słyszeć
Szyfym abo autobusym, to mogomy cosik wiyncyj pomyśleć

Uż jich wieczór zastoł, paniczka musi pómału zawiyrac
Tóż gazdowie musicie jakómsik rajze warto tukej wybiyrac
Zebrali se do chałupy ulotki, szpargoły a foldery
Bydóm szpekulyrować a myśleć o tych wczasach przy niedzieli

Cały dziyń w chałupie był krawal, jedyn przez drugigo rzóndzili
O Grecyje a o Hawaje sie obo na kóniec powadzili
A eszcze gdo mo gowydź a krowy przichodzac odbywać
Bo przeca kogosik obcego by trzeja puścić do chlywa

Poszli se każdy w swojóm stróne, Hanka na miedze, Jozef nad
wode
Óna kwiotki, zieliny wóniała, ón sie dziwoł na szumny stówek
Obo se pomyśleli, że przeca tukej sóm jako na wczasach
Trzeja yny wiyncyj drepsić po gorach, miedzach a po naszych
lasach

Chlebiczek

Chlebiczku nasz rostomiły, z pieca wyciõngniõny
Opaternie przez Stareczke rano wypieczõny
O Ciebie každy dziyń do Põn Bõczka rzykõmy
Skysr tego wielki reszpekt ku Tobie dycki mõmy

Śwynto je dycki w chałupie jak Cie s pieca wyciõngajõm
Hned Tobõm kuchyń a wszystkie izby szumnie zawõniajõm
Niż Cie gaǳzino pokraje, nożym Cie przekrzyżuje
A same dobre jodło na wyrchu po Tobie smaruje

Kiej Cie spadnie kõnsek na dłazke, hned to podniesemy
Jak cosik śwyntego, z reszpektym kruszynke całujmy
Tak my sõm nauczyni, coby my dycki w dziyń a w nocy
Chlebiczek jako dar nieba dycki mieli w zocy

Bo niż w kuchyni na stole zawõnio, ciynżko je przy tymu piloba
Trzeja grõnt zorać, zbrõnować, zorka zasioć, každy rok od nowa
Potym obili zesiyc, wymłõcić a zawiyżć na jesiń do młyna
Z mõłki dziepro stareczka ciasto na chlyb zaczyniła

Hań downij baji za wojny rostomajcie bywało
Stareczka wyrzõndzali że chlebiczka chybiało
Że jednym sie dzieliła cało wielko familija
A o głodzie była i miesiõnc caluõko dziedzina

Tõż jak leży na stole, głodu u nas nie bydzie
A biyda do nas do chałupy na isto nie przidzie
Tõż dziecka chlebek jedzõm w maślõnce moczajõm
Aji z masłym a z miodym też go rade majõm

Chlyb był wszyndzi a dycki, mo õn też swoji śwynto
Na dożynkach o nim každy gaǳzino a gazda pamiynto
Jak sie młodzi żyniõm abo wydowajõm
Chlebiczkiym a solõm jich w chałupie witajõm

Chlebiczek zaś wõnio, starka go s pieca wyciõngajõm
Szumny wyszoł, rumiany, kulaty, tõż sie uśmiychajõm
Uż dziecka przy stole siedzõm, uż na niego czekajõm
Ale nejprzõd niż zjedzõm, to Ojczy Nasz porzykajõm

Stary kachłok

Sto roków tymu, go kachlorze starce postawili
Hned przy kuminie, w kóntku we starej kuchyni
Glinóm wszystkie kachle porzódnie obmazali
Robota była procno, fest sie przy tymu utyłali

Wszystko było procnie, na milimeter zmierzóne
Kachle rowno podle lynijorza w rzóndku ułożóne
Ani kapki gorzołki, chłopci przy tymu nie pili
Bo przeca by szury kachłok gaździnej polepili

Na kóniec hrube żeliwne blachy z werku, na wyrch dali
S przodku dźwyrka na bantach rowno zamóntowali
Kachłok stanył, tóż gazda rod jak fazol sztamperle rychtuje
Wypijóm se chłopci, niech sie w piecu dycki dobrze hajcuje

Gaździno też je fest rada, s pola drzew nanosiła
W kachłoku rozpoliła, bo w chałupie przeca je zima
Uż łogiyń w postrzodku pod blachóm wiesioło tańcuje
Przełogrómnie dobrze sie w nowym piecu gaździnej hajcuje

Kocur jak uwidzioł, że sie s kumina dym wydobywo
Po cichu wloz do kuchyni, uż sie na piecu ogrzywo
Myszy po chałupie gónióm, od izby do izby po ćmoku
A kocur se spi rod jak fazol, na nowym szumnym kachłoku

Gaździno pod blache fórt kónski drzewa wciepuje
Dobry cug je w kuminie, tóż ani dymu nie czuje
Po ścianach sie blysko, ciepło od kachłoka idzie
Ogrzeje sie przy niymu każdy gdo z pola tukej przidzie

Jak sie do kachłoka wónglym porzódnie przilożyło
To aji w mrozy do rana w chałupie ciepło było
A kiej rano starka łogiyń pod blachóm słożyli
To śniodani obiod a wieczere, wszystko uwarzili

W trómbie sie piykło nasze cieszyński buchty a kołocze
Na całym świecie nic lepszego od nich przeca ni mocie
Stareczka z nij dycki wóniawy chlebek wycióngala
Łod kierego cało chałupa szumnie łod rana wóniała

Stoji kachłok w kóntku, we starej kuchyni
Starka ze starzikiym uż downo tymu pomrzili
Ale jak w nim ogiyń słożysz a go rozhajcujesz

To ciepło hań downych czasów hned na isto poczujesz

O brzózce a o mietle

Brzóska w zogródce na jor młode gałónzki puściła
W słónku sie wyczochtała, hneda sie zazielyniła
Do jesiyini sie rozrosła, tóż gałynziami ku ziymy tyrzała
Jak kole nij szoł gazda to go po gymbie a po karku łechtała

Gazdoszek wzión siykiyrke, chabinki pięknie powyrzazował
Potym jich rowno, pod stodołóm przy pnioku poukłodoł
Kónsek grubego dymbowego patyka, ze szopki wycióngnył
Do szpica go siykiyrkóm ociupoł, synki nożym przeciógnył

Szumniejsze gałónzki powybiyroł a ku sztylowi jich doł do kupy
Potym zaszoł po kónsek dróta kansik do starej chałupy
Wszystko pospołu zdrótował, coby sie to fest dzierzalo
Bo przy chałupie, na placu sie dycki każdy dziyń zamiętało

Potym eszce kónce gałónzek siykiyrkóm na pnioku zrownoł
Kapke to miał szure, bo už tego nie robił dość downo
Eszce sie podziwoł, esi wszystko je do porzóndku zrobione
Brzósckowe gałónzki wyrownane a fest drótami złónczone

S kónska patyka a s brzóska szumno mietła powstała
Hned jóm gaździno porwała, w siyni pozamiętała
Potym stareczka nióm liści na placu pod stróym góniła
Nowo mietła dobrze zamiętało, tóż baba sie nie urobiła

Potym jóm starzik chycił, we chlywie porychtował
Jak už wszystko porobił, to jóm do szopki schował
Ale starka jóm hneda wziyna, a na sztorc postawiła
Coby mietła wszystki złe moce, od chałupy przegóniła

Mietła se aji na wiesielu, mietlorza zwyrtala
S chłopami a s paniczkami se fest powywijala
Bo tak to je s tymi mietłami, że okróń zamiętanie
Sóm dobre dło swobodnych chłopców do potańcowanie

Mietła długo zamiętała, ale sie na kóniec zedrzyła
We swoim żywocie kupa wszystkiego przy chałupie ukludziła
Zaś sie brzózka zieleyni, zaś gazde połechtała
Bo by se rada na wiesielu, mietlorza potańcowała

Piwo Bracki - nasze tustelański

Uż w patnostym wieku sie w Cieszynie dobre piwo warziło
Przi balandrowaniu a na muzykach dycki sie go piło
Browarnik widzioł, że ludzióm s miasta óno fest smakowało
Kozoł go warzić tela, coby Cieszyniokóm nie chybiało

W siedymnostym wieku, na kopcu, przy zómku browar postavili
Ale sie przy tymu hneda Ferdynand a miasto powadzili
Bo snoci ksiónże prawo zlómoł, co prawilo o jednej mili
Przi tej sumeryji, jednako ganc dobrego piwa nawarzili

W dewatnostym wieku Habsburgowie sie w Cieszynie zjawili
Jako Rakuszanie, radzi piwo wszelijaki chlastali a pili
Karol Ludwik sie s architektym pospołu całóm noc radzili
Hned nowy szumny browar na zómkowym kopcu wystawili

Zaczli warzić piwo pilznyński, a fórt go było mało
Bo w całej mónarchiji habsburskij sie go przedowało
A hneda o Cieszynie sie w całej Europie rzóndziło
Bo po aryndach sie cieszyński piwo chlastało a piło

Potym za "Starej Polski" fórt sie cieszyński piwo s kadzi loło
Aji za Nijmców, choć ludzióm tu stela nie było wiesioło
Po wojnie cieszyński browar sie hneda upaństwowiło
A za kómuny sie po aryndach už nasze Bracki piło

Bracki od tych braci, co sie w Cieszynie zebrali
Naozajst sie wszyscy trze śmioli pili a radowali
Ta radość do piwa przeszła, tustelańskigo Brackigo
Tóm radość uwidzi każdy, gdo sie do flaszki podziwo

Bracki sie kiejsi po gospodach godnie do kryglów loło
Przi niymu była nejwiynkszo srand a dycki wiesioło
Chłopi nejlepsze kawały prawili, baby sie tymu śmioly
Po Brackim gazda dycki gażdzinóm kludził do stodoły

Kómusikej we Warszawie zawrzić browar sie uzdało
Ale naozajst jego historyji zno kapke za mało
Isto Brackigo nigdy nie pił, tymu sie mu w głowie kopyrce
A flaszki nejlepszego piwa na świecie nigdy ni mioł w rynce

Orzechy

Zaś gazda we stodole rychtuje, małe miechy
Bo przyszoł tyn czas, kiej sie sbiyro na jesiń orzechy
Latoś jich na zym, ze strómu fest pospadowało
Gaździno je rada, bo łoni jich było za mało

W zielónych szupach, abo sagi sie w liściach pochowały
Całe lato sie grzoły w słónku, na gałynziach spały
Przyszła Pani Jesiń, wiatrym jich strzepała
A listki na strómie na żółto eszcze pomalowała

Terazy leżóm w suchych liściach a ganc sóm wylynkane
Bo nie wiedzóm co sie z nimi eszcze dzisio stanie
Majóm strach, coby jich gdosi bótkiym nie przidepnół
Abo jako kamiń do dziury nie ciepnół

Gaździno stómpo opatarnie, liści rynkami maco
Pod bótkiym orzecha uczuje, hned sie po niego wraco
Gazda liści na kupke ku szopce pozgrabował
Ale wiater mu fukoł, tóż chłop fest nadował

Orzechy do miyszka wandrujóm, po zymi sie kulajóm
Starka ze starzikiym kupke liści macajóm
Bo ty podciepy sie rade przed ludziami chowajóm
A pomiyndzy liściami jako myszy wywodzajóm

Jak wszyscy poszli obiadwać, wiewiórka przileciała
Pore orzeszków se do dziury we strómie schowała
Jednego se hned przy szopce, pod krzokiym wartko zjadła
Ze sztyry s miyszka starzikowi a starce ukradła

Orzechy fórt lecóm ze stróma, ludzie sie po nich zgibajóm
Plechy, forszty, szafliki dziyń a noc obijajóm
Ty co uschły na słónku, starka už wyluskała
Postrzodki na kachloku pieknie poukładała

Ale sie s plecha tracóm, bo jich starzik próguje
Co idzie do masztale, to cosik w gymbie żuje
Ón pamiynto co mu jego starka hań downij prawiała
Że w orzechu je rozumu a pamiynci siła

Jesiynno depresyj

Dycki jak už minie lato, a jesiyn sie zaczyno
To jakosik nasrano je ta naszo gaǳzino
Gazda, kokot a kocur raczy ji z cesty slazujóm
A krowy kaǳe rano o nij szpekulyrujóm

Uǳ jak stowo to sie z gazdóm, kaǳe rano wadzi
O byle co, z kaǳdym w chałupie sie gniywać poradzi
Chłop ji prawi, że ji isto ciynżkij roboty chybio
A starzik, że wolnego czasu ji naozajst nadbywo

Jak starzika wyrzóndzać, starka w izbie słyszała
To mu dziepro w kuchni do ucha naryczała
Że jak sie mu mier-znie, to mu robote wynóndzie
Tóǳ chłop sie raczy, obrócił, do masztale póndzie

Siedli se stareczka przy blasze, piekóm amolety
Stary pojod, leży, tóǳ terazy łuskajóm orzechy
A starzik se myśli że go Pón Bóczek isto uratował
Bo kieby ni orzechy, to by naozajst zwaryjował

Ale chłopi tóm jesiyn tež czujóm, a chodzóm nasrani
Jak padze, to snoci nejlepsze na to je polywani
Jak ku gazdowi starzik, dwa sztamperle prziniesie
To potym gazdoszek kaǳe humory swoji gaǳzinki zniesie

Siednie se z nióm w kuchni, cosi powyrzóndzajóm
A jak kaj trzeja pomaco, už sie w legierze kulajóm
Choć padze, na polu je szpatnie, a w izbie je zima
Chłop dycki wiy, jako je babskij depresyji przyczyna.

Gorszy mo starzik, bo už tela pić nie poradzi
Tóǳ cały rozpolóny, rzić pod pierzine wrazi
Starka je rada, bo ciepło na plecach poczuje
A už je ganc jako w niebie, jak jóm wymasyruje

Liści ze strómów lecóm, deszcz po rynnie klupie
Tóǳ starka przy kachloku se siedzóm w chałupie
Warzóm dobry obiod, bo majóm obiecane
Legier zagrzoty a pleca, zaś pomasowane

Cofani godzin

Roz za czas, na całej dziedzinie godziny cofajóm
Kupa kurowodów wszyscy tustelocy skyrś tego majóm
Bo jak se gaździno zwyknie baji o pióntej stować
To terazy, coby nie zaspać musi se fest wachować

Wczora zygor jako dycki na piynć nasztelowała
Ale że sie wajzery cofie, na amym zapómniała
Tóż po nowymu o sztwortej sie z legiera skulała
Gymbe w laworze umyła, a wartko pośniodała

Gazda rzić dźwignył, ale mu cosik nie pasowała
Przeca za oknym je ćmok, a aji godzin je mało
Wartko sie oblyk, pod blachóm fest zahajcowoł
Na polu padało, hneda sie do szopki schowoł

Gaździno do chlywa wlaźła, kokota obudziła
Krowa głowym podniósła, fest sie zahruzila
Bo sie na isto gaździnki, jak ducha wylynkała
Tóż skyrś tego ji yny pół ampra mlyka dała

Kury potym cały dziyń chodziły jakisi pitóme
Kaczyce miasto po ziymi, chodziły po strómie
Tóż gaździnka aż do wieczora se cosi mamrała
Że do kosza yny pore wajec ze sómsieka wciepała

Gazda też miol z kóniami wielkucne kurowody
Owsa żrać nie chciały, ani z ampra pić wody
Wóz ze drzewym cióngły pómału, zaspane, zamamrane
Za tóm godzine miyni spanio, fest były nasrane

Cały dziyń wszyscy chodzili do zadku jako raki
Gaździno uwarziła miasto zymnioków buraki
A gazda też do wieczora jako szewc nadowoł
Bo se szpatnie dwa litry gorzołki nasztelowoł

Wieczór gazda godziny do zadku przestawił
Naciógnół, a na kastliku przy głowie postawił
A gaździnka se co inkszego w duchu wymyśliła
Że lepszego budzika jako kokot, isto nigdzi ni ma

Pajónek

Mały pajónek sie na wyrch strómu, pómału wyszkroboł
Przed ptokami sie pod złotym liściym ganc cały schowoł
Bo przeca tukej na polu je coraz bar-ży zima
A pierzinek dlo pajónków nigdzi na świecie ni ma

Ale pani jesiyń sie o nich hneda postarała
W chałupie cug zrobiła, okna pozotwiyrała
Tóż do postrzodka pajónek firangóm wlażuje
Pod stołym sie chowie, kogosik w izbie czuje

To prziszła gaździno, okna pozawiyrała
Pod blachóm szperhokiym kapke poždorała
Pajónek je rod jak fazol, ciepło od pieca czuje
Taki żywot do jora na ozajst mu pasuje

Pospołu z pajónkiym do izby mucha wleciała
Gaździnóm w kuchni fót a fót napalowała
Góni baba po izbach, na mucze z handróm poluje
Pajónek sie tymu dziwo a pajynczyne rychtuje

Bo už ganc zgłodniół, jak gaździno obiod warziła
Ale sie doczkoł, bo mucha do pajynczyny wparziła
Hned wszystko co dóma furko, pajónki wychytały
Tóż na caluńckóm zime do jora cosik podjodały

Pajynczyny sie nie niszczy, pajónka sie nie zabijo
Wiy o tym starka, starzik, gazda a przeciwno gaździno
Pajónki szczynści a zdrowi do chałupy dycki wkludzajóm
Tym, co jim dowajóm pokój sie darzi a grejcary majóm

Jak pajónek po rynce chodzi, to kszefty bydóm dobre
A jak po oblyczkach drepsi, łobili urośnie nadobne
Ale jak go zmarasisz, to nimoce a nieszczynści przidzie
A familija bydzie głód ciyrpieć, a żyć bydzie w biydzie

Drzymie se mały pajónczek w pajynczynowej pierzinie
Widzi go stareczka a do rzykanio skłodo rynce
Bo wiy, że każdego pajónczka Pón Bóczek do chałupy posyło
Coby we familiji było szczynści, coby sie wszystkim darziło

Na muzyce

Na Cieszyńskij Ziymy dycki tak bywało
Że jak było po robocie to sie tańcowało
Bo jak se chłop z babóm wiesioło pozwyrtali
To sie jedyn na drugigo ani nie gniywali

Bo tańcowani snoci lyczy, rostomajte nimoce
Baji jak kogosik rewna krynci całe dnie a noce
Jak gdosik wartko dochtora z miasta potrzebuje
Niech se poskocze a wiyr-zgo, hned sie lepszy poczuje

Hań downij jak sie kómu pozwyrtać kapke chciało
To sie do dziedziny na muzyki chodzowało
Szli tam młodzi chłapcy pospołu z dziołuchami
Stare ciotki, ujcowie, gazdowie z gaździnkami

Wszyscy se przy stołach na ławach posiadali
Jak piwo zaczęli łoć, to muzykancio zagrali
Chłapcy sie na dziołuchy wypyrzóné dziwajóm
A óny se raczy suknie a bótke oglóndajóm

Pod ścianóm se siadły stare ciotki z ujcami
Kapke dali, w kóntku starki ze starkami
Bydóm yny co trzeci kónsek pómału tańcować
Bo przeca trzeja młodych na muzyce wachować

Syncy po piwie už kapke wiyncyj opowogi majóm
Tóż dziołuchy do tańcowanio jednóm po drugij pytajóm
Muzykancio cieszynioka naroz tak szumnie zagrali
Że se stare ciotki z ujcami przy dwiyrzach pozwyrtali

Starki ze starzikami mieli młodych wachować
Ale jak tak grajóm to je grzych se nie potaćcować
Gaździnka z gazdóm każdy kónsek dzisio wywijala
Tóż óny mu serce wali, a óna sie sfuczała

Na muzyke przisзли chłapcy z inkszej dziedziny
Ale jich nasi syncy hneda przegónili
Bo byli dociyrni a dziołuchy fórt napalowali
Majóm szczynści, że po gymbach eszce nie dostali

Choć je nieskoro, to wszyscy sznel polke zwyrtajóm
Muzykancio to widzóm, eszce warciejszy grajóm

Uż żodnego nic nie boli, nimoce sóm wylyczóné
Dochtór nic nie zarobi, nie bydzie miół zapłacóné

Starucno stodola

Tam kany sie schodzóm łod siedloków pola
Stoji se miyndzy strómami starucno stodola
Sto roków tymu jóm tukej gazdowie postawili
Jak z tesorzami z Wisel wszystko wyrzóndzili

Nejprzód jednako mulorze pilyrze postawili
Całe dnie przy malcie a przy ceglach robili
Potym górole sie hneda swoji roboty chytali
Dyle siykiyrkami pieknie a rowno ciosali

Wynźbe z hrubych belek na pilyrzach oprzili
Na bóntramach płotwie rowno gwoździami chycili
Ciynżki wrota na bantach z przodku powiesili
A na kóniec deski na ścianach porzónndnie przibili

Jak uż stodola stoła, to ji fórt cosik chybiało
Coby do postrzodka na siano, na słóme nie padało
Toż dachówki na sóm wyrch chłopi ukłotali
Jedyn drugimu z drabiny se jich podowali

Wiele fur siana do postrzodka wjechało
A jak to siano potym aż do jora wóniało
A kiej sie gaździno z gazdóm po sianku kulała
To yny ta stodoliczka czuła a widziała

Kury tam wajca nosiły, dziecka z piyntra skokały
Łaski, myszy a szczury w sómsieku dorobiały
Ale wachowały stodoły aji pstrokate kocury
Poradziły podciepów wysmyczyć z każdej czarnej dziury

Pani jesiyń listki z gałynzi wiatrym otrzepała
Coby sie stodola na dziedzine kapke podziwała
Na ty kopce, s kierych gazda siano w lecie zwożali
Do sómsieka a na piyntro go procznie ukłotali

Zimny wiatr przez deski fuko, pogwizduje
Na gumnie z resztkami siana zwyрто a tańcuje
Stodola żodnej sumeryji a deszcza sie nie boji
Kierysi rok tu miyndzy strómami na isto postoji

Andrejki

Jak sie dzioluchy dozowiedziec malo wila chciecie
Gdo bydzie galanym, a kany go nóndziecie
To dzisio, na Andrzeja rostomajtymi wrózbami
Pokoże Wóm to magija starucnymi czarami

Bo dziosio je tako noc, kiero na isto czaruje
Schowane wieca kiere bydóm, oczóm pokazuje
Tóż dzioluchy, do izby wieczór kupóm wlazujcie
A o tych waszych galanach, do rana planetujcie

Nejprzód dzioluszki przez klucz do wody воск loły
Ale sie tego wrózynio dycki kapke boły
Bo jak na wodzie jakigo szpatoka uwidzały
To sie potym cały rok skyrs tego starały

Ale starki jim prawily, że uroda wartko ginie
Choć kupa gryfných synków chodzi po dziedzinie
To lepszy chłop dobry, robotny, ale obyczajny
Jako pijok a lyń, byle by yny był szwarny

Potym bótki ku dwiyrzóm jedyn za drugim ukłodały
Kiere sie chciały wydać, fest sie przy tymu sturkały
Bo kierej bótek piyrszy do pola zaglónndnie
Do roka jóm ku ołtorzu do ślubu pociógnie

Eszcze placki na dłaszke dzioluszki dowaly
Potym do izby głódnego psa wpuszczaly
Kierej placek pies zeżroł, ta sieadowala
Do wydowanio sie pómału, po kapce rychtowala

Galónzke z jabłónki do wody dziolucha wraziła
Dziwala sie esi do Wilije sie nie opuściła
Jak zielóne listki sie na nij zazielyniły
Naozajst przidzie galan z jakisikej dziedziny

Na kóniec dzioluchy jabka do kosza szkrobały
Ze szupów miano galana szpekulyrowały
Przed spanim se każdo zjadła harynka słónego
Coby se w nocy wyśniła synka szykownego

W Andrejki dzioluszki wieczór planetujcie
Co Wóm z tego wyndzie, tego sie bójcie
Bo każdej je synek w niebie napisany
Jedyn bydzie podciep a inkszy cacany

Szachta Morcinek

W osimdziesiątych latach w Kaczyckiej dolinie
Kónsek od Olzy, kiero se pómału płynie
Hawirze szachte głymbokóm w ziymy wykopali
Morcinek jóm potym wszyscy dokoła mianowali

Do szachty autobusy wte a we wte rajzowały
Hawirzi na szachty nocni a ranni dowożały
W biurach paniczki na stołkach słusznie siedziały
Wyplaty a premije dlo wszystkich rachowały

Na dole hawirze dobre wóngli kopali
Wózkami a skipym go na wyrch wycióngali
Každy tym wónglim se fest rod przykładół
W cyntralnioku, pod blachóm w chałupie chajcowół

Na Morcinku sie wszystkim ganc dobrze robiło
Wszystki kurowody, hned sie wyrzóndziło
Dyrektorzi swoich hawirzi radzi posłuchali
Jako mógli to jim w robocie dycki pómogali

Przi szachcie był klub, w kierym w balón kopali
Dobrzy fusbaliści w nim dycki dobrze grali
Morcinka w Kaczycach fórt dobrze spóminajóm
Bo z jego grejcarów szumnóm dziedzine majóm

Dzisiaj po szachcie už mało wiele zostało
Bo sie roz kómusikej jóm zawrzyć ubzdurało
Ale hawirze, kierzi na nij kiejsi robili
Szumny pómnik wedle cesty ji łóni postavili

Smutno je bez tej szachty w kaczyckiej dolinie
Yny Olza jak kiejsi płynęła tak se dalij płynie
Ale możne jeszcze kiejsi wszystko sie odmiyni
A zaś sie bydzie fedrować na kaczyckiej ziymy

Szczynść Boże, Zdarzbóg!

Zima

Zima už w listopadzie do okiyn zaglónała
Tóż gaździno w kachloku, tym tupłym chajcowała
Na miedze a na zogródke też sie wtynczas dziwała
Dycki rano trowe a kwiotki mrozym sztrajchowała

Eszcze sie po lesie przed jesiynióm chowała
Wieczór zimnym luftym do gymby fukała
Ledzy kany śniegiym w nocy dziedziny posuła
Hned z kóminów dym z polónego drzewa poczuła

Wiedziała, że to eszcze ni ma, ganc tyn jeji czas
Że musi kapke doczkać, że przisła za wczas
Bo gaździno pucuje w całej chałupie dłaszi
Rychtuje sie z gazdóm do wielkij zabijaczki

Tóż se czympla pod strómym a sie tymu dziwała
Ciyрпиwie na starucnym pnioku pod lasym siedzała
Kiej pani jesiyn ostatni listek z dymba strzepała
To zima už na calutkim bożym świecie królowała

Terazy už mrozym wszyndzi po dziedzinie fukała
Myszy a chroboki do chałupy do ziymi przeganiała
Jak yny rynke dźwigła wszyndzi fest śniegiym suła
Bilo je už chałupa, chlyw, stodoła, rajczula

Starzik na paniczke zime dycki nadowali
Ale śniyg przy chałupie warto odkidowali
Potym jak sie przy kachloku yny kapke zagrzoli
To mu starka warzónki do sztamperla pololi

Dziecka zaś majóm ucieche, jak śniyg uwidziały
Wartko sie oblykły, hneda pośniodały
Z chałupy jak z flinty do pola poleciały
A w biołej pierzince sie całe wykulały

Pod tóm biołóm pierzinkóm zymeczka se drzymie
Tak se spi a spoczywo už łod końca jesiynie
Zima jóm fórt jak dobro cera opatruje
Kany je śniega mało, to go hneda dosuje

Siedzóm ludzie po chałupach a fest przykładajóm
Ciepły jor a lato fórt se spóminajóm
Na paniczke zime ni majóm co nadować
Dyć przeca eszcze kapke a bydóm kolyndować

Winszowani na Nowy Rok

Winszujym Wóm na tyn Nowy Rok, coby sie Wóm darziło
Coby sie Waszej familiji nic złego nie przitrefiło
Niech we Waszej chałupie chlyb je dycki na stole
Siana, słomy niech nie chybio w sómsieku we stodole

Gazda niech se swojóm gaździnke na każdo opatruje
Jak yny może to niech jóm fórt ścisko a lica całuje
Niech sie majóm radzi, pospołu robióm, odbywajóm
A z tej swoji roboty na gróncie, urode a profit majóm

Niech Wasze dziecka bydóm słószne a Was posłuchajóm
Starzików, Starki, Ciotki, Ujców dycki w zocy majóm
Niech sie uczóm, coby z nich ludzie jacysi byli
Coby robote naszły, czegosik sie dorobiły

Winszujym Wóm cobyście byli zdrowi, cobyście nie kuckali
A do sznuptychle, jak rok długi nigdy nie smarkali
Jydzcie kwaśnóm kapuste, cebule, knobloch gryźcie z wieczora
Na ozajst nie bydziecie musieć chodzić do żodnego dochtora

Niech Wóm kury noszóm moc jajec, kurzynta niech sie chowajóm
A kaczyce z trusiokami sóm żyrne, niech warto przibiyrajóm
Cobyście pełne ampry mlyka z chlywa wynoszali
Krowy coby dycki pod pyskiym, trowe a siano miały

Coby Wóm babučki rosły a dycki dobrze żrały
Cyrknijcie jim kapke mlyka, coby nie wymyślały
We wyndzoku kupa szpyrek, niech gazda uwyndzi
A niech wónio wyndzóno po całej chałupie wszyndzi

Niech Wóm Pón Bóczek na gróncie urode pobłogostawi
Kupe orstwi siana a snopków słomy przez lato postawi
Cobyście z nim fórt rano a wieczór na każdo wyrzón dali
A dary nieba od niego wyrzykane na każdo dostali

Coby na rok było lepszy, jako latoś było
Coby nas wiyncyj przibyło, jako nas ubyło
To wszystko Wóm Tómek, synek stela winszuje
A na sylwestra dobróm gorzołke w piwnicy szteluje

Wszystkiego dobrego na Nowy Rok, niech sie Wóm darzi!

Nawaliło śniega

Hań downij to były zimy, jak śniega nawaliło
Żodnego to na dziedzinie ani nie dziwiło
Bo przeca ciepło a sucho dycki być ni może
Taki bydzie czas, jako Pón Bóczek rozkoże

Było aji tak, że jak w listopadzie śniega napadało
To do kwietnia sie kole chałupy chodniki odśniżyła
A żodyn na to biołe świństwo ani nie narzykoł
Łopatóm giboł, o jor przy kachloku cicho se porzykoł

Wiele bydzie jutro śniega, tego żodyn nie wiedzioł
Jak sie rano do okna podziwoł, dziepro sie doziedzioł
Podle tego sie oblykoł, a obuwoł wysoki bótki
Dowoł aji pozór, coby galoty nie były za krótki

Nejprzód gazda śniyg od schódków rano odkidowoł
Wiater mu do gymby fukoł, tóż przy tymu nadowoł
Zrobił chodnik ku masztali, aji do stodoły
Coby sie kury niysć wajca na sómsiek nie boły

Trzeja aji chodniczek gaździnej do chlywa odkidać
Bo už amprami w siyni trzasko, hned bydzie odbywać
A fest by baba na chłopa z rana nadowała
Kieby sie na placu we śniegu cało wyzolała

Rosnóm kupy śniega, starzik jich wykidujóm
Jako sie zagrzoć przy tymu se szpekulyrujóm
Bo choć sól zagrzoci a woda jim z gymby paruje
Na isto flaszke ze sztamperlami hned wykómbinuje

Tak było hań downij, a dzisio ledwo kapke posuje
Uż wszyscy klejżóm, każdymu sie naroz auto psuje
Miasto odkidować, raczy na traktór z płógym czakajóm
Choć w garaży naozajst wysoki gumocze a łopaty majóm

Ludzie, tego czegosik biołego, pyty sie nie bójcie
Na wielkucne kupy go od rana pospołu odkidujcie
A śniyg leci z nieba, przeważnie po cichu, baji w nocy
Pón Bóczek go z nieba puszczo dycki kole północy

Starka a Starzik

Wszystko wiedzóm, a aji wszyndzi byli
Nie było takij cesty kieróm by nie kroczyli
Bo przeca kupa roków už żyjóm na tym świecie
Tóż poradzóm rzyc, co jim żywót prziniesie

Stareczka naozajst wszystko poradzóm uwarzić
Wiedzóm wiela czego trzeja do garca wrazić
Majóm w głowie na jodło wszystkie recepty
Tóż na nic jim sóm zeszyty, blajszyfty, długopisy

Co byście nie potrzebowali Starzik majóm w chałupie
Pieknie poukładane, w porzóndku, nie na żodnej kupie
Tych wiecy nowych a starucnych majóm dóma niemało
Przez całe długi roki sie tego nazbiyrało

Stareczka znajóm wszystkie pogodki, starucne historyje
Wiedzóm jaki sóm w bojkach diobły a kaj jaki bestyje
Dycki mo dło nas czas, nigdy nas nie przegnała
Chyba że my byli spórni, a óna sie fest nasrała

To ona piyrso nas rzykać do Pón Bóczka nauczyła
O Pónu Jezusie, Jego Ewangeliji nóm szumnie rzóndziła
Dycki mo dło nas czas, kurowody poradzi posłuchać
Aji jak ji to szuszkómy, po cichu, przez szatke do ucha

Nejlepszy chlyb je tyn, co Stareczka w trómbie piekóm
Nejbar-ży szmakuje buchta, co jóm ze szpajski prziniesóm
Jak my sóm nimocni, to zieliny na kachloku uwarzóm
A jak cosik boli, swojóm maścióm nas hneda namażóm

Starzik wszystko poradzi sprawić, nic nie wyciepuje
Wercajg a kładziwo chyci do pacek, jak sie cosik zepsuje
Wszystko se robi pómału, nigdzi sie nie śpiycho
Jak co nie poradzi zrobić, to o tym z ksióńżek poczyto

Starzicy dycki na nas w chałupce z odewrzitym sercym czakajóm
Bo na isto nas nejbar-ży na świecie ze wszystkich radzi majóm
Ale na wieki tukej nie bydóm, tóż jich nawszczywiejcie
A jak sie stracóm, to o nich dycki dzieckóm wyrzóndzejcie

Wszystkim Starkóm a Starzikóm winszujym Bożego
Błogostawiyństwa, zdrowio a niech sie Wóm darzi!

Płyniesz Olzo

Płyniesz Olzo, po dolinie
Płyniesz jak hań downij
Fórt ty same na twym brzegu
kwitnóm kwiotki polni

Twoji wody, jeszcze nigdy
Sie nie zababrały
A tak samo blyszczóm w słónku
Jak kiejsi blyszczały

Ale ludzie w żywobyciu
Fest sie už zmiynili
zwykami a wiaróm Ojcóm
Róncz už pogardzili

Dómb starucny na Twym brzegu
Jak szumiół tak szumi
A wnuk z wyróndzanio starki
Róncz cosik rozumi

Na Twym brzegu downym śpiwym
słowik sie odżywo
Szumne ty nasze pieśniczki
Róncz gdosikej śpiwo

W świyntej ziymi chananejskij
rzyka Jordan żynie
w tej wodziczce Izraela
lud broł oczyszczyni

Tóż z rzykanim żech uklynknył
ganc słósznie przed Panym
cobyś była Olzo takim
nóm stela Jordanym

Potym kiejsi, jak po falach
wiaterek zafuko
w tym szuszkaniu, starki dzieje
wnuczek zaś posłucho

Tóż czympnie se kole Ciebie
dumać nad przeszłościóm
Uż żyć bydzie dło swej Ziymi
robotóm, miłościóm!

Chałupa Ojców

Chałupa Ojców to je raj
Dar Ojca Niebieskiego
Chocież byś przeszoł cały świat
Nie nóndziesz szumniejszego!

Tukej dziecino piyrszy roz
Matceś swój uśmiych dała
Tukej Pónbóczkaś zaczęła znać
Piyrszy roz żeś rzykała

Tukej ojcowski oczy fórt
Wszyndzi cie wachowały
Tukej ty młode twoji dni
Pómału przemijały

A jak už kiejsi wyndziesz styl
Póndziesz w tyn świat daleki
Chałupe Ojców w sercu miyj
Dziecino už na wieki

ZDJĘCIE NR 32

Sztrykowaní

Starka baji w zimie jak už poodbywali
To na stołku w kóntku se w cieple siodali
Jeglice, kulki z niciami z podstola wycióngali
A cały wieczór, do nocy cosik sztrykowali

Starzikowi owczok, bo fórt mu je zima
Gor jak nie zahajcuje, a piecu je cima
Odzieje go aji wtynczas, jak póndzie do szopki
Ale go starka oryczóm, jak nie oblecze czopki

Synkowi szal, długi, zielóno-modro-bioły
Coby miół jak idzie na słóme do stodoły
Bo fórt ze sagim karkiyem po polu szpacyruje
A potym narzyko, że go kark poboluje

Dzieckóm ciepłe czopki, jak idóm do pola
Do szkoły, na sónki, a aji do kościoła
Bo ty stare, kansik w lesie na isto potraciły
Tak to je, bo fórt gónióm, jako każdej zimy

Cerze rynkawice, bo tóż fórt narzykała
Że ji na rynkach skóra popraskała
A Starka ji przeca od małego prawiała
Trzeja chrónić packi, jak na polu je zima

Sobie Stareczka zrobili cieplutki fusekle
W nogi jóm oziómbo, choć w piecu je jak w piekle
Starzik jóm chcóm po szłapach kapke masyrować
Że to je lepsze, jako nogi pod pierzine chować

Wszystkim sie w chałupie gymbulka zaś śmieje
Na mrozie jich starczyne sztrykowani grzeje
Bo przeca nici sóm z wełny, z baróna szumnego
Tóż ogrzejóm kaj kogo yny, młodego a starego.

Jak starka to wszystko w kóntku po cichu sztrykowała
To miłość do tego wraziła, wela ji yny miała
Tako czopka lebo fusekla, dycki cie w zimie ogrzeje
A starczyne serce sie skyrz tego z radości zaśmieje

Syn o Cieszynie.

Móm tak jako aji ty
Miasto swoji a w nim
Nejszumniejszy mój świat
Nejszumniejsze dni
Niechołech se tam sztrajchowane sny

Kiejsi zastawiym czas
A z ptokami ganc wczas
Polecym wiera sił,
Tam kaj moji sny,
A cieszyński sztrajchowane dni,

Jak obezdrzić chcesz,
Nadolziański świt,
Tóż hned pódź zy mnóm hanej tam,
Uwidzisz jak przywito szumnie nas,
Cieszyński dziyń.

Masny sztwortek

Jak sie yny w chałupie zabijaczka skóńczyła
To gaździno ze szpyrek szmolca nasmażyła
Łyżkóm go do bóncloków potym nakidała
Wyrzeczkiym przikryła, do szpajski schowała

Taki fet sie dycki przido, baji do stryków
Ale nejbar-ży gor terazy do fajnych kreplików
Bydzie jich gaździno w brutfaniji smażyła
Cały bónclok szmolca rano do nij wraziła

Gazda wiy, że je sztwortek, że cosi sie rychtuje
Tóż pod blachóm fest wónglim a drzewym hajcuje
Bo coby sie po brodzie marmulada kidała
Trzeja sie chyć roboty od biołego rana

Szumnie sie z kumina nad chałupóm fachluje
Skyrs tego sie gaździnce serce fest raduje
Mólke, wode, wajca w misce wymiyszała
Ku tymu kapke cukru a gorzołki dała

Jak se na krepliki ciasto narychtowała
To se z niego kulki w palcach uszulała
Potym jich prziciśla, styrczyła marmulade
Takóm ze śliwek, co dziecka jóm majóm fest rade

Na kóniec jich zawrziła, eszcze pokulała
A do wrzawego szmolca pómału wciepowala
Uż sie krepliki w brutfaniji skwarzóm
Na isto sie jako dycki gaździnce podarzóm

Jak yny ochłódły, uż po nich wszyscy sióngajóm
Nic nie wyrzóndzajóm, yny gymbami mlaskajóm
Brody majóm masne, palce od marmulady
Nie trzeja żodnymu bómbónów, ani czekulady

W masny sztwortek kreplikami sie każdy futruje
Wiele ich gdo wcis uż żodyn nie rachuje
Gaździno sie tymu dziwo, serce sie ji raduje
Bo każdy dzisio w chałupie se gymbe oblizuje

Klebetnice

Zofija dycki rada po chałupach chodzowała
O wszystkich wszystko hneda wiedzieć musiała
Jak yny po południu kapke poodbywała
Uż kansik u kogosik w kuchyni siedziała

Kamratek miała godnie, a rzeczy było kupa
Fórt cosik wyrzónrzały, a nadstawiały ucha
Fulały, drzystały, bulczały, fanzoliły
Przez wieczór obrzónrzały ze sztyry dziedziny

Kaj kiery umrzył, a gdo sie z kim galanił
Gdo kogo oszydził, a babe ocyganił
Czymu Haniczka przestała chodzić do kościoła
A skyrz czego wygorała wielkucno stodoła

Że Staszek zaczón chlastać, bo go baba nasrała
A Marysia pod chałupóm zaś dzisio beczala
Eszcze że sie chłopi w aryndzie pobili
A potym pierónstwa po chałupach porobili

Jak tak tym babóm gymby jak maszynki chodziły
To sie ludzióm na jynzykach boloki porobiły
Bo na każdego cosikej rzyc poradziły
Tóż jechały jynzykami wiele miały siły

Chłopi na swoji paniczki byli fest nasrani
W chałupie wszystko óni, obiod, odbywani
A baby jak radija, całe dnie, wieczory
Że jich ni ma gańba pierónski potwory

Jak wszystkich obrzónrzały, fest sie zastarały
Bo na żodnego żodnej rzeczy uż wiyncyj ni miały
Tóż zaczęły drzystać o sobie, a fest sie nasrały
Bo jedna na drugóm a trzecióm pospołu nadowały

Zofija uż po chałupach na drzisty nie chodziuje
Żywobycim inkszych sie nie interesuje
Bo jak fórt kogosikej żywotym żyjecie
To boloki na jynzykach sie robióm po świecie

Dziś paniczek

Na ósmego marca dycki už tak bywało
Że sie wszystkim paniczkom szumnie winszowało
Kwiatki, czekulady a pusy dostowały
Za to chłopom gorzółki godnie polywały

Od rana sie kaźdo paniczka pyrczy a sztrajchuje
Po chałupie parfумы sie w kaźdym kóntku czuje
Wszystki sie czosajóm, pięknie oblykajóm
Na chłopski winszowani už yny czakajóm

A chłopci też sie od rana myjóm, perfumujóm
W kónzumie kwiatki, bómbóny paniczkom kupujóm
Kaźdy ogolóny, wyśmiolety, ostrzigany
Żodnemu dzisio ni ma przy tym świnyńcie gany

Paniczki kaźdo w izbie na chłopów czakajóm
Firangami ruszajóm, przez okno zaglónďajóm
Bo wiedzóm, że dzisio byďóm całe wybośkane
A za wszystkie czasy przez chłopą wyściskane

Bo przeca paniczki sóm jako szumne kwiatki
Matki, Baby, Starki a aji Stare Ciotki
Cery, Siostry, Prastarki, Kuzynki, Szwagrówki
Wnuczki, Prawnuczki, Ciotki, a aji Bratówki

Dzisio wszystkie wiedzóm, że swoji świnyńto majóm
Bo chłopci w izbach, w kuchyni wszystko ukludzajóm
Ponikierzi aji obiod od rana warzili
Ze żodnóm paniczkom sie wubec nie wadzili

Za szumne winszowani, warzónka sie poloła
Śmijchu, radości, srandy wszyńdzi je dokoła
Paniczki na dziedzinie dzisio regirujóm
Jako grofki a królowe dzisio sie poczujom

Wszystkim Wóm paniczki nasze rostomiłe
Winszujym cobyście miały same dobre chwile
Zdrowio, szczynścio a wiyńcyj radości jako złości
Cobyście nóń żyły długo we zdrowiu a w miłości

Starczyn żywotek

Na rechli we starucnej, dymbowej odmaryji
Wisi, hanej w izbie, choć starka downo umrzili
Roz za czas go Matka, na pole wycióngajóm
Proch a mory z niego klupaczkóm wyganajóm

Tyn starczyn żywotek, co go kiejsi nosiła
Co na nim jeja ciotka szumne kwiotki wyszyła
Ty, kiere na miedzy za chałupóm widziała
Strzybnymi niciami jegłami podziubała

Na czornym zamecie, co kosztował grejcarey
Coby sie na nim, ty nici odznaczały
W dziyń w słónku na wszystkich dokoła blindowały
A w nocy miesiőnczkowi do gymby blyszczwały

Piyrszy roz go stareczka na muzyke oblykła
Ale z nij hneda za godzine uciykła
Bo nie zwykła z chłāpcami zwyrtać a tańcować
Eszcze nie wiedziała, jako w nim balandrować

Potym w nim była w kościele, tóż słuszenie rzykała
Kiej z niego wylazła na chłāpców sie dziwała
A óni na nióm, a na jeji przesumny żywotek
Na kierym był z miedzy każdy jedyn kwiotek

Żywotek miała wtynczas, kiej sie wydowała
Jak chłāpcowi swoji serce szczyrze darowała
Na wiesielu w tym żywotku całóm noc zwyrtwała
Dziepro rano go przed chłāpym w legierze ściepała

W nim krzcila dziecka, wydowała jich a żyniła
Żywot leciół, tóż sie w nim aji na kőniec zestarziła
A choć sie jeja gymba po rokach zgrzibaciła
Dlo żywotka dni, miesiyncy a czasu wubec ni ma

Starczyn żywotek kiejsi jeja wnuczka oblecze
Szumny kwiotek z miedzy do chałupy prziniesie
Możne go niciami do zametu doszyje
A starczyn żywotek wtynczas zaś odżyje

Wesołego Alleluja!

Kura we chlywie zaś wajca wysiaduje
Kokot przy niej siedzi, ciyrpliwie jóm wachuje
Raduje sie barón, mycek a każdo jedna kura
Zaś prziszła Wielkanoc, wesołe Alleluja!

Wyrzbné gałónzki, gaździno do wody postyrkała
Z nich a s inkszych zieleń palme powiórzała
Pod bóńtram jóm stycrzyli, coby jich chróniła
Niemoce, nieszczynści a fajer od chałupy góniła

Kocianki z niej dziotuszki už se pozjodały
Coby jich karki a mandle wubec nie bolały
Potym jóm gazda spoli, dymym krowy osmyndzi
Popiołym kiery z niej zbydzie, grónt posuje wszyndzi

Godnie wajec na sómsieku dziecka nazbiyrały
Potym jich paniczki szumnie posztrajchowały
Kaźdo jako umiała, kryski, kropki, linije
Gwiozdki, trowkym, kwiotuszki a szumne lilije

Wajco to je żywót, kurczok sie z niego kluje
Ganc mokry ze szupy na świat wylazuje
Ty szupy starzik wziyni, kiejsi do miecha schowali
Pod grónta jich wkopali, jak chałupe stawiali

W kuchni szumnie wónio, a placu bar-zo ni ma
Bo Starka piekóm na plechu szumnego murzina
Kołocz už we szpajsce na szpyrki sie fórt dziwo
Kole niego wórszt a szónka na hokach spoczywo

Chlebiczek też už na stole, kole buchty leży
Ucałuje go kaźdy, kiery w Pón Bóczka wierzi
Bo to je jego ciało, Stareczka mi tak prawili
Dycki go mieć w zocy, tego mie nauczyli

Wszystkiego nejlepszego Wóm wszystkim winszujym
Yny tak poradzym, bo inakszy nie umiym
Cobyście sie na nowo, jak kurczok urodzili
Do Pón Bóczka rzykali, Chrystusa wielbili

Wesołego Alleluja!

Kuchyń

W kuchyni w szuflodzie, pomiyndzy łyżkami
Leżóm se warzechy, pomiyndzy nożami
A na hokach fyr tule wiszóm z szyfónkami
Wedle bagiyniorek pospołu z chochlami

W biotej odmaryji, pomiyndzy talyrzami
Spióm stare garce wroz z wyrchniczkami
Na rechli uciyrki, biote, pieknie biglowane
Kole nich fortuchy, szumnie wyszywane

Na kachloku knobloch a cebula spoczywo
Z półki majyrónek sie na nich fórt dziwo
W bóncloku sie biyli szmolec ze szpyrkami
W szklónce pływie ogórka, pospołu z krzónami

Na ryczce kapółka stoi, co zbyła ze syra
Kiery gaździno do szpajski, hned rano wraziła
Bydzie z niego kołocz, syrzoki, lebo śliżki
Tela dobroty a styknie jedyn garniec kiszki

Gaździno rada cosik na blasze wartko uszkwarzi
Z byle czego dobre jodło gazdowi uwarzi
Stryki z wyrzoscami, babraczke, lebo czoskule
Co mo na pozoryndziu, z tego cuda rychtuje

Bo najlepsze jodło to je przeca nasze, tu stela
Warzi sie go roz dwa, nie trzeja do niego wela
Fazole z kiszków, a ku tymu fajne masne szpyrki
Bydóm Wóm szmakować, jako kita a faszyrki

Amoletami z marmuladóm, też sie fest najycie
Jako fusatych gałuszek, dyć dobrze o tym wycie
Koprula, fazolónka, ściyrki a bulczónka
To sóm najlepsze polywki, ku tymu eszcze wodziónka

Buchte pomazanóm masłym na kóniec dostaniecie
Ku tymu kómpot ze śliwek, najlepszy na świecie
Tako je ta naszo kuchyń, każdymu fórt siedzi w głowie
Ta talijańsko, francusko, niech sie przy nij schowie

Fajermóni

Roz do roka fajermóni majóm swoji swiynto
Na každo cało dziedzina fórt o nich pamiynto
Bo jak sie cosik stanie, kansik pomóc trzeba
To hned syryna na depie fest ryczy do nieba

Wtynczas Florian chłopów po chałupach zwołuje
Bo ón fórt ty kuminy a kachloki wachuje
Jak yny uwidzi, że kansik cosik gore
To fajermónów wyganio na ceste, na pole

Tak jak sóm obleczyni, lecóm, nie mamrajóm
W depie sie w kómbinezón wartko przeblykajóm
Auto už zapuszczóno, wszyscy sóm w postrzodku
Jura, Paweł ze zadku a kómyndant z przodku

Dzisio sie poli stodoła Jozefowi ze sztreki
Wczora zalóło piwnice Hyńkowi z pasieki
Onegda sie dwa auta przy kónzumie strzaskały
Tydziyń tymu dachówki z chałupy pofurkały

Jak rzyka wylóła, to bydło ratowali
Po całej dziedzinie łódkami pływali
Wszystkim pomógli, żodnego nie niechali
Tóm pomoc ludzie eszcze długo spóminali

Ni ma lepszej imprezy, jako z fajermónami
W depie szykowne baby, yny klepióm garcami
Wiesieli, dożynki, kómunija, pogrzyb, urodzinki
Baby fajermónów nawarzóm, stela gaździnki

A fajermóni to sóm na každo obyczajne chłopcy
Robióm na gróncie, chodzóm wczas rano do roboty
Ale jak yny kómusik pomóc wartko trzeba
To syryna sama ryczy do samiućkigo nieba

Wszystkim Wóm fajermóni z serca dziynkujemy
Szczyńscio, zdrowio a siły z serca winszujemy
Niech sie Wóm darzi a Pón Bóczek dycki opatruje
A syryne zapuści, jak cosik złego uczuje

Zielóny moj

Prziszłoł moj, dokoła wszystko sie zielyni
Słónkiym przigrzoł, tóż serca ludzi odmiyni
Bo sóm po tej zimie jakisi twarde, wyziymbióne
Smutkiym a żywotym už aji fest utropióne

Tóż zacznón Świat na zielóno pómału malować
Chłód a ziómb musioł kansik do doliny schować
Bo widzioł, że strómki młode listki puszczałóm
A żodnej pierzinki na noc przeca ni majóm

Hned sie kole chałupy zielóno zrobiło
Tóż na zogródke wylazła starka a gaździno
Flancki, cebule a knobloch hneda posadziły
pietruzieli, marekwie ziymeczkóm przikryły

Moj jak to uwidzioł był rod, tóż idzie dali
Ku chlywu, do szopki a potym do masztali
Krowóm, kuróm a kónióm miedze pokazuje
A gazda za stodołóm už grodzi rajczule

Strómy jak moj uczuły, to sie dorzóndziły
Że zimy naozajst už ni ma, tóż kwiotki puściły
Hej, bydzie bioło a różowo na całej zogradzie
Dobrze, bo pszczelorzé už myślóm o miodzie

Tóż moj do hóli zaklupoł a pszczoły pobudził
Do szumnych kwiotków na miedzy jich hneda zakludził
Kwiotuszkóm sie gymby śmiejóm, słónko na nich grzeje
Jak yny wiaterek fuknie, to wszyndy jich posieje

Małe ptozki wylazły, jak tyn moj uwidziały
Gniozda se zrobiły do luftu powyfurkały
W zielónych liściach strómów sie potym pochowały
Nejszumniejsze pieśniczki od rana śpiywały

Świat sie zrobił farbisty, wszystko sie raduje
Aji jak na Zofije czas sie kapke popsuje
Moj wszystko kole chałupy szumnie zazielynił
Przirodzie doł żywót, ludzióm serca odmiynił

Wczas rano w czerwcu

Dziyń noc przeganio, už spać ji kazuje
Krótco tukej była, tóż sie fest szprajcuje
Ale idzie, za strómy sie kansik schowała
Pod wielkucnym dymbym eszce podrzymała

Ptoki, jak yny kapke światła na niebie uwidziały
To fest rade do Świata pieśniczke zaśpiywały
Tóm starucnóm, o słónku, co sie pómału budzi
Co zaglón do izby, łechce po gymbach ludzi

Nejprzód Drozd zaśpiwoł, w malinach schowany
Potym Rudzik, w Jabłónce kapke wylynkany
Za nim Kos na Orzechu, szumnie popiskuje
A Świyrgotek hanej w trowie, na isto dziyń czuje

Kukuczka sie też budzi, tóż na głos zakukała
Sikorka kansik z krzoków sie naroz odezwała
Potym Pierwiosnek a Ziyмба se eszce zaśpiywały
Wilga a Szpok kole sztwortej pospołu zajaszcząły

Dziyń už po miedzy boskym pómału szpacyruje
Szłapy mo mokre, bo rose pod nimi fórt czuje
Słónko sie budzi, zza starej trześni wyzyzuje
Ciepłym noc przeganio, niebo na modro sztrajchuje

Ale noc sie obudziła, kapke sie spamiyntała
Pół nieba na czyrwiono wartko pomalowała
Słónko už je w jabłónce, tóż jak to uwidziało
Hned całóm rose z trowki na ziymie wyfukało

Coby dziyń móg gazde z gaǳzinóm pobudzić
Kokota z kurami na pole wykłudzić
Coby sie gynsi pypki na miedzy odewrziły
A pszczołki mógły robić, wiela majóm siły

Yny kokot na pnioku siedzi zastarany
Na ozajst dzisio rano musioł być ożrały
Kie go Kos obudził, dziepro o pióntej rano
A kwuczka go żduchała fórt a fórt do stowanio

Sranda

Sranda musi być, choćby Starke wieszali
A jedynóm gospode w dziedzinie bulali
Bo pokieli sie gymba człowiekowi śmieje
To w sercu słoneczko duszym mu ogrzeje

Śmiejcie się to zdrowi, tóż się chechciejcie
Żodnymu się zasmucić nigdy nie dejcie
Od takigo idźcie, do wesołej bandy
Kiero robi błozna, w niej kupie grandy

Lepszy przeca zaśpiywać ku tymu zatańcować
Jako się kamsik w kumorze przed ludziami chować
Muzyka lyczy snoci wszystkie ludzkie nimoce
Tóż w duchu się śpiwajcie całe dni a noce

Ale yny sradowne pieśniczki, co rozwiesielajóm
Ty kiere człowiekowi radość w żywocie dajóm
Co rozgónióm chmory, a wszystkie sumeryje
Dyć skyrz nich człowiek wiy, że na isto żyje

Wica też wyrzódzajcie, w nich jest sama sranda
Hned się z nich uśmiejcie, cało wasza banda
O Jozefie, Maryśce, gaździnie a gazdowi
Każdy jako poradzi coś do śmiejchu opowiy

A wica sóm przeca o was, sami się z siebie śmiejecie
Bo drugich takich sradownych, po świecie nie nóndzicie
Takownych co ledwa z legiera, się rano wysmykajóm
Uż się na cyrkuśnego siebie we zdrzadle dziwajóm

Srande lza nónść w każdej jednej ludzkiej złości
W złym słowie, szpatnej wiecy, smutku a zazdrości
Tóż jak się poradzicie zaśmiec ze szpatnych wiecy
To żywot was w kurowodach na isto pocieszy

Hej sranda być musi, choćby my umiyrali
Pón Bóczkowi swojóm packe pómału dowali
Wielu ón zno wiców, wtynczas się dowiycie
Kiej na niebo, za żywota się tukej zasłużycie

Moja Cieszyńsko Ziymio

Szumno Cieszyńsko Ziymio, moja umiłowano
Na złoto a na strzybno obilim sztrajchowano
Zielónym stróym szmyrnióno, w gorach pomoczano
Stowkami a rzykami na modro popisano

Jeżeś jako młodo dziolucha, kiero sie fórt śmieje
Na stónku liczka jak kopce stóneczko ci grzeje
We włosach ci wiater pisko, pieśniczki starucne
Na rynkach ci stojóm dymby a smreki wielkucne

W Twoich oczach uwidzym modróm głymboczynie
Každziutkóm małóm a wielkóm cieszyńskóm dziedzine
Jak płaczesz, to zaś padze, abo wiater wieje
Lebo kónajónczka zwóni na kościele

Tyś mie dycki do spanio, jak Matka kolybała
Strómami bojki do ucha na wieczór szuszkala
Stónkiymś mie budziła, po liczku łechtala
Świyrszczami a ptoszkami do mie wyrzóndzala

Tyś lud tu stela, z gróntów dycki kormiła
Ciynżko na chlyb robić wszystkich uczyła
Coś mógła toś nóm dycki, jako dzieckóm dała
A nic żeś za to nigdy od ludzi nie chciała

Tóż ludzie Cie jako Matke, dycki w zocy mieli
Choć skyrś wojyn a królów godnie wyciyrpieli
Tyś jich ku piersi ciśla, po górach chowała
W lesie a kansik w dziurze schronić sie dowala

Z Pón Bóczkiym żeś na isto dycki wyrzóndzala
Inakszy byś ziymeczko tak nie wyglóndała
Szczyrze żeś go o krose po nocach pytała
Skyrs tego żeś takóm pieknóm gymbulke dostała

Moja Cieszyńsko Ziymio, śmij sie do mie co rano
Twojigo pieknego uśmichu, fórt mi jakosik je mało
A jak už w grobie legnym, tam kansik na kierchowie
To niech sie mi cosik blynśnie, ale yny o Tobie

Ryczka

Stoji se ryczka w kóntku, przy starym kachloku
Kole sztokerli, na dłaszcze, dycki kansik z boku
Wszyscy na nij radzi rzicióm siodowajóm
Choć stołków je dość, a siedzieć kaj majóm

Starzik z trzech desek, jóm kiejsi zrobili
Gwozdkami do kupy kładziwkiym przibili
Posztrajchowali, jako poradzili
A do kóntka, w kuchyni hneda postavili

Starka na nij dycki ziymnioki szkrobała
Orzechy ze szupów na jesiyń obiyrała
Gaździno kwaki, rzepe do ampra okrowała
Na ryczce przy robocie w kóntku siodywała

Starzik jóm broł dycki, pod parze do zogrody
Kiej sie szoł podziwać, jak sie pasóm krowy
Po całej zogródce ryczka w lecie góniła
Jak starka se cosik w polu po kapce robiła

We chlywie też sie ryczka gaździnej przidała
Jak krowy wieczór dojiła, to na nij siodywała
Rzicióm na nióm klapła, kiej była utropiónio
Jak siły mocka ni miała, bo była urobiónio

Gazda też na nij dycki na kaźdo siodowoł
Kiej w garaży se wieca pómału sprawowoł
Po ciynżkij pilobie, na ryczce spoczywoł
Jak mu siły prziszły, to dziepro odbywoł

Na ryczce aji dziecka rade siodywały
Jak starczynych pogodek wieczór posłuchały
Na nij sie bawulkały, a po nij skokały
Kupa uciechy a draki przy tymu dycki miały

Dzisio na ryczce už żodyn, ani nie siaduje
Gazda sie na nowym fotelu, raczy ulyguje
Yny starzik na ryczce czasym se spoczywo
Przez okno z waszkuchni na tyn świat se dziwo

Wrzesień

Gdosik kozół słónku tak wczas rano nie stować
Dziepro kole szóstej cały świat posztrajchować
Tyn gdosik piyrszy listek ściepoł dołu na trowe
Potym drugi, trzeci, sztworty starzikowi na głowe

Dziecka wczora wieczór nieskoro polygały
Ale za to dzisio wszystkie wczas rano stawały
Bo jich tyn gdosik z legierów na zym pościepowoł
Niejedyn szkolnik na niego fest wtynczas nadowoł

Ale gazda z gaździnóm go pięknie przywitali
Bo hned jak yny prziszół, zymnioki wykopali
Potym rzepe a jarziny też z gróntu skludzili
Wszystko do piwnice, do corków wrazili

Czym dłuższy był na świecie, tym wiyncyj malowoł
Wszystko było farbiste, sóm tego wachowoł
Czyrwióne, złote, strzybne, sine a brónzowe
Strómy jak jich szmyrnół, były ganc jak nowe

Potym nitki po miedzach, na strómach porobił
Babim latym caluńkóm dziedzine ozdobił
Rosa sie na nim pięknie, jak strzybło świeciła
Snoci nic szumniejszego na tym świecie ni ma

Pospołu z nim prziszły aji piyrsze chłody
Uż ludzie nie wlazujóm tak wartko do wody
Ponikierzi aji pod blachóm se zahajcowali
Patykami do kachloka wieczór przykładali

Eszcze pómóg gazdóm ostatni siano skludzić
Zielinóm, kwiotkóm co lyczóm w słónku sie obudzić
Jabka ze stróma strzepoł, jagody doobiyoł
Wielkucne kosze grzibów po lasach pozbiyoł

Na kóniec sie tyn nasz wrzesień jesiyni pokłónił
Dniu zebroł a doł nocy, ciepłe lato przegónił
Jednako gazda z gaździnkóm sóm radzi jak fazole
Wszystko je poskludzane w corkach a we stodole

Oda do babraczki

Rostomiło babraczko, naszo umiłowano
Wielkucnóm bagiyniorkóm na talyrz nakidano
Kapustóm kwaszóno, zymnioczkami zdobióno
Szpyrkami ze zabijaczki godnie pomaszczóno

Coby Cie zrobić gaździno sie moc nie utropiła
Zymnioczki do wody wciepała, a hned jich uwarziła
Potym zaprożke na patelni z kapustóm usmażyła
Zymnioki we wielkim garcu puczkiym popuczyła

Do zymnioków szpyrki, kapuste z zaprożkóm wkidała
Wielkucnóm warzechóm to wszystko w garcu miyszała
Każdymu na talyrz kidła, zbytek wyrchniczkiym przykryła
Dziwo sie a w wielkim garcu už Cie babraczko moc ni ma

Wszystkim żeś pusy umastóm, kapustkóm pomazała
Starzikowi fusy, dzieckóm nos ubabrała
Downo Cie isto familija na łobiod ni miała
Bo jako kocury, Cie z talyrzi pięknie wylizała

Jak se Cie człowiek pojy, to jakby wloz do nieba
Do szczynścio už mu nic do końca dnia nie trzeja
Szpyrka, zymnioczek, kapusta mu w brzuchu tańcuje
Potym mu zacznóm wiercić, też to hneda poczuje

Po Tobie naszo babraczko, fest siłe dycki mómy
Na gróncie przy każdej robocie do nocy sie zabijómy
A jak lygómy do spanio, to sie nóm blynśniesz po nocach
Szpyreczka, zymnioczek, kapustka, fórt szpacyrujóm po oczach

Teschno nóm je po Tobie, jak Cie długo ni ma
W strzewach je ganc prózno a w sercu je zima
Ale jak yny gaździno szpyrek na blasze usmaży
Możne Cie babraczko robi, tóż my sóm ganc radzi

Babraczko rostomiło, dzisio Cie na obiod jymy
Pusy, fusy a brody se Tobóm zaś pomaszczymy
Bachorze se Tobóm porzónndnie hned nafilujmy
Kiej Cie w gymbulkach mómy, to wiymy że żyjemy!

Eszcze wczora...

Eszcze wczora przeca tukej z nami byli
Pospołu my przy blasze obiod uwarzili
Do srandy my drzistali, a cosik rzóndzili
Ze dnia na dziyń sie hneda z chałupy stracili

Eszcze wczora przeca z nami wyrzóndzali
Tyn zygor na ryczce w kóntku sprawowali
Drzewo na gnotku siykiyreczkóm ciupali
Pociepany wercajg we waszkuchni niechali

Eszcze wczora nas ku swymu sercu puczyli
Liter, cyfer, rachowanio, przy stole uczyli
Skłodać rynce, pieknie wieczór klynkać do rzykanio
Dzisiaj rano nóń jich fest w izbie chybiało

Eszcze wczora my społym zielónóm trowke siykli
Przed jich poskiym do corka zaś wartko uciykli
Wszystko dóma nas robić hneda nauczyl
Dzisiaj w nocy sie jakosik po cichu wytracili

Eszcze wczora, u nas byli dóma na nawszczywie
Na małóm cićke, kurczoki sie podziwać we chlywie
Dycki cosi nowego z dziedziny drzistali
A terazy sie kansik w trówle pochowali

Eszcze wczora my przy płocie wartko piwo pili
O babach, o robocie jako dycki rzóndzili
Kapke my sie pośmioli, potym narzykali
Dzisiaj už go ni ma tukej w kupie z nami

Eszcze wczora my na muzyce wartko zwyrtali
Srande fest robili, warzónke chlastali
Fajnie se siedziało wszystkim po grómadzie
Terazy yny klepsydra wisi hanej przy farze

Na tych, co s nami ni ma se dzisiaj spóminómy
Świyczke w oknie rożnymy, w duchu porzykómy
Dzisiaj eszcze żyjemy, jutro pomrzeć mogymy
Na isto sie jednako kiejsi uwidzimy

Cieszyński ciastka

Uż tak ze dwa tydzie, eszcze przed Świyntami
Wóniało w każdej chałupie, drobnymi ciastkami
Gaździnka se jich w trómbie piykła wieczorami
A hneda pochowała, do szpajski przed dzieckami

Nejprzód orzechy zemleła, a do ciasta wciepała
Z tego rożki upiykła a w pudrze obzolała
Potym z inkszego ciasta kótek narobiła
A dobróm marmuladóm pospołu jich zlepiła

Na drugi dziyń gaździnka sie hóli chyciła
Z masła, rumu, orzechów se mase zrobiła
Kapke adwokata do postrzodka wraziła
Na kóniec każdego na wafłu pieknie postawiła

Potym ocelowe forymki - orzeszki narychtowała
Ciasta do każdej jednej łyżkóm nafilowała
Mase z mletych orzechów, masła, jajec zrobiła
Na kóniec wszystkie orzeszki masóm polepiła

Miyndzy tym napiykła gwiozdki, serduszka, strómki
Lukrym cukrowym poloła, pieknie z jednej szklónki
Kruczych ciastek dwa plechy wieczór ukulała
Każdymu na wyrch orzecha lebo migdał dała

Potym na cały plech ciasto z orzechów wkidała
Na wyrchu polywóm z żółtek to równo pomazała
Jak sie to upiykło, na kónski porzazała
Na każdy kónszczek orzech jako ozdobe dała

Napiykła też zozworków, kokosków strzapatych
Ciastek ganc suchych, płaskich a takich kulatych
Recepisy na to wszystko od Stareczki miała
Co to kiejsi spisała, w podstolu schowała

Ciastka na Godni Świynta we szpajsce czakajóm
Dziecka a gazda jednako fórt po nich sióngajóm
Nasze cieszyński, tu stela, stół we Wilije zdobióm
Radości na Godni Świynta wszystkim zaś narobióm

Cieszyńsko abeceda

Cieszyńsko abeceda z kastlika roz zhórczała
I cało sie na kónski wszyndy rozkopyrtała
W legierze, pod ryczkóm, na dłaszcze rozciepane
Leżóm se tam maluczki literki, postyrkane

A o AMPER se zakopło, złómało klepeta
BY wparziło do BANIOKA, pierónsko trómpeta
CY se CIAPŁO do fazoli z przeogrómnym gruchym
DY do DWIYRZI fest sturziło, wielkucnym wańtuchym

E zgasiło ELETRYKE bo do sztekra rznyło
FY w FAZOLACH, hanej w garcu kansik sie straciło
GY wleciało tu do GORCZKA w kawie sie topiało
HY skóńczyło w kolyboku a sie w nim HÓSIAŁO

I do starczynej IZBY wparziło z nienazdanie
JY jako JEGŁA Jónka po rzici podziubało
KY po gładkich delinach sie wartko KLEJZAŁO
LY jako LUFTINSZPEKTÓR, w pierzinach leżało

ŁY do ŁYŻNIKA trefiło, styrczóné miyndzy łyżkami
MY fest MIODULI popiło, leży pospołu z chandrami
NY w NUGLOKU siedzi, żółte nugle mamląo
O nejbar-ży kulate, sie pod ODMARYJ wkulało

PY na PLECH z kołoczym wpadło, posypke szmatłało
RY pod RYCZKE kansik wlażło w ómoku sie schowało
SY w SZPYRCZOKU jako hok se wisi ze szpyrkami
TY TYRCZY z wielkigo kosza miyndzy zymniokami

U sie fest zaszmatłało we starym UCIYROKU
WY przez okno poleciało, leży przy WYNDZOKU
Y starce w talyrzu pływie, mało go nie zjadła
ZY ostatni wystrzeliło a pizło do ZDRZADŁA

Jak sie už wszystkie literki dość pobawulkały
To sie zaś do abacedy pięknie poskładały
Z nich bydymy robić słowa, co starzików cieszm
Drzystać, rzóndzić, fulać prawić, naszóm szumnóm rzeczóm

Ostatnia strona